

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

Evsebii Pamphili Ecclesiasticae Historiae Liber Tertius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

NERO.

EUSEBII TOY PAMPHILOY ECCLESIASTICAE HISTORIAE LIBER TERTIUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Θ' ποι η ης κηρυξαν τον Χριστον οι Αποστολοι.

ΤΑ μιν δη κη Γεδαιες εν τειτοις λω. Α των η ιερων τε Σωτηρης ημω Αποστολων τε κη μαθηων εφ Απασαν καταπαρξων τω οικημρω, Θωμας μιν ως η παρξιδοσις παει χει, την Παρθιαν ειληγεν. Ανδρεας η την Συριαν. Γωαννης την Ασιαν προς ες κη διατειφας εν Εφεσω τελειω. Πεπε κη εν Πονω κη Γαλατια κη Βιθυνια Καππαδοκια τε κη Ασια, κη κηρυχεναι τοις εν διασπορα Γεδαιοις εοικεν ος κη επι τελει εν Ρωμη χυομρω, ανεσκολοπιση κη κεφαλης, οδω αυτος αξιωσας παθειν. η δει παει Παυλω λεγειν, δω Γερσαλημ μεχει ε Γλυκειη πεπληρωκοη το Ευαγγελιον τε Χεισε, κη υσερον εν τη Ρωμη επι Νερωνο μεμαρτυρηκοη. ταυτα ωειχρει κη λεξεν εν τριτω τομω των εις την χυεσην εξηγηλικων ειρηται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Τις πρωτη της Ρωμαίων εκκλησίας προση.

ΤΗΣ η Ρωμαίων εκκλησίας κη τω Παυλε κη Πετρε μαρτυριαν πρωτο κληρετα τω Επισκοπη Λινω μνημονευει τετε, Τιμοθειω γεφωω δω Ρωμης ο Παυλω, κη τω δη τελει της επισολης παρξοσην, απαλει σε λεγων. Ευεελ κη Πεδης κη Λινω κη Κλαυδια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Πει των επισολων των Αποστολων.

ΠΕΤΡΕ μιν οτω επισολη μια η λεγομενη αιπε παρξτερα, ανωμολογηται. ταυτη η κη οι παλαι παρξβυτεροι ως αναμ-

CAPUT I.

Apud quas gentes Christum Apostoli predicaverunt.

DUm res Judaeorum hoc in statu essent, Apostoli & Discipuli Domini ac Servatoris nostri per universum orbem dispersi evangelium praedicabant. Et Thomas quidem, ut à majoribus traditum accepimus, Parthiam fortitus est: Andreas verò Scythiam. Joanni Asia obvenit, qui plurimum temporis in ea commoratus, ephesi tandem diem obiit. At Petrus per Pontum, Galatiam, Bithyniam, Cappadociam atq; Asiam Judaeis qui in dispersione erant, praedicasse existimatur. Qui ad extremum Romam veniens, cruci suffixus est capite deorsum demisso: sic enim ut in cruce collocaretur oraverat. De Paulo jam quid attinet dicere, qui ab Hierosolymis usq; ad Illyricum munus evangelicae praedicationis implevit, ac postremo Romae sub Nerone martyrio perfunctus est. Haec Origenes in tertio Volumine expositionum in Genesim disertis verbis commemorat.

Huc refer. Niceph. cap. 39. 40. 41. 42. 43. 44. lib. 2. & cap. 1. lib. 3.

CAPUT II.

Quisnam primus Romana Ecclesia praefuerit.

ETERUM post Pauli Petrique martyrii primus ecclesiae Romanae episcopatum suscepit Linus. Hujus mentione facit paulus in epistola quam ab urbe Roma ad Timotheum scripsit, inter salutationes quae ad calcem epistolae leguntur: Salutatur te, inquit, eubulus, pudens, Linus & Claudia.

Vide Nicephor. l. 3. c. 2.

CAPUT III.

De epistolis Apostolorum.

QUOD verò ad petrum attinet, una ejus epistola quae prior dici solet, tanquam germana ab omnibus sine controversia admittitur. Cujus etiam testi-

Huc refer. Niceph. c. 45. 46. l. 1.

monio veteres religionis nostrae anti-
 stites, utpote extra omnem dubitationem
 positae, in scriptis suis frequentissime
 usi sunt. Quae verò secunda appella-
 tur, eam quidem inter sacros Novi
 Testamenti libros censitam non esse à
 majoribus accepimus. Sed tamen cum
 utilis esse videretur quàm plurimis, unà
 cum reliquis sacrae Scripturae libris stu-
 diosè lectitata est. Librum verò qui
 Actus Petri dicitur, & Evangelium ejus
 nomine inscriptum, Prædicationis
 quorū & Revelationis ejusdem libros,
 pro Catholicis Scriptis nunquam esse
 habitos constat: quandoquidem nec
 vetustiorum quisquam nec recentio-
 rum ecclesiae Scriptorum, desumpto
 ex iis libris testimonio usus fuit. Porro
 procedente deinceps opere diligenter
 indicaturus sum una cum successioni-
 bus Apostolorum, qui subinde, eccle-
 siae Scriptores, scripturarum de quibus
 ambigitur, auctoritate sint usi: & qua-
 nam illi tum de scripturis Canonicis &
 omnium consensu receptis tum de iis
 quae non sunt ejusmodi, in suis libris
 pronuntiaverint. Et haec quidem sunt
 quae Petri nomine circumferuntur, ex
 quibus unam duntaxat epistolam ab
 antiquis etiam Patribus pro germana
 habitam esse cognovi. Pauli verò qua-
 tuordecim epistolae notae sunt omnibus
 & perspicuae. Sciendum tamen est epi-
 stolam ad Hebraeos à nonnullis ideo
 esse repudiatam, quòd dicerent eam
 ab ecclesia Romana pro certa ac genui-
 na Pauli epistola non haberi. Sed de
 ista quidem quid Veteres tradiderint,
 suo tempore proferemus. Quod spe-
 ciat ad librum qui Actus Pauli inscri-
 bitur, neque illum inter indubitatae fi-
 dei & auctoritatis libros accepimus.
 Quoniam verò Apostolus Paulus in sa-
 lutationibus illis quae sub finem epi-
 stolae ad Romanos leguntur, inter cete-
 ros mentionem fecit Hermæ, cujus
 esse fertur is liber qui Pastor inscriptus
 est: sciendum est eum librum à non-
 nullis quidem in dubium esse revoca-
 tum. Quamobrem inter receptae au-
 thoritatis libros censeri non potest. Ab
 aliis verò maximè necessariū judicatur,
 iis praesertim qui primis religionis no-
 strae elementis instituendi sunt. Unde
 etiam in ecclesiis eum publicè legi
 comperimus, & quosdam ex vetustissimis Scriptoribus, ipsius testimonio usos fuisse. Ad
 que haec de discrimine Scripturarum, quae vel receptae apud omnes auctoritatis, vel dubiae &
 vacillantis apud plerosque fidei habentur, haec tenns dicta sint.

A Φιλέλιω ἐν τοῖς σφῶν αὐτῶν ἀνακείμενοι
 συγγραμμάσι. ἢ τῷ Φερρῶν αὐτῶν δ' αὐτῶν
 ἐν, ὅσα ἐνδιαθήκων μὲν εἶναι παρεπίδη-
 μῶν, ὅμως ἢ πολλοῖς χρησιμῶν. Φανείσα, μὲν
 τῶν ἄλλων ἐπιστάδην γραφῶν. τὸ γὰρ μὴ
 τῷ Ἰπικλητῶν αὐτῶν πρᾶξων, καὶ τῶν
 καὶ αὐτῶν ὀνομασμένον Εὐαγγέλιον, τὸ, τῶν
 λεγόμενον αὐτῶν κήρυγμα, καὶ τὴν καλεσμέ-
 νην Ἀποκάλυψιν, ἐστὶ ὅπως ἐν καθολικῶν
 ἰσχυρῶν ἀποδομένα. ὅτι μὴ τε δεχάτων μὴ
 τε τῶν καθ' ἡμᾶς ἡς ἐκκλησιαστικῶν συγγρα-
 φῶν, ταῖς δὲ αὐτῶν σιωπηρῶς μαρτυ-
 ρείαις, ἀποδείξῃς ἢ τῆς ἰσορείας, ἀποδύει πο-
 ἥσομαι αὐτῶν διαδοχαῖς ὑποσημηναῖς
 πάντες τῶν κ' χρόνος ἐκκλησιαστικῶν συγγρα-
 φῶν, ὅποιας κερχίλια τῶν ἀντιλεγόμενων
 πᾶσι τῶν ἐπιτῶν ἐνδιαθήκων κ' ὁμολογημένων
 γραφῶν, κ' ὅσα ἐπιτῶν μὴ τοιούτων αὐτῶν
 εἶρηται. ἀλλὰ τὰ μὲν ὀνομαζόμενα Πέτρον
 ὡν μίαν μόνην γησιάν ἐγνω Ἰπικλητῶν κ' πα-
 ρὰ τοῖς παλαιοῖς πρᾶξων ὁμολογημένων
 τοσαύτα. Ἔ ἢ Παύλου ἀποδῶν καὶ σαφῶν
 αἰ δεκάεσσαρες. ὅτι γεμῖν πῖνὲς ἠβήκατο
 τὴν ἀποδῶν ἐξορείας, ἀποδῶν τῆς Ῥωμαίων ἐκ-
 κλησίας ὡς μὴ Παύλου ἔσαν αὐτῶν ἀντιλεγ-
 ῶν φήσαιες, ἔ δίκαιον ἀγορεῖν. καὶ τὰ πε-
 ρὶ ταύτης ἢ τοῖς ἀποδῶν ἡμῶν εἰρημένα, κ' ἢ
 καὶ ἐν ἀποδῶν. ἔ δὲ μὴ τὰς λεγομένας
 αὐτῶν πρᾶξων, ἐν ἀναμφιλέλοις παρεπίδη-
 μαῖς ἢ ὁ αὐτῶν Ἀπόστολος ἐν ταῖς Ἰπικλητῶν
 ἀποδῶν τῆς πρὸς Ῥωμαίους, μὴ μὴν πε-
 ποίηται μὲν τῶν ἄλλων καὶ ἐρεμῶν, ἔ φασὶν
 ὑπάρχειν τὸ ἔ ποιμένῳ βιβλίον. ἰσέον ἡς
 καὶ ἔπο πρὸς μὲν ἰσέον ἀντιλεγῶν, δι' ἡς ὅσα
 ἂν ἐν ὁμολογημένοις τεθείη ὑφ' ἑτέρων ἢ
 ἀναγκαιότατον οἷς μάλιστα δεῖ σοικειώσεως
 εἰσαγωγῆς, κέκεται. ὅθεν ἡδὴ καὶ ἐν ἐκκλη-
 σίαις ἰσχυρῶν αὐτῶν δεδημοσιωμένον, καὶ τῶν
 παλαιότατων ἢ συγγραφῶν κερχίλιον π-
 νὰς ἀποδῶν κατέληφα. ταύτα εἰς ἀποδῶν
 σιν τῶν τε ἀναμνηστικῶν καὶ τῶν μὴ ἀποδῶν
 πᾶσιν ὁμολογημένων θείων γραμμάτων,
 εἶρηται.

NERO.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τῆς πρώτης Ἐποστολῆς Διαδοχῆς.

ΟΤΙ μὲν οὖν τοῖς ἔθνεσιν κηρύσσων ὁ ὁ Παῦλος, τὰς δὲ τὸ Ἱερουσαλήμ καὶ κύκλω μέλει τῆ Ἰλλυρικῆ τῶν ἐκκλησιῶν καταβέβληται θεμελίους, δὴ ἅλων ἐκ τῶν αὐτῶν γένουσι ἀνφωῶν, καὶ ἀφ' ὧν ὁ Λεκάς ἐν ταῖς πρᾶξις ἐξήρτησεν. καὶ ἐκ τῶν Πέτρῳ ἡ λέξις, ἐν ὁπόσαις καὶ ἐπὶ ἑπαρχίαις τὰς ἐκ παλινοῦς τὸν Χριστὸν εὐαγγελίζουσι, τὸν τῆς καινῆς διαθήκης παρεδίδε λόγον, σαφῆς ἀνείη, ἀφ' ἧς εἰρήκαμεν ὁμολογεμένης αὐτῶ ἐπιστολῆς. ἢν τοῖς ἔθνεσιν ἐσὶν ἐν διασπορᾷ Πόντου καὶ Γαλατίας Καππαδοκίας τε καὶ Ἀσίας καὶ Βιθυνίας γράφει. Ὅσοι ἦ τέτων, καὶ πίνες γνησιοὶ ζῆλωται γεγονότες, τὰς παρὰ αὐτῶν ἰδρυθείσας ἰκανοὶ ποιμαίνειν ἐδοκιμάθησαν ἐκκλησίας, ἐράδιον εἶπεν, μὴ ὅτι γε ὄσους ἀνπερ ἐκ τῶν Παύλου φωνῶν ἀναλέξοιτο. τέτρω δὲ οὖν μυσταὶ σιωπηροί, καὶ ὡς αὐτὸς ὠνόμασε συσραμίωται γεγονάσιν ὧν οἱ πλείους ἀλήθεια πρὸς αὐτὸ μνήμης ἠξίωται, διωκεῖ τῶν παρ' αὐτῶν μαρτυρίαν ταῖς ἰδίαις ἐπιστολαῖς ἐγκαταλέξωντος. ἐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ Λεκάς ἐν ταῖς πρᾶξις τὰς γνωρίμους αὐτῶ καταλέγων, ἔξ ὀνόματος αὐτῶν μνημονεύει. Τιμόθεός γε μὴν τὸ ἐν Ἐφέσῳ παρρησίας ἰσορεΐται πρὸς τὴν ἐπισκοπὴν εἰληχίνα. ὡς καὶ Τίτῳ τῶν ἐκ τῆς Κρήτης ἐκκλησιῶν. Λεκάς ἡ τὸ μὲν ἔργον ὧν τῶν ἀπ' Ἀντιοχείας, τὴν δὲ ἐπιστήμην ἰατροῦ, τὰ πλείστα συσγεγονῶς τῶ Παύλῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς ἡ παρεργῶς τῶν ἑποστολῶν ἀμιληκῶς, ἧς δὲ τὸ τέτων παρρησιαστικῶν ψυχῶν θεοπραδικῆς, ἐν ὁυσὶν ἡμῖν ὑποδείματα θεοπνευστοῖς καταλέγουτε βιβλίοις τῶν τε εὐαγγελίων. ὁ καὶ χαράξαι μαρτυρεται, καθὰ παρέδοντο αὐτῶ οἱ ἀπαρχῆς αὐτοῦ καὶ ὑποπρῆς ἡ γρηόμνοι ἔ λόγῳ, οἷς καὶ φησὶ ἐπάνωθεν ἀπασὶ παρρησιαστικῆς καὶ ταῖς τῶν Ἐποστολῶν πρᾶξις, ἧς ὁδεῖν δὲ ἀκοῆς, ὁφθαλμοῖς ἡ αὐτοῖς ὁδολαβῶν σὺν ἀξίω. Φασὶ ἡ ὡς ἀρα τῶ κατ' αὐτὸν εὐαγγελίῳ μνημονεύειν ὁ Παῦλος εἶδεν, ὁπνῆκα ὡς παρ' ἰδίῃ πρὸς εὐαγγελίῳ γράφων ἐλεγε, καὶ τὸ εὐαγγέλιόν με. τῶν ἡ λοιπῶν ἀκολοθῶν τῶ Παύλῳ, καί

CAPUT IV.

De prima Apostolorum successione.

Porro Paulum gentibus prædicantem, ab Hierosolymis & finitimis locis usque ad Illyricum, ecclesiarum ubique fundamenta jecisse, tum ex ipsius verbis constat, tum ex iis quæ à Luca in Actibus referuntur. Quibus item in provinciis Petrus Christum Judæis prædicans, novi fœderis doctrinam tradiderit, satis apertè colligitur ex ea epistola quæ ipsi ab omnibus, ut dixi, sine controversia adscribitur: quam quidem ille Hebræis per Pontum, Galatiam, Cappadociam, perque Asiam atque Bithyniam in dispersione agentibus scribit. Quot verò & quinam horum Apostolorum veri imitatores, eorumdem judicio digni judicati sint, qui fundatas ab ipsis ecclesias pastorali officio gubernarent, nequaquam facile est dicere: præterquam illos, quos ex ipsius Apostoli verbis facile quisvis possit colligere. Hujus enim propè innumerabiles adjutores, & ut ipse nominat, commilitones fuerunt: quorum ille plerisque immortalis epistolarum suarum testimonio ornatos, perpetuæ hominum memoriæ commendavit. Sed & Lucas in Actibus discipulos Pauli enumerans, singulos nominatim appellat. Ex his Timotheus quidem ephesinæ ecclesiæ episcopatum primus accepisse dicitur: quemadmodum etiam Titus insulæ Cretæ ecclesiarum episcopus fuisse memoratur. Lucas verò domo Antiochenus, arte medicus, qui & cum Paulo diu conjunctissime vixit, & cum reliquis Apostolis studiosè versatus est, artis illius ad sanandos hominum animos instituta, quam sibi ex Apostolorum doctrina comparaverat, duos nobis libros divinitus inspiratos reliquit. Alter eorum Evangelium est, quod quidem ita se prorsus exarasse testatur, prout ab ipsis verbi divini ministris, & qui ab initio Christum viderant, acceperat: quos etiam omnes se jam dudum assecratum esse profiteretur. Alter liber inscribitur Actus Apostolorum, quos ille non jam auditione acceptos, sed oculis suis spectatos scriptis tradidit. Hujus porro Evangelium ajunt à Paulo designari solitum esse, quoties tanquam de proprio quodam Evangelio sermonem faciens, dicit: Secundum Evangelium meum. Ex

Hieronymus Niceph. c. 1. 2. 1. 3.

K

Vertical text in the left margin, partially cut off.

reliquis Pauli comitibus Crescens quidem ab eo missus in Gallias Pauli ipsius testimonio declaratur. Linus vero, quem in secunda ad Timotheum epistola Romae secum versari testatur, primus post Petrum, ut supra jam diximus, Ecclesiae Romanae Episcopatum adeptus est. Clemens quoque, is qui tertius Ecclesiae Romanae episcopus est constitutus, adiutor Pauli sociusque certaminum fuisse, ipsiusmetestimonio perhibetur. Denique Arcopagitam illum nomine Dionysium, quem post concionem illam quam Paulus in Arcopago ad Athenienses habuit, primum credidisse Lucas in Actibus scribit, Atheniensis ecclesiae primum episcopum fuisse tradit alter quidam Dionysius Corinthiorum episcopus, antiquissimus Scriptor. Sed quinam subinde per ordinem temporum Apostolis successerint, in progressu operis suo loco dicemus. Nunc ad reliqua pergamus.

Ασκη μὲν Ἰππίας Γαλλίας σείλά μιν ὑπ' αὐτῆ μαρτυρεῖται. Λίνος δ' ἔμνηται σωματοῦ Ἰππίου Ρώμης ἀπὸ κ' τῶν δολίξεων ἀπέστειλε Τιμόθεον Ἰππιοῦν, πρῶτος μὲν Πέτρον τῆς Ρωμαίων ἐκκλησίας ἰσοποπὴν ἠδὲ πρῶτον Ἰερὸν κληρωθεὶς δεδῆλωται, ἀλλὰ καὶ ὁ Κλήμης τῆς Ρωμαίων καὶ αὐτὸς ἐκκλησίας τρίτος Ἐπισκοπος καλεσθῆναι, Παῦλος σωματοῦ καὶ Σωματοῦ ληθῆς γεγονέναι πρὸς αὐτὸ μαρτυρεῖται. Ἰππίου τῆς αὐτῆς καὶ τὸν Ἀρεωπαγίτην ἐκείνον, Διονύσιον ὄνομα αὐτῶν ἐν πρῶτῳ μὲν τὸν ἐν Ἀρείῳ παγῶ πρὸς Ἀθῆναις Παῦλος δημοσίῳ πρῶτον πιστεύσαι ἀνέγραψεν ὁ Λεκάς τῆς Ἀθῆναις ἐκκλησίας πρῶτον Ἐπισκοπον, δευτέρου πρὸς ἑτέρον Διονύσιον τῆς Κορινθίων παρεκκλήσιας ποιμνὴν ἰσορεῖ γεγονέναι, ἀλλὰ καὶ ὁ δὲ ἀποστολῆς ἀποδείξαι, Ἰππίου καὶ τῆς κ' χειρὸς τῶν Ἀποστόλων διαδοχῆς ἡμῶν εἰρησέειν, καὶ Ἰππίου τὰ ἐξῆς ἰσορεῖται.

CAPUT V.

De postrema Iudeorum expugnatione post Christi necem.

Huc refer. Niceph. c. 3. 4. 5. 6. 7. 8. lib. 3.

POST Neronem qui per tredecim annos imperium tenuit, cum Galba atque Otho anno duntaxat & sex mensibus regnassent, Vespasianus in praelii adversus Iudaeos spectatus, Imperator in ipsa Iudaea ab exercitu qui illie erat, renuntiatur. Qui confectum Romam versus contendens, curam belli adversus Iudaeos Tito filio commisit. Porro cum Iudaei post Servatoris nostri in caelos adscensum, non contenti eo scelere quod in ipsum admiserant, ejus quoque Apostolos sapissime infidiis appetissent; ac primum quidem Stephanum lapidibus obruissent: deinde Jacobum Zebedaei filium, Joannis fratrem capite truncassent: ac postremo Jacobum illum qui primus post adscensum Domini episcopalem ecclesiae illius sedem obtinuit, eo quem diximus modo peremissent: Cum reliqui item Apostoli infinitis prope modis non sine magno vitae suae discrimine ab iisdem vexati essent, & ex Iudaea fugati, ad praedicandam Evangelii doctrinam, omnes ubique terrarum gentes adire cepissent, freti potentia Christi qui

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περί τῆς μὲν τὸν Χριστὸν ὑστάτην Ἰουδαίων πολιτορίας.

ΜΕΤΑ Νέρωνα δέκα πρὸς τριῶν ἔτη Ἰππίου δεξιῆν ἐπικρατήσαντα, τῶν ἀπὸ Γαλιλαίας καὶ Ὀθωνα ἐκείνου ἐπὶ μῆσιν ἑξήκοντα ἡμερῶν, Οὐεσσασιανὸς ταῖς κ' Ἰουδαίῳ ἀποδείξαι λαμπρῶν μὲν βασιλεὺς ἐπὶ αὐτῆς ἀναδείκνυται τῆς Ἰουδαίας, ἀποκράτης πρὸς τῶν αὐτῶν στρατοπέδων ἀνατολῶν τῆν ἐπὶ Ρώμης οὐκ αὐτῆς σείλά μιν, Τίτου τῶν παιδῶν τὸν κ' Ἰουδαίῳ εἰς χεῖρας πόλεμον μετὰ γὰρ μῆν τὴν ἑξῆς ἡμῶν ἀνάληψιν Ἰουδαίων πρὸς τὰ κατὰ αὐτὸς τολμήματα, καὶ τῶν Ἀποστόλων αὐτῶν πλείστας ὄσας ἐπέδολαζ μεμηχανημένων, πρώτης τε Στεφάνου λίθοις ὑπ' αὐτῶν ἀνηρημένων, εἰτα δ' αὐτῶν τὸν Γαλιλαῖον, ὅς ἦν Ζεβεδαῖος μὲν παῖς, ἀδελφὸς δ' Ἰωάννη, τὴν κεφαλὴν δόσθη μὲν θένος, ἐπὶ πασὶν τε Γαλιλαῖοις ἔτι τὸν αὐτὸν τῆς Ἐπισκοπῆς θρόνον, πρῶτος μὲν τῶν ἑξῆς ἡμῶν ἀνάληψιν κεκληρωμένον, τὸν ἀποδείκνυται τρεῖς μὲν ἀλλὰ ἑξῆς μὲν τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων μυρία εἰς θάνατον ἐπέβη δολιχῶν καὶ τῆς μὲν Ἰουδαίας γῆς ἀπειληλαμένων, ἐπὶ δ' αὐτῆς κηρύσσων διδασκαλίαν τὴν εἰς συμπαντα τὰ ἔθνη σείλα μιν πορεύειν σωματοῦ δυνάμει τῆς Χριστοῦ φήσαντι αὐτοῖς.

πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη ἐν τῷ ὀνόματί μου· ἐ μὴν ἀλλὰ καὶ τελευτῆς ἐν Ἱερουσόλοις ἐκκλησίας, κατὰ πάντα χρησμόν τοῖς αὐτοῖσι δοκίμοις διδασκαλῶν Φεως δοθέντα περὶ ἑ πολέμου, μετὰ στήναι τὸ πόλεως, καὶ ἵνα τῆς αἰτίας πόλιν οἰκὴν κεκλυδισμένην. πέλλαν αὐτῷ ὀνομάζουσιν ὡς ἡ τῶν εἰς Χερσὸν πεπισθυκότων ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλήμ μελωκισμένων, ὡς ἀν παντελῶς ἀπλελοποτων ἀγίων ἀνδρῶν αὐτῷ τε τῶν Ἰουδαίων βασιλικῶν μητροπόλιν καὶ σύμπασαν τῶν Ἰουδαίων γυνὴ ἢ ἐκ Θεοῦ δίκῃ λοιπὸν αὐτὰς ἀτε τοσαῦτα εἰς τε τὸν Χερσὸν καὶ τὸς Ἀποστόλους αὐτῶ παρηνομηκότας μέλει, τῶν ἀσέβων ἀεὶ τὴν γῆραν αὐτῆν ἐκείνῳ δὲ ἀνθρώπων ἀφανίζουσα. ὅσα μὲν οὖν τῆνικαδὲ καὶ πάντα τοποῖν ὅλων τῶν ἔθνη σιωπερῶν κακὰ, ὅπως τε αὐτῶ μάλιστα οἱ τῆς Ἰουδαίας οἰκήτορες εἰς ἕχρατον ἀειπάθησαν συμφορῶν, ὅποσα τε μετὰ δὲ ἡδὸν γυναιξίν ἅμα καὶ παισὶ, ξίφει καὶ λιμῶ καὶ μερίοις ἄλλοις ἀειπεπλάσασιν εἰδέσι θανάτου. πόλεων τε Ἰουδαίων ὅσα τε καὶ οἰαί γεγόνασι πολιορκία. ἀλλὰ καὶ ὅποσα οἱ ἐπ' αὐτὴν τὴν Ἱερουσαλήμ ὡς ἀπὸ μητροπόλιν ὀχυρωτάτην καταπεφυγότες, δευὰ καὶ πέρα δεινῶν ἐώρακασι. τὴν τε παντὸς πολέμου τὸν τρόπον, καὶ τῶν ἐν τῷ γενημένων ἐν μερίοις κακῶν. καὶ ὡς Ἰησὺς τέλει τὸ πρὸς τῶν Προφητῶν ἀνηγορευμένον βδέλυμα τῆς ἐρημώσεως, ἐν αὐτῷ καλέσῃ τὴν πάλαι τὴν Θεοῦ ἀειδοῦν τὴν νεῶν, παντελῆ φθορῶν καὶ ἀφανισμόν ἕχρατον τὸν διὰ πρὸς Ἰουδαίαν, παρέσθιν ὅτι φίλον ἐπ' ἀκείνους ἐκ τῶν Ἰουδαίων γραφείσης ἀναλέξασθαι ἰσορίας. ὡς ἡ αὐτὸς ἐπ' αὐτῶν ἀνδρῶν ἐλέων ἀπὸ Ἰησὺς Ἰουδαίας ἀπάσης ἐν ἡμέραις τῆς Πάχας ἐορήσῃ, ὡς περὶ ἐν εἰρήνῃ ἀποκλεισθῆναι εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα ἀμφὶ τριακοσίας μετὰ δὲ τὸ πλῆθος ἰσορεί, ἀναγκαῖον ῥήμασιν αὐτοῖς ἕως μηνῶν. καὶ γοῦν ἐν αἷς ἡμέραις τὸν πάντων (ὡς ἡμεῖς καὶ ἐνεργέτων τὸν Χερσὸν τὸν Θεοῦ τὰ κατὰ τὸ πᾶν διαλέθειν), ταῖς αὐταῖς ὡς περὶ ἐν εἰρήνῃ ἀποκλεισθῆναι, τὸν μετελθόντα αὐτὸς ὄλεθρον πρὸς τὴν θείας δίκης καταδέξασθαι. Παρελθὼν δὲ τὰ τῶν ἐν μερίοις συμβεβηκότων αὐτοῖς, ὅσα διὰ ξίφους καὶ ἀλλῶ τῶν τῶν καὶ αὐτῶν ἐκεχειρήσαι, μόνως τὰς διὰ ἑ λιμῶ ἀναγκαῖον ἡγεῖμαι συμ-

A olim ipsis dixerat: Euntes docete omnes gentes in nomine meo. Sed & cum universa plebs fidelium ecclesie Hierosolymitane, ex oraculo quod viris quibusdam sanctissimis divinitus editum fuerat, ante initium belli ex civitate migrare, & oppidum quoddam trans Jordanem, Pellam nomine, incolere iussa fuisset; jamque omnes qui in Christum crediderant, relictis Hierosolymis sedes suas Pellam transfuissent. Ita & regia urbe, quae totius gentis caput est, & universa Judaea viris sanctis destituta, tum demum divina illos ultio obtot admittitur in Christum, tum in ejus Apostolos scelera corripuit, totamque illam impiorum sobolem funditus delevit. Et quot quidem quantaeque tunc calamitates universae genti ubique contigerint: & quomodo hi praecipue qui Judaeam incolebant, extremis cladibus oppressi sint: quot hominum millia cum pueris simul ac feminis ferro & fame & cujusque modi mortis generibus occubuerint: Urbium praeterea Judaicarum quot qualesque fuerint oppugnationes: quot quamque incredibilia mala hi qui Hierosolyma tanquam in munitissimam urbem se receperant, oculis suis adpexerint; quis belli totius ordo, quis singularum rerum fuerit eventus; denique quemadmodum abominatio desolationis quam Propheta praedixerant, in ipso quondam celeberrimo Dei templo constituta sit, tunc cum destructum funditus atque incendio consumptum est: cuicumque libuerit, facile est ex Josephi historia accuratè cognoscere. Qualiter verò idem Scriptor, usque ad tricenas centena hominum millia qui ex universa Judaea ad diem festum Paschae confluerant, Hierosolymis tanquam in carcere inclusa fuisse commemorat, operae pretium est prolatis ipsis verbis ostendere. Quippe aequum erat, ut quibus diebus benignum omnium Servatorem & Christum Dei Iesum morte affecerant, iisdem omnes velut in unum carcerem contrusi, à divina justitia sceleris sui poenam exciperent. Porro omnis iis malis quaecumque illi aut ferro aut alio quovis genere singillatim perpelli sunt, eas duntaxat calamitates commemorandas puto, quas dira fame oppressi pertule-

runt: ut vel ex his lectores nostri operis intelligant, quo pacto admissi in Christum Dei piaculi poenas ab illis non longè postea caeleste Numen expetiit.

CAPUT VI.

De fame qua Iudeos oppressit.

Vide Nicephor. l. 3. c. 6.

AGedum ergo sumpto iterum quinto historiarum Iosephi libro, Iudaeam rei gestae tragediam recitamus. Ditiorebus quidem, manere perinde exitiosum erat. Nam propter divitias necabantur, quasi transfugere ad hostes voluissent. Ceterum simul eum inopia crescebat indies furor seditionum, & utrumque malum magis ac magis quotidie ingravescere. Et palam quidem nullum in urbe frumentum erat. Sed seditioni irruentes in domos, omnia scrutabantur: & si quid reperissent, ædium dominos, utpote qui frumentum se habere negassent, crudeliter verberabant. Quod si forte nihil invenerant, quasi diligentius occultassent, tormentis excruciant. Porro an cibos haberent, necne, indicio erant corpora miserorum. Nam qui adhuc firma erant valetudine, eos alimentorum copia abundare censebant. Qui verò jam contabescerent, eos miseros faciebant. Quippe à ratione alienum videbatur, homines jam jamque præ inedia morituros, ferro interficere. Multi verò clam facultates suas uno frumenti quidem, si divites essent, sin pauperes, hordei modio permutabant. Deinde in intimos ædium recessus sese abdent, nonnulli quidem famis ultima necessitate adacti fruges nondum molitas comedebant. Alii verò panem conficiebant, quantum necessitas metusque suadebat. Et mensa quidem nullibi apponebatur: sed crudos adhuc cibos ex igne abstrahentes singuli diripiebant. Miserabilis porro erat alimonia, dignumque lachrymis spectaculum: cum valentiores quidem cuncta præriperent, infirmiores verò vicem suam dolerent. Omnes quidem animi affectus longè superat fames: nullum tamen æquè evertit ac verecundiam. Nam quicquid aliàs honore dignum est ac reverentia, in famis necessitate contemnitur. Denique uxores viris, filii parentibus, & quod omnium maxime miserabile erat, matres infantibus cibum ex

Aφορας τωρα θεασαι. ως αν εν μερες εχοιεν αι τηδε τη γραφη ενυπ'χανοντες ειδενα, οπως αυτες της εις τον χειρον ε θεε τωρα νομιας σκ εις μακρον η εν θεε μετηλθε λιμορια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Πει 7 πικανι @ αυτες λιμου.

Φερε δη οτω των ισοριων την πεμπλην εωσπη κη χειρας αυθις αναλαβων, των τοτε παρθενων διελθε την τραγωδιαν. τοις γε μην ενποροις φησι και το μενεν, ωρς απαλειας ισον ην. ωρσφασει γω ανλομολιας, ανηρετο πις δια την εσιαν. τη λιμα η η δπινοια των εασιατων σιωηκμα ζεη, καθημεραν αμφοτερα ωρσσεξεκαστο τα δενα. φανερς μω γε, εδαμς σιτ @ ην επεισσηδωντες ε, διηρευνων τα ε οικιας. επει ενεργητες μω, ως δεησαρδινες ηκίζοντο, μη ενεργητες δε, ως εημελεσερον κρυφαναι εδασανίζον. τεκημερον δε τε τ' εχειν και μη τα σωμαα των αθλιων ην. αν οι μω επσνεσωτες, ενπορειν τρωφης εδοκομω οι τηκομωροι δε ηδη, παρωδευοντο και κτεινεν αλογον εδοκει τας εω ενδειας τετηξορδινες αυτικα. πολλοι η λαδρα τας κτησεις εως ανικαηηλαξαντο μετες. πυρων μω, ει πικσιωτερη τυλχανοιεν οντες. οι η πενεσερρηκεβης. επεικα κατακλειοντες εαυτας εις τα μυχαίτατα των οικιων, πινες μω εω ακρας ενδειας, ανερασον τον σιτον ηωδιον. οι η επσσον, ως η τε αναγκη, το δε @ παρηνει. και τράπεζα μω εδαμς παρεπιθετο ε η πυρς αφελκοιες, ετ ωμα τα σιπα διηπαζω. **D**ελεση σι ην η τρωφη η δακρυων αξιος η θεατη μω δυνατωτερων πλεονεκλιωτων. των η αδενων, οδυρμενων. παντων μω δη παθων υπερισλαιλιμος. εδεν σι ετως δπολλυσω ως αιδω. το γω αλλως εντρωπης αξιον, εν τετω καταφρονηται. γυαλικες γουω αδρων, και παιδες πατερων, και το οικτρστολον, μητερες νηπιων. εζηεπαζον εζ αυ των των σωματων τας τρωφας. και των φιλτατων εν χειρσι μαραιομενων, σκ ην φειδω τες τε ζην αφελεωδ εσαλαγες. τοιαυτα η εδοντες, ομως ε διελάνθανον. πανταχδ εν εφισαντο οι εασιασαι και τετων ταίς αεπαταίς. ο ποτε γω καπδοιεν δποκεκλεισμενην

οίκιαν, σημειον ην τετο. τες ενδον αερω φερε-
 διατρωφην. ευθεως δ εισαραξαυτες τας θυ-
 ρας, εισεπηδων και μονον οσα εν των φα-
 ρυγων αναθλιβοντες τας ακολας ανεφερθη.
 ετυπνοντο δ γεροντες αντεχομυροι τησ σιτων,
 και κομης εσπαρεασονιο γυναικες, συγκα-
 λυπησασατα εν χειρσιν εδ ε πεσ ην οικητο πο-
 λιαδ, η νηπιων αλλα σινεπαυροντες σα-
 νητια τησ ψωμων εκκερεμαμρα, κατε-
 σειον εις εδαφο. τοις δ θβασασι την εις-
 δρομην αυτων και αερα καταπιεσι το αρπα-
 γησομυρον, ως αδικηθητες ησαν ωμοτεροι.
 δεινας δ βασανων οδ ες επανουμ αερω ερδου-
 ναν προφης. ορθοις μη ενφραθητες τοις
 αθλοισ τησ αιδουων τες πορες ραδουις δ
 οξειαις αναπειροντες τας εδρας. τα φελια
 δ η ακοαις επαρχε ις εις εξομολογησιν ενος
 αετα, και ινα μινωση δρακα μιαν κεκερυμ-
 μην ανλιτων. οι βασανισαι δ οσα επει-
 νων. και γδ αν ηηον ωμων ην το μετ αναγ-
 κης γυμναζοντες δ την δατονια, και αερω
 αδασκουαζοντες εαυτοις εις τας εξης ημε-
 ρας εφοδια. τοις δ επι την Ρωμαιων φε-
 ραν νυκτω εξεπτυσασιν επι λαχανων συλ-
 λογην αγριων και ποας, ισωντωνητες. οτ ηδη
 διαπεφυχηται τες πολεμικεσ εδοκουμ, α-
 φηεπαζοντα κομιδενια και πολλακις ικε-
 τασοντων, και το φελιοτατον επικαλεμενων
 ονομα ε θεσ μεταδουαια ιι μερωσ αυτοις,
 αν κινδυνευσαντες ηνεγκαν, εδδουω μετε-
 δοσαν. αταπηλον δ ην, το μη και αερωσ-
 πολεαδ σσεσυλημρον. τστοις δ μεθ ετε-
 ρα επφερε λεγων Ιουδαίοις δ μη τησ
 εξοδων απεκοπη πασα ζωτηιασ ελπις.
 και βαθυνας εαυτον ο λιμοσ, και οικεσ
 και γρεασ τον δημον επεδοσκειο. και τα
 μη τεγη πεπληρωο γυναικων και βρεφων
 λελυμνων οι σενωποι δ γεροντων νεκρων.
 παιδες δ και νεανια διοιδουωτες, ωσπερ
 ειδωλα κτ τας αγορας ανειλουωτο και κα-
 τεπιπλον, οποι πνα το παθη καταλαμ-
 βανοι θαπειω δ τες αερωσθηκονιασ, ετε
 ιχουον οι καμνοντες. και το διευτονωω ακ-

A ipso ore rapiebant. Et marcescentibus
 inter brachia liberis, vitales lactis gut-
 tas adimere non pigebat. Hujusmodi
 cibos dum caperent, latere tamen non
 poterant. Nam ubique feditioforum
 manus, praeda istorum ac rapinis immi-
 nebat, quippe hi sicubi clausam do-
 mum conspexerant, eos qui intus es-
 sent, cibum sumere hoc indicio suspi-
 cabantur. Statimque effractis foribus
 irruebant, & prope ex ipsis faucibus
 expressa ciborum frustra revocabant.
 Vapulabant senes qui escam e manibus
 dimittere nolebant. Mulieres quoque
 occultantes ea quae in manibus habe-
 bant, sparsis crinibus raptabantur. Nul-
 la canorum, nulla infantiae miseratio
 erat: sed raptos in sublime parvulos
 cum ipsis quibus penduli inharebant
 buccellis, solo allidebant. Si qui vero
 incursum eorum praevissent, idque
 quod ipsi rapturi erant, deglutire oc-
 cupassent, eos longè inhumanius tra-
 ctabant, quasi injuriam ab iis accepis-
 sent. Porro dira tormentorum genera
 excogitabant ad pervestigandum ali-
 mentum. Nam miseris hominibus,
 ipsos quidem genitalium meatus eruis
 obturabant; podicem verò praecutis
 sudibus transfigebant. Utque panem
 unum se habere quis fateretur, aut pu-
 gillum farinae occultum indicaret, ea
 perfererat quae vel ipso auditu horro-
 rem incutiunt. Interim tortores ipsi pe-
 nuria minimè laborabant. Minus enim
 crudele visum fuisset, si necessitate ad-
 acti talia perpetrassent. Sed id agebant,
 ut audaciam suam hujusmodi exercita-
 tione confirmarent, & commeatum si-
 bi in multos dies compararent. Ac si
 qui noctu usque ad stationes Roma-
 norum erepsissent, agrestium olerum
 & herbarum colligendarum causa:
 occurrentes iis qui se jam hostium ma-
 nus effugisse credebant, quicquid at-
 tulerant, diripiebant. Quinetiam sup-
 plicantiibus saepe miseris, & per tre-
 mendum Dei nomen obsecrantibus,
 ut partem eorum, quae cum vitae pe-
 riculo attulerant, sibi concederent,
 nihil prorsus impertierunt. Gratian-
 dumque erat si spoliati, non etiam neca-
 rentur. Deinde interjectis quibusdam
 haec subjungit. Judaeis verò simul cum
 egrediendi facultate, spes quoque omnis

salutis praclusa erat. Et auferens fames, per domos & familias populum depascebatur. Ac te-
 cta quidem plena erant mulieribus & infantibus fame enectis: angustis verò senibus mor-
 tuis referti. Pueri autem & adulti, turgidi velut simulacra quaedam per fora oberrabant, & ubi-
 cunque quis labe correptus fuerat, corruebat. Porro propinquorum cadavera sepelire neque volebat

ἀγρί: & qui adhuc integris viribus erant, A
 tum multitudine mortuorum, tum
 quod sibi ipsi metuerent, absterrebantur.
 Plerique enim dum alios sepeli-
 rent, ipsi mortem obierunt. Multi et-
 iam antequam fatalis hora adesset, ad
 sepulchra loculosque properarunt. Ce-
 terum nec luctus in iis calamitatibus,
 nec quæstus erat ullus: sed huiusmodi
 animorum affectus fames superaverat.
 Nam qui ægrè adhuc spiritum trahe-
 bant, fassis oculis aspiciebant eos, qui
 fato celerius functi, perpetua jam quiete
 fruerebantur. Altum verò silentium &
 dira quædam mortis caligo civitatem
 obsederat. Sed his malis graviores e-
 rant prædones. Effossis enim domibus, B
 quæ jam in sepulchra conversa erant,
 cadavera spoliabant, & velamina cor-
 poribus detrahentes cum risu egredie-
 bantur. Quinetiam gladiatorum mucro-
 nem in ipsis cadaveribus experiri sole-
 bant: & quosdam jacentium adhuc spi-
 rantes, ad probandam ferri aciem trans-
 figebant. Quod si qui ipsos rogabant,
 ut manum sibi ac ferrum commodarent,
 arrogantia elati, fami conficiendos
 relinquebant. porro morientium
 singuli cum seditiosos sibi superstites
 relinquerent, fixis oculis templum spe-
 ctabant. At seditiosi principio quidem
 ex publico arario mortuos humari ius-
 serant, cum cadaverum fetorem ferre
 non possent. Postea verò cum humanis
 corporibus nequaquam sufficerent,
 in profundas voragine de muro pro-
 jiciebant. Quas quidem circumiens Ti-
 tus, ubi oppletas cadaveribus vidit, al-
 tamque faniem putrefactis corporibus
 diffluentem, ingemuit, sublatisque in
 cælum manibus, Deum testatus est,
 facinus illud suum non esse. Interpositis
 deinde nonnullis, idem Josephus hæc
 adjicit: Nequaquam verebor, inquit, D
 palam dicere quæ dolor jubet. Equi-
 dem arbitror, si Romani sceleratis istis
 exitium inferre cessassent, aut hiatu ter-
 ræ, aut aquarum inundatione, aut ful-
 minum jactu instar agri Sodomitici ci-
 vitatem fuisse perituram. Quippe ge-
 nus hominum protulerat multo scele-
 lestius iis, qui talia quondam perpessi
 sunt. Itaque simul cum istorum furore
 ac vesania universus populus interiit.
 Sed & in libro sexto ita scribit: Eorum
 verò, inquit, qui per civitatem fame in-
 teribant, innumerabilis erat multitu-
 do. Nec dicendo satis explicari possunt mala,
 quæ assidue contingebant. Per singulas
 enim domos sicubi vel umbra apparuisset
 cibi, pugna erat, & conjunctissimi qui-
 que inter se
 νεκρῶν, καὶ τὸν
 σφᾶς ἀδελφῶν. πολλοὶ γοῦν τοῖς ὑπὸ αὐτῶν
 θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον. πολλοὶ δὲ ἐπὶ ταῖς
 θήκας πρὶν ἐπισῆναι τὸ χρεῖον. ὡς γὰρ ἔλεγον,
 ἔτε ἡ θρῆνῶν ἐν ταῖς συμφοραῖς, ἔτε ὄλα-
 φυρμός ἦν, ἀλλὰ ὁ λιμός ἤλεγχε τὰ πάντα.
 ξηροῖς δὲ τοῖς ὄμμασιν οἱ δυσθανάτουτες
 ἐφωρῶν τὰς φθάσαντας ἀναπαύσαντες. βα-
 θεία δὲ τὴν πόλιν ὡσεὶ ἔχε σιγή, καὶ οὐκ ἔτα-
 νατε γέμεσα. καὶ τέτων οἴλησαι χαλεπώτε-
 ροι. τυμωρυχοῦτες γοῦν τὰς οἰκίας, ἐσπύ-
 λων τὰς νεκρὰς. καὶ τὰ καλύμματα τῶν σπυ-
 μάτων φεισώμενοι, οὐ γέλωτῶν. ἔξῃσσαν.
 τὰς τε ἀκμάς τῶν ξιφῶν ἐδοκίμαζον ἐν τοῖς
 πύμασι καὶ ἰνας τῶν ἐρριμῶν ἐπὶ ζῶνται
 δήλων, ἐπιπέρα τὴν σιδῆρα. τὰς δὲ κελύ-
 οντας χρεῖσαι σφίσι δεξιάν καὶ ξίφῶν, τὰ
 μὲν κατέλιπον ὑπερηφανοῦτες. καὶ τὴν
 ἐκπνεόντων ἕκαστῶν, ἀτενὲς εἰς τὸν ναὸν
 ἐφωρᾶ, τὰς σασιασὰς ζῶντας διπολιπῶν.
 οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ἐν τῇ δημοσίᾳ θησαυ-
 ρῷ θάπτην ἐκέλευον τὰς νεκρὰς, τὴν ὀ-
 μὴν δὲ φερόμεν ἔπειθ' ὡς ἐδήσκον, διὰ
 τῶν τειχῶν ἐρρίπτοι εἰς τὰς φάραγγας.
 φεῶν δὲ ταυτὰς ὁ Τίτῶν, ὡς ἐθεάσατο πε-
 πησμενῶν τῶν νεκρῶν, καὶ βαδὴν ἰχθῶν
 μυδῶντων τὸν ὑπερρεῖον τῶν ζωμάτων, ἐ-
 ναξέτε καὶ τὰς χεῖρας ἀνατένας κατε-
 μαρτύρατο τὸν Θεόν, ὡς οὐκ εἴη τὸ ἔργον
 αὐτῶν. τέτοις ἐπειπὼν τινὰ μεταξὺ, ἔπιφ-
 ρει λέγων. οὐκ ἂν ὑποσελαίμω εἰπῶν, ἂ-
 μοι κελεύει τὸ πᾶν. οἶμα Ρωμαίων
 βραδωνάτων ἔπι τὰς ἀλιτηρίας, ἢ καὶ
 ποθῶναι ἀνὸς χάσματῶν ἢ κατὰ κλυδῶν-
 ναί τὴν πόλιν. ἢ τὰς τῆς Σοδομιτικῆς με-
 λαβείν κεραινας. πολὺ γὰρ τῶν ταῦτα πα-
 θόντων ἦνεκε χρεῖαν ἀθεωτέραν. τῇ γοῦν
 τέτων ἀπονοία πᾶς ὁ λαὸς σωμαπώλετο. καὶ
 ἐν τῷ ἔκτῳ δὲ βιβλίῳ, ἔτω γράφει. τῶν
 δὲ ὑπὸ τῷ λιμῷ φθειρομένων καὶ τὴν πό-
 λιν, ἀπειρον μὲν ἐπὶ τὸ πλῆθος ἀδύνη-
 τα δὲ συνέβαινε τὰ πάντα. καθ' ἕκαστον γὰρ
 οἰκίαν, εἴπερ προσφῆς ὡραφανείη σια, πόλε-
 μῶν. καὶ διὰ χειρῶν ἐχώρηον οἱ φίλοι
 τοῖς ὡρῶν ἀλλήλων, ἔξαπαλόντες τὰ τα-

VESPASIANUS.

λαίπυρα τῆς ψυχῆς ἐφόδια. πῆσι δ' ἀπορίας, ἐδὲ τοῖς θνητοῖσι ἦν. ἀλλὰ καὶ τὰς ἐμπνέοντας οἱ λησαὶ διτρεῦνών, μή τις ὑπὸ κόλπον ἔχων τρεφῆν, σκήπτει τὸν θάνατον αὐτῶν. οἱ δ' ὑπὸ ἐνδείας κεκνηότες, ὡσπερ λυοσῶνες κύνες ἐσφάλλοντο, καὶ παρεφέρθητο. ταῖς τε θύραις ἐνσιεῖοι μύθοι μεθύοντων τρώπον, καὶ ὑπὸ ἀμνηχανίας εἰς τὰς αὐτὰς οἰκίας εἰσεπτόων δις ἢ τρις ὥρα μιᾶ πάντα δ' ὑπὸ ὀδύνης ἢ γυμνῆς ἢ ἀνάγκης. καὶ τὰ μὴ ὅ τοῖς ῥυπαρωτάτοις τῶν ἀλόγων ζώων παρῆσφορα συλλέγοντες, ἐσθίειν ὑπέφερον. ζώων γοῦν καὶ ὑποδημάτων τελευταίων οὐκ ἀπέχοντο. καὶ τὰ δέρματα τῶν θύρεων ἀποδέρθητες ἐμασῶντο. τρεφῆν δ' ἡ καὶ χόρτεσι παλαιᾶ σπαράγματα. τὰς γυναικας ἐνιοὺς συλλέγοντες, ἐλάχισον σαθρὸν ἐπώλωσι Ἀπικῶν τεσσάρων. καὶ πῆ δ' αἰτῶν ἐπ' ἀψύχοις ἀναίδειαν ἔλιμῶ λέγειν. εἰμι γὰρ αὐτῶ δηλώσω ἔργον, ὅποιον μήτε παρ' Ἑλλήσι, μήτε παρὰ Βαρβάρους ἐστὶν οὐρανόθεν φερόμενον, ἀπίστον δ' ἀκῆσαι. καὶ ἐγώ γε μὴ δόξασμι τετραλειεῖσθαι τοῖς αὐτοῖς ἀνθρώποις, καὶ παρέλιπον τῶν συμφορῶν ἡδέως, εἰμὶ τῶν κατ' ἐμαυτὸν εἶχον ἀπειρεὶς μάρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχρὰν ἀν' ἀκαταμίμῳ τῆ πατρὶδι χάειν κατ' ἐμὲ τὸν λόγον, ὃν πέπονθε τὰ ἔργα. γυνὴ τῶν ὑπερ τὸν Γαζδάνην κατοικοῦσων, Μαεῖα τένομα. πατὴρ Ἐλεάζαρος. κώμης Βαθεζώρ. σημαίνει δ' ἐ τὸ οἶκον ὑπόσπου. διὰ γὰρ καὶ πλεῖστον ὀπισθημῶν, μὴ ἔλοιπε πλήθεις εἰς τὰ Ἐρεσσόλυμα καταφυγῶσα σιωπολορεκέτο. ταύτης τῶν μὲν ἄλλων κτήσων, οἱ τυράννοι διήσπασαν, ὅσπιν ἐν τῆς περαιᾶς ἀνασκόδασα μύθη, μετήνεγκεν εἰς τῶν πόλιν. τὰ δ' ἐ λείψανα τῶν κειμελίων καὶ εἴτι τρεφῆς ὀπινοθεσίη, καθ' ἡμέραν εἰσπιδῶντες ἤεπαζον οἱ δουροφόροι. δεῖν δ' ἐ πρὸς τὸ γυναικῶν ἀγανάκησις εἰσπε. καὶ πολλὰς λοιδορεῖσθαι καὶ κατ' ἐρωμύθη, τὰς ἀεταγας ἐφ' ἐαυτῶν ἠέρεθίζεν. ὡς δ' ἔτε παροξυνώμενός τις ἔτ' ἐλεῶν αὐτῶν ἀνέγει, καὶ τὸ μὲν εὐρεῖν σπῆον, ἄλλοις ἐπιπῆσαι πάντα χόθεν δ' ἀπορεν ἡ ἡδὴ καὶ τὸ δῖεῖν. ὁ λιμὸς

A dimicabant, infelicis vitæ subsidia vicissim sibi rapientes. Nec mors ipsa fædem penuriæ faciebat. Sed eos qui extremum spiritum exhalabant, percutabantur latrones, ne quis forte cibum in sinu abditum gerens, mori se simularret. Ipsi latrones præ inedia hiantes, huc illuc tanquam rabidi canes, vagrantque incerti ferebantur. & foribus illisi instar ebriorum, præ consilii inopia in easdem domos iterum ac sæpius unius horæ spatio irruebant. Porro omnia absque discrimine necessitas mandere cogebat: eaque etiam quæ ne sordidissimis quidem animalibus usui sunt, comedere sustinebant. Postremo nec cingulis nec calceamentis abstinerunt. Ipsa quoque scutorum coria avullâ dentibus conficiebant. Nonnullis vetusta fæni prælegmina usui fuere. Quidam enim cum festucarum levissimum pondus collegissent, quatuor Atticis drachnis venundabant. Sed quid opus est impudentiam atque improbitatem famis in rebus inanimatis ostendere? Facinus dicturus sum, cuiusmodi nec apud Grecos, nec apud Barbaros gestum fuisse memoratur: & quod tùm dictu horrendum, tùm auditu incredibile videbitur. Itaque libens certè acerbissimum hunc casum silentio præterissem, ne posteri fabulas ac portentosa me loqui existiment, nisi ex nostræ ætatis hominibus testes haberem prope innumerabiles. Ceterum leve ac frigidum quoddam officium Patriæ præstarem, si quæ mala re ipsa perpessa est, oratione dissimularem. Mulier quædam Maria nomine, eleazari filia, ex regione quæ trans Jordanem sita est, vico Bathezor, quæ vox hysfopi domum significat: genere atque opibus illustris cum Hierosolyma per fugisset, unâ cum reliqua hominum multitudine obfessa tenebatur. Hujus reliquam omnem supellectilem, quam illa ex ulteriore Jordanis ripa raptim collectam in urbem advexerat, jam tyranni diripuerant. Ipsas autem magnarum opum reliquias, & quicquid alimenti ipsa sibi conquerere poterat, irruentes quotidie satellites auferebant. ea res mulieris animum acerbissima quadam indignatione commovit. Ac sæpè numero conviciis & diris imprecationibus prædones de industria in semetipsam incitabat. Sed cum nemo illorum seu ira seu miseratione commotus, ipsam interficeret, ræderetque ipsam aliis cibum parare, nec verò jam parandi ullus modus superesset: cumque interim fames visceribus ac

medullis penitus infideret, & indignatio longè magis quàm inedia efferveret, mulier malis consultoribus usa furore ac necessitate, adversus naturam ipsam confurrexit. Arreptoque filio quem adhuc lactentem habebat: infortunate puer, inquit, inter tot belli, famis, ac seditionis mala, cui te servem? Apud Romanos quidem, tametsi vivere detur, servitus nos manet. Sed nunc servitutum ipsam prævenit fames: factiosi verò utraque calamitate acerbiores sunt. Proinde esto mihi quidem cibibus, factiosis verò furia, hominibus autem fabula, quod solum adhuc deest cladibus Judæorum. Hæc dicens, filium jugulat. Coctum deinde ipsa quidem dimidiam partem comedit: quod reliquum erat, opertum interim servabat. Cum ecce repente superveniunt seditionis, & sceleratissimo nidore naribus hausto, mortem mulieri statim minantur, nisi cibum quem paraverat, sibi exhiberet. At illa, bonam ipsis partem se reservasse respondens, reliquias filii sui detexit. Horror confestim stuporq; eos invasit. Stabant spectaculo attoniti. Tum mulier, Meus, inquit, est filius, meum hoc facinus. Edite vos, quando & ipsa comedi. Nolite aut femina molliores, aut matre benigniores videri. Quod si fortasse religiosi estis, & ab esu victimæ mex abhorretis: Ego dimidiam quidem partem jam consumpsi, reliquum perinde mihi maneat. Post hæc illi tremantes abcessere, ad hoc unum pavidi atque imbelles, & hoc genere alimenti ægrè matri relicto. Fama continuo tanti sceleris per totam civitatem dispersa est, & quisque facinus illud ante oculos proponens, tanquam à seipso perpetratum esset, horrebat. Exinde cuncti fame oppressi ad mortem omni studio contendebant, & beatos illos censebant, qui antequàm tantas calamitates aut oculis aut auditu accepissent, fato abrepti fuerant. Igitur Judæorum scelus atque impietatem adversus Deum Jesum Christum hujusmodi ultio consecuta est.

CAPIΤ VII.
De prædictionibus Christi.

Vide Nicæphor. l. 3. c. 4.

Operæpretium autem fuerit his adjungere certissimū Servatoris nostri oraculum, quo hæc ipsa prædixerat his verbis: Væ pregnantibus & nutricibus in illis diebus. Orate autem ne fuga

A δὲ δια' σπλάγχων τε καὶ μυελῶν ἐχώρει, καὶ τὴν λιμὴν μάλῃον ἔξεκαίοντο οἱ θυμοὶ. συνέβηλον λαβέσσα τὴν δεγνὴν μὲν τῆς ἀνάγκης ἐπὶ τὴν φύσιν ἐχώρει. καὶ τὸ τέκνον, ἦν δὲ αὐτῇ παῖς ὑπομάδιον, ἀρπασαμένη, βεβήκει. φησὶ εἶπεν ἄθλιον. ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ σάσει, ἦν σε τηρῶ; τὰ μὲν ὅσα Ῥωμαίων δακρυῖα καὶ ζήσων μὲν ἐπ' αὐτοῖς φθάνει ἵνα δακρυῖαν ὁ λιμὸς οἱ σασασαὶ ἢ ἀμφοτέρω χαλεπώτεροι. ἴδι γὰρ μοι τροφῆ, καὶ τῆς σασασαῖς ἐειρήνης, καὶ τῶν βίων μὴδ' ὅμοιοι βελλείπων ταῖς Ἰουδαίων συμφοραῖς. καὶ ταῦτα ἅμα λέγουσα, κτείνει τὸν υἱόν. ἐπεὶ ὀπίσθησα, τὸ μὲν ἡμισυ κατέδοτι. τὸ δὲ λοιπὸν καὶ ἀκαλύψασα, ἐφυλάτην. ἐνθάδε δὲ οἱ σασασαὶ παρήσαν, καὶ τῆς ἀθμιτικῆς κίνησης ἀποσάλλης, ἠπέλωσι εἰ μὴ δειξέτω τὸ ὅσα σκιδνοῦσθαι, ἀποσφάξην αὐτὴν ἐνθάδε. ἢ ἢ καὶ μοῖρα αὐτοῖς εἰπέσα καλὴν τετηρηκέναι, τὰ λείψανα τὰ τέκνα διανεκάλυψεν. τῆς δὲ διθέσης φρίκη καὶ φρενῶν ἕκτασις ἦρει. καὶ ὅσα τῶν ὄλων ἐπετήγεσαν. ἢ δὲ ἐμὸν ἐφη τὸ τοῦτον γήσιον, καὶ τὸ ἔργον ἐμὸν. Φάγετε, καὶ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ γρηῃδε μὴ τε μαλακότερον γυναικὸς, μήτε συμπαθέσσοι μητρὸς. εἰ δὲ ὑμεῖς εὐσεβεῖς, καὶ τὴν ἐμὴν ἀποσφάξοντες. εἰ δὲ δυσία, ἐγὼ μὲν ἡμισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν δὲ ἐμοὶ μενάτω. μεταταύθ' οἱ μετρίμοι ἐξήεσαν, ὡς ἐν τῷ τοῦ δειλοῦ, καὶ μόλις ταύτης τῆς τροφῆς τῇ μητρὶ ὅσα κερήσαντες. ἀνεπλήθη δὲ ἐνθάδε ὅλη τὰ μυστὰ ἢ πόλις. καὶ ὁ ὄμοματων ἕκαστον τὸ παθεῖν ἀναλαμβάνον, ὡς παρ' αὐτῶν τολμηθὲν δεινῶς ἐφείπε. σπαθὴ δὲ λοιπὸν τῶν λιμωμένων ἐπὶ τὸν θάνατον ἦν, καὶ μακαρισμὸς τῶν φθασάντων πρὶν ἀκῆσαι καὶ θεάσαθαι καὶ πληκαθῆναι. τοιαῦτα τῆς Ἰουδαίων εἰς τὸν Χριστὸν τῶν θεῶν ὁμομιᾶς τε καὶ δυσσεβείας τὰ πᾶν χειρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῆς Χριστοῦ προφητείας.

Παραβῆναι δὲ αὐτοῖς ἀξίον, τὴν ἀνεπλήρησάν τῶν ζωτῆρος ἡμῶν προφητίαν, διὰ τὴν αὐτὰ ἴαυτα δηλοῦσθαι ὡς πῶς ἀποσφάξοντες αὐτὴν ἢ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχέουσι καὶ ταῖς ἐν τῷ σπλάγχμῳ.

VESPASIANUS.

ζέσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις παρσένχε-
 δε ἵνα μὴ χηθῆται ἡ φυγὴ χαιμῶν θ',
 μηδὲ σαββάτω ἐσαι γὰρ τότε θλίψις μεγάλη,
 οἷα ἐκ ἐχρέτο ἀπὸ δεξιῆς κόσμος ἕως τῆς νύκ-
 τος, ἐδὲ μὴ χηθῆται σωμαλαγὼν ἢ πάντα τὸν τῶν
 ἀνηρημένων δευθμόν ὁ συγγραφεύς, λιμῶν καὶ
 ξίφει μυριάδας ἑκατὸν καὶ δεκά διαφθαρῆται
 φησὶ τὰς ἵλοιπας σασιώδεις καὶ λισεικῆς,
 ὑπὸ ἀλλήλων μὲν τὴν ἀλωσιν ἐνδεικνυμένους
 ἀνηρηθῆσθαι τῶν νέων τὰς ὑψηλοτάτας καὶ κάλλει
 σώματι διαφέρουσας, τετηρηθῆσθαι Ἰραμί-
 βω τῆς ἵλοιπῆς πλῆθους, τὰς ὑπὲρ ἑπτακαί-
 δεκα ἔτη δεσμίους εἰς τὰ κατὰ Αἴγυπτον ἔργα
 πατριεμθῆναι πλείους ἢ εἰς τὰς ἐπαρχίας
 διανεμηθῆσθαι, φθαρσομένους ἐν τοῖς δεκά-
 τεροις σιδήρω καὶ θηρίοις τὰς δὲ ἐν τῷ ἑπτακαί-
 δεκα ἔτων, αἰχμαλώτους ἀχθῆσθαι διαπε-
 πρῶθαι. τῆτων ἢ μόνων τὸν δευθμόν, εἰς ὅν ἕνα
 μυριάδας ἀνδρῶν σωμαχθῆναι. ταῦτα ἢ
 γέγονε ἐπράχθη τὸν τρόπον, δευτέρω τῆς Οὐε-
 σπασιανῆ βασιλείας ἔτι, ἀκολούθως ταῖς
 παρσενωτικαῖς τῆς Κυρίας καὶ ἑσθῆρ θ' ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ παρρῆσιν, θεῖα δυνάμει
 ὡσπερ ἠδὲ παρρῆσιν ἀπαρσενωθῆσθαι αὐτὰ,
 ἵππιδ ἀκρυσσῆσθαι τε καὶ ἀποκλαυσάμεναι καὶ
 ἴππιν τῶν ἱερῶν Εὐαγγελιστῶν γραφῶν, οἷα καὶ αὐ-
 τὰς αὐτὰς πατριεμθῆναι τὰς λέξεις, τότε μὲν
 φησάντος ὡς πρὸς αὐτῶν τῶν Ἱερουσαλήμ εἰ-
 ἴγνωσ καὶ γε σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταυτῇ τὰ πρὸς
 εἰρήνην σοι. καὶ ἢ ἐκρῦθη δὲ ὁ φθαλμῶν σε.
 ὅτι ἤξυσιν ἡμέραι ἵππιν σε, καὶ παρρῆσιν
 σοι οἱ ἐχθροὶ σε χάρακα, καὶ παρρῆσιν ὡσε-
 οἴσει, καὶ σινῆξοσιν σε πάντοθεν. καὶ ἔδαφισί
 σε καὶ τὰ τέκνα σε τότε ἢ ὡς παρρῆσιν τῆς λαῶ.
 ἐσαι γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἵππιν τῆς γῆς, καὶ
 ὀργὴ πᾶσι τῶν καὶ πεσοῦνται ἐν φόμα-
 ῖσι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωθῆσθαι εἰς
 πάντα τὰ ἔθνη. καὶ Ἱερουσαλήμ ἐσαι πατριε-
 μένη ὑπὸ ἔθνων, ἀχθῆσθαι ἢ πληρωθῆσθαι καιρῶν
 ἔθνων. καὶ πάλιν ὅταν ἢ ἰδῆται κυκλωμένη
 ὑπὸ στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλήμ, τότε γνώ-
 τε, ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. συγχενας
 δὲ πρὸς τὰς τῆς ἑσθῆρ θ' ἡμῶν λέξεις ταῖς
 λοιπαῖς τῆς συγγραφῆς ἰσορείας ταῖς παρρῆ-
 σιν πάντος πολέμου, πῶς οἷα ἀνὰ ποταμῶ-
 μάσειεν, θεῖαν ὡς ἀληθῶς καὶ ὑπερφυῶς
 παρρῆσιν τὴν παρρῆσιν τε καὶ παρρῆ-
 σιν

A vestra contingat hieme vel sabbato.
 Erit enim tunc temporis calamitas ma-
 gna, cujusmodi nondum fuit ab initio
 mundi, nec posthac erit. Porro idem il-
 le historiae Scriptor universum nume-
 rum eorum qui vel gladio vel fame per-
 ierunt, simul colligens, undecies cen-
 tena hominum millia periisse scribit:
 Seditiosos vero & praedones qui super-
 fuerant, post urbis excidium mutuo in-
 dicio damnatos, poenas dedisse: &
 ex juventute quidem eos, qui proce-
 ritate corporis & forma ceteris praes-
 tarent, ad ornamentum triumphi refer-
 vatos: ex reliqua autem multitudine
 eos, qui septimum decimum aetatis an-
 num exceleserant, vincetos ad metalla
 exercenda in Aegyptum perductos esse:
 plurimos vero per Provincias distri-
 butos, qui in publicis spectaculis aut
 ferro aut bestiis consumerentur: qui-
 cunque autem minores essent annis se-
 ptemdecim, eos in servitutem abdu-
 ctos sub corona veniisse. Quorum qui-
 dem numerum ad nonaginta usque ho-
 minum millia pervenisse affirmat. Et
 haec quidem anno secundo principatus
 Vespasiani Augusti ad hunc modum ge-
 sta sunt, juxta Servatoris nostri vaticini-
 um. Qui divinam praeditus virtute,
 ea quae ventura erant, tanquam praes-
 entia multo ante praeviderat: & illa-
 crymatus fuerat atque ingemuerat, ut
 Evangelistarum Scripta testantur. Hi
 enim ipsa quoque illius verba retule-
 runt, quibus modò civitatem ipsam
 compellans, aiebat: Si cognovisses
 & tu in die illo quae ad pacem tuam
 conducunt. Nunc autem abscondi-
 ta sunt ab oculis tuis: Quia venient
 dies super te, & circumdabunt te ini-
 mici tui vallo, & cingent te undique,
 & expugnabunt te, & solo ad aqua-
 bunt, & filios tuos elident. Modò
 de populo ipso aiebat: Erit enim cla-
 des magna & ira Dei adversus hunc
 populum; & cadent in ore gladii, &
 captivi ducentur in omnes gentes. Et
 Hierusalem calcabitur à gentibus, do-
 nec impleantur tempora gentium. Et
 rursus, cum autem videritis circumdari
 ab exercitu Hierusalem; tunc scitote
 quia appropinquavit desolatio ejus.
 Quòd si quis Servatoris nostri verba
 cum iis compareret, quae ab eodem Scri-
 ptore de universo bello commemorata
 sunt, fieri non potest quin admiretur
 praescientiam ac praedictionem Servato-
 ris nostri, eamque verè divinam & supra
 L

modum stupendam esse fateatur. Ac de A
 iis quidem quæ universæ Judæorum
 genti post passionem Domini contige-
 runt, & post voces illas quibus latro-
 nem quidem & homicidam mortis sup-
 plicio liberari, ipsum verò auctorem vi-
 tæ è medio tolli populus omnis succla-
 maverat, Josephi narrationi quicquam
 addere minimè necesse est. Illa verò ad-
 jicere æquum fuerit, quibus divini Nu-
 minis clementia ac providentia decla-
 ratur: Quæ quidem post piaculum in
 Christum admissum, quadraginta an-
 norum spatio, exitium illorum distulit.
 Quo in tempore Apostoli ac Discipuli
 pænè omnes, & Jacobus ipse primus lo-
 ci illius Episcopus, is qui frater Domini
 dicebatur, adhuc superstites, & in ipsâ
 Hierosolymorum civitate degentes,
 firmissimum loci munimentum persta-
 bant: cum divina Providentia adhuc
 eos patientissimè sustineret, si fortè
 commissorum criminum pœnitentiam
 agentes, veniam & salutem consequi
 possent: cumque ejusmodi patientiâ
 minimè contenta Dei benignitas, hor-
 rendis quibusdam signis ac portentis
 divinitus editis, calamitates ipsis, nisi
 pœnitentiam egissent, eventuras præ-
 nuntiaret. Quæ quidem signa cum à C
 prædicto historiæ Scriptore literis man-
 data sint, non incommodum fuerit no-
 stri quoque operis Lectõribus exhi-
 bere.

ῥησιν τῶ ζωτῆρ ἡμῶν ὁμολογήσας. αὐτῶν
 μὲν οὖν τῶν κτ' τὸ σωτήριο παθῶν καὶ τὰς
 φωνὰς ἐκείνας ἐναίσις ἢ τῶν Γεραίων πληθύνει
 τὸν μὲν λησὴν καὶ φονεὰ τῶ θανάτου παρήκ-
 ται, τὸν δὲ δειχθῆναι τῆς ζωῆς, ὅτι αὐτῶν ἐκεί-
 σεν δὲ θῆναι, τῶ παντὶ συμβεβηκότων ἐθνα-
 ἔδεν ἀνδρῶν ταῖς ἰσοεῖαις ἐπιλέγειν. ταῦτα
 δὲ ἀνείη δίκαιον ἐπὶ αὐτοῦ, ἀγχοῦτ' αὐ-
 τῶν ἀσφαλῆ φιλανθρωπίας τῆς παναγαθῆς
 ἀπονοίας. τεσσαρῶν κ' ἐφ' ὅλοις ἔτεσι κτ'
 τῶ κτ' τῶ Χειρῶ τὸ λῆμα, τὸν καὶ αὐτῶν
 ὄλεθρον ὑπερεβλήθη ἐν ὅσοις τῶν Ἀποστόλων
 καὶ τῶν μαθητῶν πλείους, Γαβριὸς τε αὐτῶν
 τῶν δὲ πρῶτ' Ἐπίσκοπος, ἔκ Κυριακῆ χημι-
 πίζων ἀδελφός, ἐπὶ τῶ βίῳ πλείονες, καὶ ἐπὶ
 αὐτῆς τῆ Γερουσίᾳ πόλεως τὰς διατε-
 λὰς ποιῆσαντες, ἐξ ὧν ὁ χυρῶτα τὸν πα-
 ρεῖρον τῶ τόπῳ τῆς θείας Ἐπισκοπῆς εἰσῆλ-
 τότε μακροθυμίας, εἰ ἀρα ποτὲ διωθήσει
 ἐφ' οἷς ἐδράσαν μελανοήσαντες, συγνώμης καὶ
 ζωῆς τυχεῖν καὶ αὐτῶ τῆ τῶσά τῆ μακρο-
 θυμίας, ὡς ἀδύνατος θεοσημίας τῶν μελλόντων
 αὐτοῖς μὴ μελανοῦσαι συμβέσασθαι ὡς ἀνα-
 ρῆς. ἀλλ' αὐτὰ μνήμης ἡξιοῦντα πρὸς τῶ
 δεδηλωμένῳ συγγραφέως, ἔδεν οἷον τοῖς τῶ
 δε προσῆσι τῆ γραφῆ ὡς ἀθεῖναι.

C A P U T VIII.
 De signis ante bellum.

Vide Ni-
 cephor.
 l. 3. c. 4.
 Sumpo igitur in manus libro, re-
 Scita mihi quæ in sexto historiarum
 Volumine referuntur his verbis: Et
 falsis quidem illis vatibus, seque à Deo
 missos mentientibus, infelix populus
 fidem adhibebat. Evidentibus autem D
 prodigiis, & futuram solitudinem
 prænuntiantibus, neque advertabant
 animos neque credebant. Sed tanquam
 attoniti, oculisque & mente capti,
 ipsius Dei præconia ac vaticinia insu-
 per habuerunt. Primum cum supra ci-
 vitatem stetit gladius simile gladio, & an-
 ti spatio ardere perseveravit cometes.
 Deinde cum ante defectionem pri-
 mosque belli motus, populo ad fe-
 stum diem Azymorum congregato,
 sexto idus Aprilis hora noctis nona,
 tanta repente lux circa altare tem-
 plumque circumfusa est, ut dies jam cla-
 rissimus esse videretur: eaque lux horæ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.
 Περὶ τῶ ἀπὸ τῶ πολέμου σημείων.

ΚΑΙ δὲ λαβὼν ἀνάγνωθι τὰ κτ' τὴν ἐκ-
 τῶ τῶν ἰσοεῶν αὐτῶν δεδηλωμένα ἐν
 τῶτοις. τὸν γοῦν ἀθλιὸν δῆμον, οἱ μὲν ἀπα-
 τεῶνες καὶ καταψυδῶν τῶ Θεῶ, τῶν κατὰ
 τα παρῆκον τοῖς δὲ ἐναργέσι καὶ πρῶσι-
 μαίνεσι τῶν μέλλουσιν ἐσεῶν ἐρημίαν τῶ
 ρασιν ἔτε πρῶσῆκον, ἔτε ὀπίσθεν ἀλλ' ὡς
 ἐμβεβημένοι, καὶ μήτε ὀμῶτα μήτε
 ψυχῶ ἐχόντες, τῶν τῶ Θεῶ κηρυμάτων
 παρήκον τῶ μὲν, ὅτι ὑπὲρ τῶ πόλε-
 ἄσρον ἐσηρῶμφαία ὡς ἀπλήσιον, καὶ ὡς ἀ-
 τείνας ἐπὶ ἐπαιλὸν κομήτης τῶ δὲ ἡνίκα
 πρὸ τῆς ἀποστάσεως καὶ τῶ πρὸς τὸν πόλεμον
 κημῶ, ἀπρῶζομένε τῶ λαῶ πρὸς
 τῶ τῶ ἀζύμων ἐορτῶ, ὀγδόη ξανθὴ
 μῶς κτ' νυκτὸς ἐνάτῳ ὡσαν, τῶ τῶ
 φῶς ἀεὶ λαμψε τὸν βωμὸν καὶ τὸν ναόν.

ως δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπράν καὶ τὸ πα-
 ρέτενον ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ὁ τοῖς μὲν ἀπεί-
 ροις, ἀθάτον ἐδόκει εἶναι τοῖς δ' ἱερογραμμα-
 τῶσι, πρὸς τῷ διποβεηκότων εὐθεως ἐκρίθη.
 καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτῶν, βῆς μὲν ἀχθεῖσα
 ὑπὸ δ' ἀρχιερέως πρὸς τὴν θυρίαν, ἔτεκεν ἄρ-
 να ἐν πρῶ ἱερῷ μέσῳ. ἡ δ' ἀνατολικὴ πύλη τῆ
 ἐνδοτέρῳ χαλκῇ μὲν ἔσα καὶ τετρατάτη,
 κλειομένη δ' ἀειδαίλω μόλις ὑπ' ἀνθρώπων
 εἰσοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπέειδομένη σιδηρο-
 δέτοις, καταπῆγας δ' ἔχουσα βαθυτάτης,
 ὡφθη κατὰ νυκτὸς ὡραν ἐκτὴν αὐτομάτως
 ἦνοι μὲν. καὶ τὴν ἑορτῶν ἡμέραις ἔ πολλαῖς
 ὑστερον, μιᾶ καὶ εἰκάδι δευτεμῆσι μηνός, φάσ-
 μα π δαιμονιον ὡφθη μείζον πίσεως. τέρας
 δ' ἀν' ἐδόξεν εἶναι τὸ ῥηθησόμενον, εἰμὴ καὶ ὡφθη
 τοῖς θεασαμένοις ἰσάγητο, καὶ τὰ επακολου-
 θήσαντα παθῆν, τῶν σημείων ἦν ἀξία. ὡφθη γὰρ
 ἡλὸς δύσεως, ὡφθη μελέωρα ὡφθη πᾶσαν ἴην
 χώραν ἀεμάτα καὶ φάλαγγες ἐνοπιοὶ διατ-
 λισσαι τῷ νεφῶν, καὶ κυκλέμεναι τὰς πό-
 λεις. καὶ τὴν ἑορτῶν ἡ πενήκοσὴ καλεῖται,
 νύκτωρ οἱ ἱερεῖς παρελθόντες εἰς τὸ ἱερόν ὡσπερ
 αὐτοῖς ἐβόη, ὡφθη τὰς λειτουργίας. πρῶ-
 τὸν μὲν κινήσεως ἐφασαν ἀνιλαμβάνεσθαι καὶ
 κτύπε. καὶ τὰ ταῦτα φωνῆς ἀφ' ἁρῶν, μέλα-
 εἰνομένη ἐντεθεν. τὸ δ' ἑσπέρων φοβερώτε-
 ρον ἱεροῦ γὰρ πρὸς Ἁνανίαν. τῷ ἰδιωτῶν,
 ἀγροικῶ, ὡφθη τεσσάρων ἐτῶν τῆ πολέμου,
 τὰ μάλιστα τῆς πόλεως εἰρηνοδομένης καὶ
 εὐθηνέσης, ἐλθὼν ἐπὶ τῶν ἑορτῶν ἐν ἡ σκίλω-
 ποιῆσθαι πάντας ἐβόη ἦν τῷ θεῷ κατὰ τὸ ἱερόν,
 ὡφθη ἀναβοῶν ἡξάτο φωνῆ ἀπ' ἀνα-
 τολής, φωνῆ ἀπὸ δύσεως, φωνῆ ἀπὸ τῶν τεσ-
 σάρων ἀνέμων. φωνῆ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα καὶ
 τὸ ναόν, φωνῆ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας,
 φωνῆ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν τῆτο μεθ' ἡμέραν
 καὶ νύκτωρ καὶ πάντας τὰς σενωπὰς ὡφθη
 κεκραγῶν. τῶν δ' ἐπισήμων πινες δημοτῶν
 ἀγανακτισαίτες πρὸς τὸ κακόφημον, καὶ
 ἀρχιερεῖς συλλαμβάνουσι τὸν ἀνθρώπον,
 καὶ δειναῖς ἀμα καὶ πολλαῖς αἰκίζουσι πη-
 γαῖς. ὁ δ' ἐβ' ὑπέε εἰαυτῶ φεγγάμεν,
 ἔπειδ' ἀπὸ τῶν παρόντων, ἀς καὶ πρῶτε-
 ρον φωνῆς βοῶν διετέλει. νομισαίτες δ' οἱ
 ἀρχόντες, ὡφθη ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κί-
 νημα τῶν ἀνθρώπων, ἀγασθῶν αὐτὸν ἐπὶ τὸν πα-

A dimidiæ spatio permansit. Quod im-
 peritis quidem bonum omen esse vide-
 batur : sed sacrorum Scribæ, ea quæ
 posthæc evenerunt, portendi illo si-
 gno statim judicarunt. In eadem quo-
 que solemnitate vacca cùm à Pontifice
 ad sacrificium adduceretur, agnum in
 medio templo enixa est. Sed & janua
 interioris sacrarii orienti obversa, quæ
 tota area & immensè ponderis erat, &
 quæ sub vesperam vix à viginti homini-
 bus claudebatur, & vectibus quidem
 ferro obvinctis sustinebatur, pessulos
 verò altissimè in terram demissos habe-
 bat, circa sextam noctis horam visa est
 sponte patefacta. Paucis deinde post
 B festivitatem exactis diebus, prodigio-
 sum quoddam spectrum apparuit fidem
 omnem superans. Ac profectò id quod
 dicturus sum, fabula esse videretur, ni-
 si ab iis, qui illud spectarunt, proditum
 esset, & subsecuta clades ejusmodi
 ostentis haudquaquam impares extit-
 isent. Etenim ante Solis occasum per u-
 niversam regionem currus in aère subli-
 mes ferri, & armatæ phalanges per cæl-
 um discurrere, urbesque circumvallare
 sunt visæ. Festo autem die qui Pen-
 tecoste appellatur, Sacerdotes noctu
 templum ingressi ad obeunda ex more
 C ministeria, primùm quidem motum
 ac strepitum se exaudisse dixerunt, cùm
 deinde vocem quasi confertæ multitu-
 dinis simul clamantis : Migremus hinc.
 Quod verò his omnibus longè terribili-
 us est; Jesus quidam Ananiæ filius, vir
 plebejus & rusticus, quadriennio prius
 quam bellum esset exortum, adhuc pa-
 cata civitate & rerum omnium copiis
 abundante, cùm ad festum diem venisset
 quo tabernacula in honorem Dei ju-
 sta templum defigi ab omnib' mos est,
 repente exclamare cœpit: Vox ab O-
 D riente, vox ab Occasu, vox à quatuor
 ventis: vox in Hierosolyma & in tem-
 plum, vox in sponfos & in sponfas, vox
 in universum populum. Idq; noctu & in-
 terdiu clamitans omnes civitatis vicos
 circuibat. Nonnulli verò ex primoribus
 populi diritatem ominis ægrè ferentes,
 hominem corripiunt, multisque verberibus
 afficiunt. At ille nec pro se quicquam
 locutus, nec eos qui ipsum verberabant,
 privatim deprecatus, eadem quæ prius
 verba inclamare non destitit. Proinde
 Magistratus Judæorum rati, id quod erat,
 divinum quemdam esse hominis motum
 atque afflatum, cum ad Præfidem Romanum
 perducunt. Apud
 L ij

quem flagris ad osium usque denudationem laniatus, nec preces, nec lacrimas ullas effudit. Sed quantum maxime poterat flebili ac lugubri modo vocem inflectens, ad singula verbera accinebat: Væ væ Hierosolymis. Aliud etiam majori admiratione dignum ab eodem Scriptore memoratur. Oraculum scilicet quoddam in sacris libris reperi- tum fuisse, quo prædicebatur, illis circiter temporibus quemdam ex ipsorum finibus profectum orbis terrarum imperio potiturum. Quod ille quidem Scriptor in Vespasiano expletum esse existimavit. Verum Vespasianus non totius orbis terrarum, sed Romanum duntaxat Imperium obtinuit. Rectius ergo id referatur ad Christum, cui dictum est à Patre: Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ. Et per eum Apostolos circa idem tempus in omnem terram exierat sonus, & ad fines orbis terrarum verba pervenerant.

f. 2.
f. 18.

Ἐὰν Ῥωμαίοις ἑπαρχὸν ἔνθα μάλιστα μέγιστον ὄσων ξανόμυρον, ἔδ' ἰκέτευσεν ἕτ' ἐδάκρυον. ἀλλ' ὡς ἐπὶν μάλισα τὴν Φωνὴν ὀλοφύειν ἰκῶς παρεγκλιῶν, πρὸς ἑκάστην ἀπεκράνατο πηγὴν, αἱ αἰ' ἑρροσολύμοις. ἕτερον δὲ πάλιν πρὸς τὸ ἕξοτερον ὁ αὐτὸς ἰσορεῖ συγγραφεύς, χροσμὸν ἰνα φάσκων ἐν ἱερῆς γραμματικῆς εὐρητῆς πρὸς ἑχόντα, ὡς καὶ τὸν καιρὸν ἐκείνου διὰ τῆς χώρας αὐτῶν πρὸς ἀρετῆς τῆς οἰκιστικῆς ὅν αὐτὸς μὲν Ἰππὶ Οὐεσπασιανὸν πεπληρωτῆς ἔξείληφεν. ἀλλ' ἐχ ἀπάσης γε ὁδοῦ, ἢ μόνος ἤξειεν τῆς ὑπὸ Ῥωμαίοις δικαιοτέρον δὲ ἂν Ἰππὶ τὸν Χρῆστον ἀναχθεῖν, πρὸς εἰρήνην ὑπὸ ἑπατερός αἰτήσασθαι ἑμῶν, καὶ δάσω σοι ἐθνητικὴν κληρονομίαν σε, καὶ τὴν κατὰ χροσὸν σε τὰ πέρατα τῆς γῆς. ἔδ' ἡ καὶ αὐτὸς δὴ ἐκείνου τῆς καιρῶν εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἔξῆλθεν ὁ φθόγγος τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκιστικῆς τὰ ῥήματα αὐτῶν.

CAPUT IX.

De Iosepho & de libris quos scriptos reliquit.

Huc refer
Niceph.
c. 18. l. 2.

PROterò his rebus tandem ad exitum perductis, rationi consentaneum videtur de Iosepho ipso qui historiarum quam præ manibus habemus tantum adjumentum contulit, quis & unde, quove genere prognatus fuerit, exponere. Id verò etiam ipse declarat de se loquens his verbis: Iosephus Mattathie filius, natione Hebræus, domo Hierosolymitanus ex numero Sacerdotum, qui & initio adversus Romanos pugnavi; & rebus postea gestis necessitate coactus interfui. Hic vir omnium tunc temporis Judæorum præstantissimus fuit, non modò popularium suorum sed etiam Romanorum iudicio: adeo ut ipse quidem in urbe Roma statua donatus sit, libri verò ab eo conscripti in Bibliotheca publica fuerint collocati. Scripsit autem Antiquitates quidem Judæas viginti libris: Historiam verò belli Judæici, quod à Romanis suâ ætate gestum est, septem Voluminibus complexus est: quam non solum Græco, sed etiam patrio sermone ab se editam esse testatur. Dignus omnino cui & hæc & in ceteris fides habeatur. Extant etiam duo eisdem libri de Judæorum vetustate lectu

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ Ἰωσήφου, καὶ ὧν κατέλιπε συγγραμμάτων.

Επιτέτοις πᾶσιν, ἀξίον μὴ δὲ αὐτὸν τὸν Ἰωσήφον, τοσαύτα τῆ μὲν χροσῆς συμβεβηκέναι ἰσορεῖα, ὅποθεν τε καὶ ἀφ' αὐτῆς χροσῆς ἀεμάτο, ἀγνοεῖν. δηλοῖ δὲ πάλιν αὐτὸν καὶ τὸ τοῦ λέγων ὁδοῦ. Ἰωσήφος Ματθαίου παῖς, ἔξ ἑρροσολύμων ἱερεὺς. αὐτὸς τε Ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ἕτερον πρῶτον αὐτῶν ἔξ ἀνάγκης. μάλιστα δὲ τῆ καὶ ἐκείνου καιρῶν Ἰσραὴλιαν ἔπρῶτον μόνος τοῦ ὁμοεθνήσειν, ἀλλὰ καὶ πρὸς Ῥωμαίοις γέγονεν ἀντὶ Ἰππὶ δόξατος. ὡς αὐτὸν μὲν ἀναβῆσαι ἀνδριάντῳ Ἰππὶ τῆς Ῥωμαίων ἱμνητικῆς πόλεως. τὰς δὲ πρῶτον αὐτῶν λόγους βιβλιοθήκης ἀξιωθῆναι. ὁδοῦ δὲ πᾶσαν τὴν Ἰσραὴλικὴν δεχαιολογίαν ἐν ὅλοις εἴκοσι κατὰ βιβλίον συγγραμμάσιν. τὴν δὲ ἰσορεῖαν τὴν καὶ αὐτὸν Ἰσραὴλικὴν πόλεμον, ἐν ἑπτά λόγοις ἀκαὶ ἐμόνον τῆ ἑλληνικῶν, ἀλλὰ καὶ τῆ πατρῴου Φωνῆ πρῶτον αὐτῶν ἐαυτῶν μαρτυρεῖ, ἀξίος γε ὧν διὰ τὰ λοιπὰ πιστευθῆναι, καὶ ἕτεροι δὲ αὐτῶν φέρειν πρῶτον αὐτῶν ἀξία δύο, τὰ πρὸς τῆς Ἰσραὴλικῆς δεχαιοτικῆς ἐν οἷς καὶ ἀντὶ τῆς πρὸς Ἀπίωνα τὸν Γραμ

μαλικόν καὶ Ἰουδαίων τινικὰ ἐσωλῶσαί τε
λόγον πεποιήται. καὶ πρὸς ἄλλους, οἱ διαβαλ-
λεν καὶ αὐτοὶ τὰ πάτρια τῶν Ἰουδαίων ἔθους
ἐπειροθήσαν. τέτων ἐν τῷ προτέρῳ τὸν ἀειθ-
μὸν τῆς λεγομένης παλαιᾶς τῶν ἐνδιαθήκων
γραφῶν πῆσι, τίνα παρ' Ἑβραίοις ἀναντή-
ρηλα, ὡς ἀν' ὧν δεχάϊας ἀφ' ἀδόσεως, αὐτοῖς
ρήμασι διὰ τέτων διδάσκων.

A dignissimi. In quibus & Apioni Gram-
matico respondet qui illa ætate Volu-
men aduersus Judæos composuerat, &
aliis nonnullis qui Judæorum origines
perinde calumniari tentaverant. In
priori autem horum librorum, nume-
rum sacrorum voluminum quibus ve-
tus Testamentum constat, quænam sint
apud Hebræos extra omnem contro-
uersiam posita, utpotè à majoribus tra-
dita, declarat his verbis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

Ἐπιτομὴ τῶν βιβλίων Ἰωσήφου.

CAPUT X.

Quomodo idem Iosephus divinorum librorum
mentionem fecerit

ΟΥ μνησάδες ὄντι εἰς βιβλίων παρ' ἡμῶν ἀσυμφώνων καὶ μαχομένων. δύο ὅ-
μόνα πρὸς τοῖς εἴκοσι βιβλία, τὴν πάντως ἐ-
χούσα χρόνος τῶν ἀναγραφῶν, τὰ δικαίως
θεῖα πεποιημένα. καὶ τέτων πέντε μὲν εἰς τὰ
Μωυσέως, ἀπὸ τῶν τε νόμων ἀειέχει καὶ τῶν
ἀνθρωπογονίας ἀφ' ἀδόσεως, μέχρι τῆς αὐτῆς
τελευτῆς. ὧν δὲ χρόνον ἀπολείπει τριχίλιων
ὀλίγον ἐτῶν. ἀπὸ δὲ τῆς Μωυσέως τελευτῆς
μέχρι τῆς Ἀρταξέρξεως τῆς μὲν Χέρξην Περσῶν
βασιλείας, οἱ μὲν Μωυσῆν προφήτῃ τὰ
καὶ αὐτὸς προαχθέντα συνέγραψαν ἐν τρι-
σὶ καὶ δέκα βιβλίοις. αἱ δὲ λοιπὰί τις ἑσάρτες,
ἕκαστος εἰς τὸν Θεόν, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἰσο-
θήκας τῶν βίβων ἀειέχουσι. ἀπὸ δὲ Ἀρταξέρ-
ξεως μέχρι τῆς καθ' ἡμᾶς χρόνος. γέγραπται
μὲν ἕκαστα, πῶς οἱ εἰς ὁμοίας ἡξίωται
τοῖς πρὸ αὐτῶν, διὰ τὸ μὴ γινώσκοντες τῶν
προφητῶν ἀκριβῆ διαδοχὴν. δὴλον δὲ εἶναι
ἕξω, πῶς ἡμεῖς πρὸς τὴν τοῖς ἰδοῖς γραμ-
μασι. τούτων γὰρ αἰῶν ἡδὴ παρωχηκό-
των, ἕτερον προσημαίνουσιν, ἕτερον ἀφελῆν ἀπ' αὐ-
τῶν, ἕτερον μεταθεῖναι τετόλμηκε πᾶσι ὅσοι
συμφυτὸν εἶναι ἐν πρώτῃ γένεσιν Ἰου-
δαίοις, τὸ νομίζειν αὐτὰ θεῶν δόγματα, καὶ
τέτοις ὀπιμένειν, καὶ ἕτερον αὐτῶν εἰς θεοὺς ἐν-
σκειν ἡδέως. καὶ ταῦτα ὅσα συγγραφέως χρη-
σίμως ὡς ἀφ' ἀποδείξεως. πεποιήται δὲ καὶ
ἄλλο ὅσα ἀφ' ἡμῶν ἀφ' ἀδόσεως τῶν ἀνδρῶν πρὸ
αὐτοκράτορος λογισμῶν ὅσων Μακκαβαί-
κων ἐπέγραψαν, τῶν τῶν ἀγῶνας τῶν ἐν τοῖς
ἕτερον καλεσμένοις Μακκαβαίκοις συγγραμ-
μασιν ὑπὲρ τῆς εἰς τὸ θεῖον ἐυσέβειας
ἀνδοσιαμένων Ἑβραίων ἀειέχειν. καὶ πρὸς
τῶν ἑτέρων δὲ τῆς εἰκοστῆς δεκαλογίας

A pud nos, inquit, nequaquam in nu-
merabilis est librorum multitudo
dissentientium atque inter se pugnan-
tium: sed duo duntaxat & viginti libri,
totius præteriti temporis historiam
complectentes, qui merito creduntur
divini. ex his quinque quidem sunt Mo-
sis, qui & leges continent, & seriem re-
rum gestarum, à conditu generis huma-
ni usque ad ipsius Mosis interitum. Atq;
hoc spatium temporis tria propemo-
dum annorum millia comprehendit.
A Mosis autem interitu ad Imperium
usque Artaxerxis, qui post Xersem re-
gnavit apud Persas, Prophetæ qui Mosi
successere, res suâ ætate gestas tredecim
libris complexi sunt. Quatuor reliqui
hymnos in Dei laudem, & præcepta vi-
tæ hominum exhibent utilissima. Cete-
rùm ab Imperio Artaxerxis ad nostram
usque memoriam, sunt quidem singula
litteris mandata: sed nequaquam tan-
tam fidem auctoritatemq; meruerunt,
quantam superiores ii libri, propterea
quòd minus explorata fuit successio
Prophetarum. quanta porro veneratio-
ne libros nostros prosequamur, re ipsa
apparet. Cùm enim tot jam sæcula efflu-
xerint, nemo adhuc nec adicere quic-
quam illis nec demere, nec commutare
ausus fuit. Sed omnibus nobis statim ab
ipso nascendi exordio hoc insitum atq;
innatum est, Dei ut hæc esse præcepta
credamus, iisdemque constanter adhæ-
rescamus, & eorum causa, si opus fuerit,
libentissimè mortem perferamus. Atq;
hæc Scriptoris illius verba non sine fru-
ctu, ut arbitror, hic à nobis inserta sint.
Est & aliud non ignobile opusculum
ab eodem elaboratum de ratione sum-
mo Imperio prædita. Quod quidem
à nonnullis Maccabaicum inscrip-
tum est, eò quòd certamina conti-

neat Hebræorum quorundam, qui ut in Maccabæorum libris proditum est, pro divini Numinis cultu fortiter propugnarunt. Sed & sub finem vicelimi Antiquitatum Judaicarum libri, propositum sibi esse significat quatuor libros conscribere de Deo deque ejus substantia, ex opinione Judæorum quam ipsi à majorib' acceperunt: item de legibus, cur earum præcepto quadam permilla sint, quadam vetita. Alia præterea ab se elucubrata esse ipse in suis libris commemorat. Ad hæc congruum videtur ad confirmandam auctoritatem eorum quæ ex illo depromimus, etiam verba ejus apponere, quæ in Epilogo Antiquitatum inseruit. Arguens enim mendacii Justum Tiberiensem, qui illorum temporum historiam perinde ac ipse scribere instituerat, multaq; alia eidem objiciens crimina, hæc ad extremum adjungit: At non ego, inquit, de meis libris perinde ac tu sum veritus. Sed ipsis Imperatoribus eos obtuli, cum res gestæ penè adhuc ante omnium oculos versarentur. Quippè concius eram mihi servatæ ubicunque veritatis. Ac proinde cum testimonium illorum speravissem, non sum expectatione mea frustrat'. Quint etiam pluribus aliis historiam meam communicavi, quorum nonnulli bello interfuerant. Inter quos fuit Rex Agrippa, & quidam ex ejus propinquis. Titus quidem Imperator ex iis solistrum gestarum notitiam hominibus tradi tantoperè voluit, ut manu sua subscriptos publicari præceperit. Rex vero Agrippa duas & sexaginta scripsit epistolas, quibus veritatem à me expositam esse testatur. Ex quibus duas ibidem subjicit Josephus. Sed de illo hæcenus dictum sit: nunc ad sequentia pergamus.

A ἐπισημαίνεσθαι ὁ αὐτὸς, ὡς ἀν' ἀποσηρημένους ἐν τῆ παρσι συγράψαι βιβλίους καὶ τὰς παλαιὰς δόξας τῶν Ἰουδαίων, καὶ Θεῶν καὶ τῆς ἐστῆς αὐτῶν καὶ τῶν νόμων. διὰ τί καὶ αὐτῶν τὰ μὲν ἔξεσι πρᾶξεν, τὰ δὲ κεκώλυται. καὶ ἄλλα δὲ αὐτῶν παρδοδοῦναι ὁ αὐτὸς ἐν τοῖς ἰδίῳις αὐτῶν μνημονεύει λόγοις. πρὸς τῆς δὲ εὐλογον κατὰ λέξαι καὶ ἄς ἐπ' αὐτῶν τῆς δευχαυλογίας τῆ τέλους φωνὰς ἀπαρτέθειλα καὶ πίσωσιν τῆς τῶν δὲ αὐτῶ ἀπαρτέθειλων ἡμῶν μαρτυρίας. διαβάλλων δὲ ἴτα Ἰἔσον Τίβερεϊα

B ὁμοίως αὐτῶ τὰ καὶ τῆς αὐτῆς ἰσορήσασθαι ἡμῶν πεπεραμῆρον, ὡς μήτ' ἀληθῆ συζηροφῶτα. πολλὰς τε ἄλλας ἐδύνας ἐπαγαγῶν τῶ ἀνδρῶν, καὶ ταῦτα αὐτοῖς ῥήμασιν ἐπλεγα. ἔμην ἐγώ σοι τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῆς ἐμαυτῆ γραφῆς ἐδεῖσα. ἀλλ' αὐτοῖς ἐπέδωκα τοῖς ἀντεκράτοσι τὰ βιβλία, μόνον ἔ τῶ ἔργων ἡδὲ βλεπομένων. συνῆδεν γὰρ ἐμαυτῶ τετηρηκόπ τὴν τῆς ἀληθείας ἀπαρδοδοῦναι ἐφ' ἡ μαρτυρίας τεύξεσθαι προσδοκῆσας, ἔ δὴμαρῶν. καὶ ἄλλοις δὲ πολλοῖς ἐπέδωκα

C ἰσοεῖαν, ὡς ἐνοῖ καὶ ἀπαρτετυχήκεσαν τῶ πηλέμῳ. κατὰ πῆ βασιλεὺς Ἀγρίππας, καὶ ἡνῆς αὐτῶ τῶν συγγρῶν. ὁ μὲν γὰρ αὐτοκετῶν Τίτῳ ἔτασ ἐκ μόνων αὐτῶν ἐβελῆσθαι τὴν γνώσιν τοῖς ἀνδράποισ ἀπαρδοδοῦναι τῶ πρᾶξῶν, ὡς χαρᾶσ τῆ αὐτῶ χειρὶ τα βιβλία, δημοσιεύσθαι προσέταξεν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀγρίππας ἐξήκοντα δύο ἐγραψεν ἐπισολὰς, τῆ τῆς ἀληθείας ἀπαρδοδοῦναι μαρτυρῶν. δὲ ὡν καὶ δύο ἀπαρτέθεισιν. ἀλλὰ τὰ μὲν καὶ τῆ τῆ τῆ πη δεδηλώσθαι. ἰωμῆν δὲ ἐπὶ τὰ ἐξῆς.

CAPUT XI.

Quomodo Symeon post Jacobum, Hierosolymorum rex ecclesiam.

Huc refer Niceph. c. 9. 13.

Post martyrimum Jacobi & continuo subsecutam Hierosolymorum expugnationem, fama est Apostolos ceterosque Domini Discipulos, qui adhuc superstites agebant, ex variis locis in unum convenisse, & unâ cum iis qui Dominum secundum carnem propinquitate generis contingebant (plerique enim eorum adhuc in vivis supererant) in commune consultuisse, quis in Jacobi locum suc-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Ὡς καὶ Ἰακώβον ἠγεῖται Συμῶν τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας.

Μετὰ τὴν Ἰακώβου μαρτυρίαν καὶ τὴν αὐτῆς ἀποφασισμένην ἀλώσιν τῆς Ἱερουσαλήμ, λόγῳ κατέχει τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν τῆ Κυρίου μαθητῶν τῆς εἰσέπαι τῶ βίῳ λεπτομένους, ἐπὶ ταῦτο παρταχθέντων συνελθῶν, ἅμα τοῖς πρὸς ἡμῶν καὶ σάρκα τῆ Κυρίου πλείους γὰρ καὶ τῶν ἀπαρτέθεισιν εἰσέπαι τῶ βίῳ. βελῆν τε ὁμῶς τῆς πάντας ἀπαρτέθεισιν.

VESPASIANUS.

τὴν ἀρχὴν τῆς Γαλιλαίας διαδοχῆς Ἀπικλίου ἀξιῶν ποιήσασθαι. καὶ ἠδὲ πάλιν γνώμης τῆς πάντας Συμεῶνα τὸν τῷ Κλωπᾷ, ἔτι καὶ τῷ εὐαγγελίῳ μνημονεύει γραφῆ, ἃ τῆς αὐτόθεν παρρησίας ἔρως ἀξιῶν εἶναι δοκιμάσαι, ἀνεψιὸν ὡς γε φασὶ γεγονότα ἔχειν ζωῆτος. τὸν γὰρ ὄνομα Κλωπᾶν, ἀδελφὸν δὲ Γωσήφ ὡς ἀρχὴν Ἡγήσιππου ἱστέον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Ὡς Οὐεσπασιανὸς τὸς ἐκ Δαβὶδ ζητιῶντος ἀφ᾽ ἑαυτοῦ.

Καὶ ἐπὶ τούτοις, Οὐεσπασιανὸν μὲν τὴν Βασιλείαν Ἰερουσαλὴμ ἀλώσων, πάντας τῆς δὲ τῶν γένους Δαβὶδ, ὡς ἀνὴρ μὴ ἀφελιφθῆναι πρὸς τὸν Ἰσραὴλ τοῦ βασιλικῆς φυλῆς, ἀναζητῶντος περὶ ἀξίῳ μεγίστον τε Ἰσραὴλ τοῦ αὐτοῦ ἐκ ταύτης διαβίβον ἐπαρτηθῆναι τῷ αἵματι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Ὡς δευτέρου Ρωμαίων Ἐπίσκοπος Ἀνγκλίου.

Ἐπί δεκά τῶν Οὐεσπασιανὸν ἔτεσι βασιλεύσαντα ἀντοκράτωρ Τίτου ὁ παῖς διαδέχεται, ἔτι κατὰ δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας, ἤντι Ἐπίσκοπος τῶν Ρωμαίων ἐκκλησίας δυοκαίδεκα τὴν λειψύριαν ἐναντιοῦς καταρχῶν Ἀνεγκλήτω ταύτῳ παρὰ δίδωσι. Τίτον δὲ Δομετιανὸς ἀδελφὸς διαδέχεται, δύο ἔτεσι καὶ μιστοῖς ἰσοῦς βασιλεύσαντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Ὡς δευτέρου Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπος Ἀβίλιου.

Τὸ ἔτος μὲν ἔτι Δομετιανὸς, τὸ κατὰ Ἀλεξανδρείαν παρρησίας ὁ πρῶτος Ἀντιανὸς, δύο πρὸς τοῖς εἰκοσὶ διαπλήσας ἔτη τελευτᾷ διαδέχεται δὲ αὐτὸν δευτέρου Ἀβίλιου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Ὡς τρίτου Ρωμαίων Ἐπίσκοπος Κλήμης.

Ἐπί δεκάτῳ ἔτι τῆς αὐτῆς ἡγεμονίας, τῶν Ρωμαίων ἐκκλησίας Ἀνεγκλήτων ἔτεσι Ἐπίσκοπος ἐστὶν ἑκαδύο, διαδέχεται Κλήμης, ὃν συνεργὸν ἑαυτῷ γράφει Φιλιππησίους Ἑλλήνων ὁ Ἀπόστολος διδάσκει λέγων, μὲν καὶ Κλήμης καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μετὰ τὸ ὄνομα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

cedere mereretur. Omnes itaque uno consensu Symeonem filium Cleopae, illius cuius in evangelis fit mentio, episcopali sede dignum judicaverunt. Creditur autem Symeon patruelis fuisse Servatoris. Nam Cleopam fratrem fuisse Josephi testatur Hegesippus.

CAPUT XII.

Quomodo Vespasianus eos qui a Davide genus ducerent, conquiri iussit.

Amma est praeterea Vespasianum, post expugnatam Hierosolymorum civitatem, eos qui a Davide genus ducerent perquiri iussisse, ne ququam apud Iudaeos ex regia stirpe superesset: eaque ex causa gravissimam rursus persecutionem Iudaeis illatam fuisse.

Vide Nicephori c. 10. l. 3.

CAPUT XIII.

De Romanorum Ecclesia secundum praefuerit Anencletus.

Ed Vespasiano, cum per annos decem imperium tenuisset, successit filius Titus. Cujus secundo Imperii anno Linus ecclesiae Romanae episcopus, cum eam duodecim annis administrasset, Anencleto deinde regendam tradidit. Titus vero duobus annis Imperii totidemque mensibus expletis, Domitianum fratrem successorem reliquit.

CAPUT XIV.

Quomodo item secundum Alexandrinae Ecclesiae praefuit Avilius.

Huius anno quarto primus Alexandrinorum ecclesiae episcopus Anianus, duobus & viginti annis exactis abiit a vita. Cui secundus ordine successit Avilius.

CAPUT XV.

De tertius Ecclesiae Romanae Episcopus fuit Clemens.

Anno autem ejusdem Imperatoris duodecimo, Anencletus exactis in episcopatu annis duodecim, successorem reliquit Clementem. Quem quidem Paulus Apostolus in epistola ad Philippenses scripta, adiutorem suum fuisse docet his verbis: Cum Clemente, inquit, & ceteris adiutoribus meis quorum nomina sunt in libro vita.

CAPUT XVI.

De epistola Clementis.

HUJUS Clementis exstat epistola ab omnibus uno consensu recepta: eximia prorsus atque mirabilis, quam nomine Ecclesiae Romanae ad Corinthiorum ecclesiam scripsit, cum apud eos gravis esset exorta dissensio. Hanc in plerisque ecclesiis & nostrâ & superiori memoria palam recitari consuevisse comperimus. Porro supradicti Clementis tempore seditionem inter Corinthios esse commotam, locupletissimus testis est Hegesippus.

CAPUT XVII.

*De persecutione Christianorum sub Domitiano.*Vide Nic.
cephor.
c. 9. l. 3.

AT Domitianus cum jam multa in multis crudelitatis suae specimina edidisset, nec paucos nobilium atque illustrium virorum urbis Romae injuste interemisset, alios praeterea innumerabiles summæ dignitatis viros licet infontes exsilio & bonorum proscriptioe multasset, ad extremum Neronianæ impietatis, bellique & odii adversus Deum, successorem se ipsum professus est. Quippe hic secundus persecutionem in nos concitavit, quamvis pater ipsius Vespasianus nullam unquam injuriam nobis inferrentasset.

CAPUT XVIII.

*De Joanne Apostolo & ejus revelatione.*Vide Nic.
cephor.
ibid.

IN hac persecutione Joannes Apostolus idem & evangelista, qui etiam in vivis supererat, ob testimonium quod divino verbo perhibebat, in insulam Patmum traditur esse relegatus. Irenæus quidem in quinto adversus hæreses libro, scribens de numero quem efficiunt literæ nominis Antichristi, de quo in Joannis revelatione fit mentio, de Joanne loquitur his verbis: Quod si hoc tempore nomen ipsius Antichristi palam prædicandum fuisset, prædictum id fuisset ab eo qui revelationem vidit. Neque enim dudum, sed nostram propè modum ætate, sub exitum scilicet Imperii Domitiani hæc revelatio visa est. Porro his ipsis temporibus doctrina fidei nostræ

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ΄.

Περί τῆς Κλήμης ἐπιστολῆς.

ΤΟΥΤΕ Δὴ ὄντι Κλήμης ὁμολογῶν μὲν μία ἐπιστολὴ φέρεται, μεγάλη τε καὶ θαυμασία. ἡ δὲ ὡς ἀπὸ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας τῇ Κορινθίων διετυπώσατο, εἰς αὐτὴν τῶν κατὰ τὴν Κορινθίων γρομμένης. ταύτης ἡ καὶ ἐν πλείυσις ἐκκλησίαις ἐπὶ τῶ κοινῶν δημοσιδύμενην παλαιὰ τε καὶ καθ' ἡμῶν αὐτὰς ἐγνωμὴν καὶ ὅτι τὸν διηλεμνον, τὰ δὲ Κορινθίων κενήσῃ εἰς αὐτὴν, ἀξιοχρεώμαρτυς ὁ Ἡγήσιππος.

B

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Περί τῆς Δομητιανῶν διωγμῆς.

ΠΟΜΝΩ ΓΕ ΜΩ ΕΙΣ ΠΟΛΛΑΣ ΕΠΙΔΕΙΞΑΜΕΝ ὁ Δομητιανὸς ὠμότητα, ὅση ὄντως τε τῶν ἐπὶ Ῥώμης δι' πατρῶν καὶ ἐπιστημῶν ἀνδρῶν πλείθυς ἐμὴ εὐλόγητος κερσεύσας, μνείας τε ἄλλης ἐπιφανῆς ἀφ' ὧν ταῖς ὑπερτῶν ἐνορίαν ζημιώσας φεγγαῖς καὶ ταῖς τῶν ἐσιῶν ἀποβολαῖς ἀναπνεύσας τῆς Νέρονος θεοσεχρίας τε καὶ θεομαχίας διάδοχον ἐαυτὸν καλεσῆσάτο. δευτέρου δὲ τὰ τὸν καθ' ἡμῶν ἀνεκίνησε διωγμὸν καὶ πᾶσι τῶν πατρῶν αὐτῆς Οὐσασιανῆς, μνησθῆναι καθ' ἡμῶν ἀτοπον ἐπινοήσαντος.

C

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Περί Ἰωάννη ἁποστόλου καὶ τῆς ἀποκαλύψεως.

ΕΝ ΤΕΤΩ ΚΑΤΕΧΕΙ ΛΟΓΟΙ, τὸν Ἀπόστολον εἶμα καὶ Ἐυαγγελιστὴν Ἰωάννην ἐπὶ τῶν βιβλίων ἐνδιατείνοντα, τῆς εἰς τὸν θεῖον λόγον ἐνεκῆς μαρτυρίας, Πάτμον οἰκῆν καταδικασθῆναι τὴν νῆσον. γράφων γέτοιοι ὁ Εἰρηναῖος ἀπὸ τῆς ψήφου τῆς κατὰ τὸν Ἀντίχριστον ἀποσηγορίας φερομένης ἐν τῇ Ἰωάννη λεγομένη ἀποκαλύψει, αὐταῖς συλλαβαῖς ἐν πέμπτῳ τῶν πρὸς τὰς αἰρέσεις, ταῦτα ἀπὸ Ἰωάννη φησὶν. εἰ δὲ εἶδει ἀναφανδὸν ἐν τῷ νῦν καιρῷ κηρυτθῆναι τοῦτομα αὐτῆς, δι' ἐκείνης ἀν' ἐρρέθη τῆς καὶ τὴν ἀποκάλυψιν ἐωρακότου. εἰδὲ γὰρ ἀπὸ πολλῶν χρόνων ἐωράθη, ἀλλὰ σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἡμερῆς, ἀπὸ τῶν τέλει τῆς

τῆς Δομετιανῆς ἀρχῆς εἰς τοσούτον ἡ ἀρετὴ κα-
τὰ τὰς δηλωμένους ἢ τῆς ἡμετέρας πίστεως
διδασκαλία διέλαμπεν, ὡς καὶ τὰς ἀποθνή-
σκουσας κατὰ ἡμᾶς λόγῳ συζηταφείς, μὴ δοκονῆ-
σαι ταῖς αὐτῶν ἰσορροπίας τὸν τε διωγμὸν καὶ
τὰ ἐν αὐτῷ μαρτύρια παρὰ δὲ αὐτῶν. οὐ γὰρ καὶ
τὸν καιρὸν ἐπὶ ἀκρίβειαν ἐπεσημάναντο ἐν ἔτει
πενήκοντα καὶ δύο Δομετιανῆς μὲν πλείων ἐτέ-
ρων καὶ Φλαβίαν Δομετίλλαν ἰσορήσαντες, οἷον
ἀδελφῆς γεγονῆσαν Φλαβίῳ Κλήμηντι ἐνός
τῶν τῆνικαδὲ ἐπὶ Ρώμης ὑπάτων, τῆς εἰς Χερ-
σον μαρτυρίας ἐνεκεν, εἰς νῆσον Ποντίαν καὶ Ἰ-
μωρίαν δεδύδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

Ὡς Δομετιανὸς τὸς ἀπὸ γένους Δαβὶδ ἀναίρειος
προσάγει.

Τὸ δὲ αὐτῷ Δομετιανῷ τὰς ἀπὸ γένους
Δαβὶδ ἀναίρειος προσάξαι, πα-
λαιὸς κατέχει λόγος τῶν αἰρετικῶν Ἰωάννου καὶ
γορησίου τῶν ἀποτόνων Γεδοῦ τῶν ἡμετέ-
ρων ἀδελφῶν καὶ σάρκα ἐκαστοῦ. ὡς ἀπὸ γένους
τυχευόντων Δαβὶδ, καὶ ὡς αὐτῶν συγγενῶν
Χειρῶν Φερόντων. ταῦτα ἡ δὲ ἡμετέ-
ρα ἰστορία λέγει ὅτι ἡγήσθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

Περὶ τῶν ἀπὸ γένους Ἡρώδου ἡμῶν.

Εἰς τὴν ἀρετὴν οἱ ἀπὸ γένους τῶν Κυρίας
Ἡρώδων Γεδοῦ, καὶ σάρκα λεγομένη
αὐτῶν ἀδελφῶν, ἐς ἐδὴ λαλοῦσιν, ὡς ἐκ
γένους ὄντας Δαβὶδ. τάς δὲ οἱ ἰσοκράτες
ἠγάγετο πρὸς Δομετιανὸν καίσαρα, ἐφοβῆτο
γὰρ τῶν παρυσίων τῶν Χειρῶν ὡς καὶ Ἡρώδης, καὶ
ἐπὶ τῶν παρυσίων αὐτῶν εἰς Δαβὶδ εἰσὶ καὶ ὁμολο-
γήσαν. τότε ἠρώτησεν αὐτὰς πόσας κτή-
σεις ἔχουσιν, ἢ πόσων χρημάτων κυριεύουσιν
οἱ δὲ εἶπον ἀμφοτέρω, ἑκατακίλια δηνάρια
ὑπάρχειν αὐτοῖς μόνον, ἕκαστος αὐτῶν ἀνή-
κοντος τῶν ἡμισυῶν καὶ ταῦτα ὅσα ἐν δε-
γυρῆσι ἐφασκον ἔχειν, ἀλλ' ἐν διαλύσει
γῆς πένδρων πεντακίλια ἐνέει μόνον.
ὁ δὲ ὢν καὶ τὰς φόβους ἀναφέρειν, καὶ αὐ-
τὰς ἀντιπροσώπως διατρέφει. εἶτα ἡ
καὶ τὰς χεῖρας τὰς ἑαυτῶν ἐπιδεικνύσας
μαρτύριον τῆς ἀντιπροσώπου τὴν τῶν σώμα-
τος σιληρίαν, καὶ τὰς ἀπὸ τῆς συνηχίας

A tantoperè florebat, ut Scriptores et-
iam à religione nostra alienissimi, &
persecutionem & martyria nostrorum
monumentis suis tradere non dubita-
rint. Qui quidem etiam tempus ipsum
persecutionis accuratè notaverunt.
Scribunt enim anno principatus Do-
mitiani quinto decimo, Flaviam Do-
mitillam Flavii Clementis ejus qui
tunc temporis Romæ Consul fuit, ex
sorore nepsem, unà cum aliis plurimis
ob confessionem Christi in insulam
Pontiam fuisse deportatam.

B

CAPUT XIX.

Quomodo Domitianus Davidis posteros jussit
ocidi.

CUM verò idem Domitianus uni-
versos qui à Davide generis sui ori-
ginem ducerent, interfici jussisset, ve-
tus fama est posteros Judæ ejus qui se-
cundum carnem frater Christi fuerat,
à quibusdam hæreticis esse delatos, ut-
pote qui & Davidis stirpe essent oriun-
di, & ipsius Christi propinquitate ful-
gerent. Et hæc quidem testatur Hege-
lippus his verbis.

Huc refer
Niceph.
l. 3. c. 10.

C

CAPUT XX.

De Propinquis Servatoris nostri.

HIS, inquit, temporibus adhuc su-
pererant quidam ex cognatione
Christi, nepotes Judæ illius qui se-
cundum carnem frater Christi vocabatur.
Hos à nonnullis delatos quòd ex regia
Davidis stirpe prognati essent, evoca-
tus ad Domitianum Cæsarem perduxit.
Quippè Domitianus de adventu Chri-
sti perindè ac Herodes sibi metuebat.
Interrogati igitur ab illo utrùm ex stir-
pe Davidis essent oriundi, id verissi-
mum esse confessi sunt. Deinde sci-
ficatus est ex illis Domitianus, quan-
tas possessiones, quantumve pecunie
habent. Illi verò novem tantum-
modo denariorum millia sibi ambo-
bus suppetere dixerunt, quorum dimi-
dia pars singulis competeret: eas verò
facultates nequaquam se in argento ha-
bere, sed in æstimatione agrorum,
novem scilicet ac triginta foli jugerum:
ex quorum fructibus & tributa persol-
verent, & sibi ipsi non sine proprio

M

labore victum compararent. Simulque manus ostendere ceperunt, duritiem cutis, impressumque altè manibus callum ex laboris assiduitate, in testimonium operis sui proferentes. Postremò interrogati de Christo & de regno illius, cujusmodi id esset, & quando, quibusve in locis appariturum: responderunt non hujus mundi nec terrarum imperium illud esse, sed angelicum & caeleste, quod in fine saeculorum futurum esset, tunc cum Christus adveniens cum gloria, vivos simul & mortuos judicabit, & unicuique operum suorum mercedem tribuet. His auditis, Domitianus nihil adversus illos asperius decrevit: sed vilitatem hominum aspernatus, liberos abire jussit; missoque edicto persecutionem adversus ecclesiam commotam compescuit. Illos verò ad hunc modum dimissos, ecclesiis posthac praefuisse narrant, utpote Christi martyres simul ac propinquos; & pace demùm ecclesiae reddità ad Trajani usque tempora vitam perduxisse. Hæc quidem Hegesippus. Sed & Tertullianus de Domitiano ita scribit. Tentaverat & Domitianus, portio Neronis de crudelitate. Sed quia & homo, facile ceptum repressit, restitutis etiam quos relegaverat. Post obitum verò Domitiani qui per annos quindecim Imperium tenuit, cum Nerva in ejus locum successisset, Domitiano quidem omnes honorum titulos abrogari Senatus decrevit: iis verò qui injuste ab illo deportati fuerant, reditum in patriam, & sua cuique bona restitui: quemadmodum refertur ab iis qui rerum tunc temporis gestarum historiam condiderunt. Tunc igitur & Joannem Apostolum insulari exsilio liberatum, suum in urbe ephelo domicilium postliminio recepisse, Vestustiorum nobis tradidit fides.

Α εργασίας έναπολυπωθέντας επί των ιδίων χειρών τύλους παρειαίας. ερωτηθέντας ὅτι αὐτοὶ χεῖρας καὶ τῆς βασιλείας αὐτῆς, ὅ ποία τις ἐστὶ καὶ πότε καὶ ποῖ φανησομένη, λόγον δοῦναι, ὡς καὶ κοσμικὴ μὲν ἐστὶ ἀπίστος, ἐπερὲν ὅτι καὶ ἀγγελικὴ τυγχάνει, ἐπὶ σωθελία τῆς αἰωνίου χρησομένη, ὅπνῃκα ἐλθὼν ἐν δόξῃ κρησίζωίας καὶ νεκρῶν, καὶ ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν ἐφ' οἷς μὴ ἐν αὐτῶν κατεγνωκότα Ἰσὶ Δομετιανόν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ ἀφρηγήσασα, ἐλευθέρως μὲν αὐτὸς ἀνεβῆναι, καὶ καταδρατῆ διασπασίματος τὸν κατὰ τῆς ἐκκλησίας διωγμὸν τῶν ὀπολυθῆντας, ἠγήσατο τῶν ἐκκλησιῶν, ὡς ἀνδρῶν μαρτυρῶν ὁμοῦ καὶ ἀποχρησῶν ὄντας τῶν Κυρίων. ἤγμεν τε εἰρηνης, μέχρι Τραιανῶν ὡσαυτὴν αὐτῶν τῶν βίῳ. Ταῦτα μὲν ὁ Ἡγήσιππος ἐμὴν ἀλλὰ καὶ ὁ Τερτυλλιανὸς ὁ Δομετιανῶν τοιαύτην πεποιθῆσιν μνήμην. πεπειρακεὶ ποτὶ καὶ Δομετιανὸς ταῦτο ποιεῖν ἐκείνῳ, μέρῳ τῶν τῆς τῶν Νερῶν ὁμοιότητι. ἀλλ' οἱ μὲν αὐτὸ ἔχων πὶ σωσέως, τάχις ἐπαύσατο, ἀνακαλεσάμεν καὶ ἐς ἔξληλακε. μὴ ὅτι Δομετιανὸν πεντεκαίδεκα ἔτεσιν ἐπικρατίσασα, Νερέα τὴν δὲ χεῖρ διαδέξαμενα, καθαιρεθῆσιν μὲν τὰς Δομετιανῶν ἡμῶν, ἐπαυθῆναι ὅτι ἐπὶ τὰ οἰκεία μὴ τῶν καὶ τὰς ἐστίας ἀπολαβεῖν τῶν ἀδίκως ὄξληλαμῆν, ἢ Ῥωμαίων σύγκλητος βεβλήσιν ἡσφίξασιν ἰσορροσῶν οἱ γραφῆ τὰ καὶ τῶν χρόνων ὡσαυτὸν δόντες. τότε δὲ ὄντων τὸν Ἀπόστολον Ἰωάννην ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν νῆσον φυγῆς, τὴν ἐπὶ τῆς Ἐφέσου διατρίβην ἀπειληθέναι, ὅ τῶν παρ' ἡμῶν δεχαιῶν ὡσαυτὸν δώσει λόγον.

CAPUT XXI.

Quemadmodum Alexandrinorum Ecclesia tertius praefuit Cerdo.

POSTHÆC defuncto Nerva, qui paulo plusquam anni spatio regnaverat, Trajanus Imperium obtinuit. Hoc primum adhuc principatus annum agente, cum Avilius qui per tredecim annos Alexandrinam rexerat ecclesiam, mortuus esset, in ejus locum successit Cerdo. tertius hic ab Anniano ejus civitatis antistes fuit. Eodem tempore adhuc Clemens Romanæ ecclesiae praefidebat, qui

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

ὡς τῆς Ἀλεξανδρίων ἐκκλησίας τετάρτη ἦν εἶτα Κέρδων.

ΜΙΚΡῶν ὅτι πλέον ἐμαυτῶ βασιλεύσαντων Νερούα διαδέχεται Τραιανός. ὡς δὲ πρῶτον ἔθος ἦν, ἐν ᾧ τῆς κατ' Ἀλεξανδρίαν πορρωτίας Ἀβίλιον δέκα πρὸς τρισὶν ἔτεσιν ἠγῆσάμενον, διαδέχεται Κέρδων. τῆς τῶν αὐτῶν μὲν τὸν πρῶτον Ἀννιανὸν πρῶτον ἐν τῷ Ῥωμαίων εἰσέτι Κλήμης ἠγῆται, τρίτον καὶ αὐτὸς ἐπέχων τῶν τῆς Παύ-

TRAIANUS.

λον τε καὶ Πέτρον ἐπισκοπὸν δισάντων βαθμόν. Ἀ
Λίνος ὁ πρῶτος, καὶ μετ' αὐτὸν Ἀνεγκλητος.

& ipse tertius à Paulo ac Petro inter Episcopos ejus urbis promotionis ordine numeratur. Primus enim fuit Linus secundus Anencletus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Ὡς τῆς Ἀντιοχείας δεύτερος Ἰγνατίος.

Ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπ' Ἀντιοχείας Εὐοδίου πρῶτος καὶ ἀσάντος, δεύτερος ἐν τοῖς δηλωμένοις Ἰγνατίος ἐγνωρίζετο. Συμεὼν ὁμοίως δεύτερος μετ' αὐτὸν Ἰωάννης ἡμῶν ἀδελφόν, τῆς ἐν Ἱερουσολύμοις ἐκκλησίας κατὰ τέταρτον τὴν λειψεργίαν εἶχε χειρισμένον ἦν.

CAPUT XXII.

De Antiochenorum Ecclesia secundus Antistes fuit Ignatius.

Pud Antiochiam vero defuncto Evodio, qui primus ejus loci constitutus fuerat Episcopus, secundum maximè florebat Ignatius. Hierosolymis quoque Symeon, secundus post Jacobum Servatoris nostri fratrem, eodem tempore administrationem ecclesie susceperat.

Huc referat Niciph. c. 1. 3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

Ἱστορία τοῦ Ἰωάννου Ἐβανγελιστοῦ.

Ἐπὶ τέτοις καὶ τῶν Ἀσίων ἐπὶ τῷ βίῳ ἀπολειπόμενος, αὐτὸς ἐπέειπεν ὅτι ἡγάπα ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστολος ὁμοῦ καὶ Ἐβανγελιστὴς Ἰωάννης, τὰς αὐτοῦ διέτεκεν ἐκκλησίας, διὰ τῆς καὶ τῶν νῆσον μετ' αὐτὸν Δομετιανῆς τελευτῆς ἐπανελθὼν φυγῆς, ὅτι ἦ εἰς τέταρτον ἐπὶ τῷ βίῳ ἔπειτα, ἀπόχη δια δύο πρῶτα αὐτῶν τὸν λόγον μαρτυρῶν. πρῶτος δ' εἰς εἰς ἔτοι, τῆς ἐκκλησιαστικῆς πρεσβυτείας ὀρθοδόξιας. εἰ δὲ ἄλλοι εἰρηναῖος καὶ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς. ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐν δευτέρῳ τῶν πρῶτων αἰεσεσε, ὡς ἐπὶ γραφῆς λέξω, καὶ πάντες οἱ πρεσβύτεροι μαρτυροῦν, οἱ καὶ τὴν Ἀσίαν Ἰωάννη τῷ τῷ Κυρίῳ μαθητῇ Συμβεβληκότες, ὡς ἀδεδωκεν αὐτὸν Ἰωάννην. παρέμεινε γὰρ αὐτοῖς μέχρι τῶν Τραιανῶν χρόνων. καὶ ἐν τῷ τῷ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ταῦτο τέτο δὴλοι δια τέτων. ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησία ὑπο Παύλου μὲν τεθεμελιωμένη, Ἰωάννης ὁ ὡς ἀμείναντος αὐτοῖς μέχρι τῶν Τραιανῶν χρόνων, μαρτυρῶν ἀληθῆς ἐστὶ τῆς τῶν Ἀποστόλων παραδόσεως, ὅτι ἡ Κλήμης ὁμοῦ τὸν χρόνον ἐπιστημνάρητος, καὶ ἰστορίαν ἀναγκαιοτάτην οἷς τὰ καλά καὶ ἐπαφελῆ φίλον ἀκείνῳ, ὡς εἰρήνην, ἐν ᾧ τίς ὁ Ἰωάννης πρῶτος ἐπέγεγεν αὐτῶν συγγραμμάτων ἢ ἀναγνωθὶ ὡς ἐπὶ ἔχουσιν καὶ αὐτὸ τὴν γραφὴν ἀκείνον μῦθον ἢ μῦθον, ἀλλὰ οἷα λόγον, ὡς Ἰωάννης τῷ Ἀποστόλῳ ὡς ἀδεδωκεν, καὶ

CAPUT XXIII.

Narratio de Joanne Apostolo.

Idem temporibus in Asia Apostolus ille & evangelista Joannes quem Jesus præcipue dilexerat, adhuc in vivis agens ecclesias regionis illius gubernabat, post Domitiani mortem reversus ab exilio quod in insula pertulerat. Quod autem Joannes ad hæc usque tempora pervenerit, duorum testium auctoritate probare sufficiet. Sunt porro hi testes fide dignissimi, quippe qui recte semper Catholicae doctrinae propugnatores extiterint. Irenæum dico & Clementem Alexandrinum. Quorum prior in secundo adversus hæreses libro ita scribit: et omnes, inquit, Presbyteri qui cum Joanne Domini Discipulo in Asia familiariter versati sunt, ita sibi à Joanne traditum esse testantur. Vixit enim apud illos usque ad tempora Trajani. In tertio quoque ejusdem operis libro, id ipsum declarat his verbis: Sed & ephesina ecclesia, quæ à Paulo quidem fundata est, Joannem verò usque ad Trajani tempora habuit præsentem, testis locupletissima est Apostolica traditionis. Clemens autem in eo libro quem inscripsit, Quisnam dives salutem possit consequi, simul & tempus ipsum designavit, & narrationem quandam adjunxit imprimis necessariam iis præsertim, quos rerum honestarum atque utilium commemoratio delectat. Sumpto igitur in manus libro, recita mihi historiam quæ sic habet: Aufsculta, inquit, fabulam: immò non fabulam, sed verissimam historiam de Joanne, quæ nobis fideliter tradita & memoriæ studiosè

Vide Niciphori c. 11. 2. c. 42.

commendata est. Cum post obitum tyrantri ex insula Patmo ephesum redisset Joannes, ad finitimas quoque provincias rogatus se contulit, partim ut episcopus constitueret, partim ut ecclesias integras disponderet ac formaret, partim etiam ut homines sibi à divino Spiritu indicatos in clerum quemdam seu sortem Domini seponeret. Cum ergo ad quandam urbem venisset haud longè distitam à civitate epheso, cuius etiam nomen à nonnullis refertur, fratresq; suis sermonib⁹ consolatus fuisset, ad extremum visò juvene quodam statura corporis egregio, vultu non inveniusto, & ferventi indole prædito, conversus ad eum quem ordinaret episcopum: Hunc, inquit, coram universa ecclesia & sub testimonio Christi studiosè tibi commendo. Cum verò episcopus eum juvenem suscepisset, & curæ sibi in posterum fore polliceretur, iterum Joannes eadem quæ prius mandare & contestari non destitit. Post hæc Joannes quidem ephesum regressus est. Presbyter verò adolescentem sibi traditum in domum suam suscipiens educavit, fovit, atque continuit: tandemque Sacramentum Baptismi eidem tradidit. Deinceps Sacerdos de pristina cura atque custodia paulatim remisit, quippè cum perfectissimo custode apposito, Christi videlicet signaculo juvenem communiisset. Illum ergo præmatura potitum libertate, æquales quidam sibi adjungunt, desides ac dissoluti, & flagitiis omnibus assuefacti. Ac primum quidem magnificis conviviis adolescentem illiciunt: noctu deinde ad spoliandos obvios egressi, secum illum abducunt: inde ad majorum scelerum societatem cohortantur. At ille sensim assuescebat pravitati, & tanquam generosus & effrenis equus à recto tramite abreptus, ac frenum commordens, quanto majore animi indole præditus erat, tanto acrius in præceps ferebatur. Postremò abjecta spe salutis quam in Deo posuerat, nihil jam mediocri animo designabat, sed grandi aliquo scelere perpetrato, quando quidem jam de salute sua penitus desperaverat, parem cum cæteris pœnam subire dedignabatur. Assumptis igitur illis ipsis fodalibus, & instituto latronum collegio, ipse prompto animo dux eorū effectus, violentia, cædib⁹ atq; atrocitate cunctos superabat. Aliquanto post tempore, cum negotii cuiuspiam necessitas incidisset, iterum in eam urbem accitus est Joannes. Qui cum venisset, & cuncta, quorum gratia advenerat, ordinasset: Agedum, inquit, Episcope, redde nobis

A μνήμη πεφυλαγμένον. ἐπεὶ δὲ γὰρ τὸ τυραννικὸν
 τελειώσασθαι, ἀπὸ τῆς Πάτρως τῆς νῆσο
 μετῆλθεν εἰς τὴν Ἐφεσον, ἀπὸ τῆς παρακα
 λόμενος καὶ ἐπὶ τὰ πησιόχωρα τῶν ἐθνῶν.
 ὅπως μὲν Ἐπισκόπος καταστήσῃ. ὅπως δὲ ὅλας
 ἐκκλησίας ἀεμόσῃ. ὅπως δὲ κληρὸν ἐναρ
 ῖνα κληρῶν τῶν ὑπὸ τῷ πνεύματι σημα
 νομένων. ἐλθὼν οὖν καὶ Ἰππὶνα τῶν ἐμακρο
 πόλεων, ἧς καὶ τοῦτομα λέγουσιν ἔνοι, καὶ
 τὰλλα ἀναπαύσας τὰς ἀδελφούς, Ἰππὶ πᾶ
 σι τὰ καθεστῶτα προσέλεξας Ἐπισκόπου, νε
 νίσκον ἰκανὸν τὰ σώματα, καὶ τὴν ὄψιν ἀσείον, καὶ
 B θερμοὺν τὴν ψυχὴν ἰδὼν, τῆτον ἔφη σοὶ πα
 ρακαλεῖμαι μὲν πάσης ἀρετῆς, Ἰππὶ ἐκ
 κλησίας καὶ τῷ Χριστῷ μάρτυρεσθαι. τὸ δὲ
 χρομὸν καὶ πάντ' ὑπομνησθῆναι. καὶ πάντα
 ταῦτα ἀνὰ διέλεγεσθαι καὶ διημαρτύρεσθαι. εἶτα
 μὲν ἀπῆρεν Ἰππὶ τὴν Ἐφεσον ὅ ἡ προσέ
 ληθεσθαι ἀναλαβὼν οἴκαδε τὸν ᾠδαδοῦν
 νεανίσκον, ἔτρεφε, σιωπεῖεν, ἐθαλπεν. τότε
 λαβὼν ἐφώπε. καὶ μὲν τῆτον, ὑφῆκε τῆ
 πλείονος Ἰππὶ μελείας καὶ ᾠδαφυλακῆς, καὶ
 τὸ τέλειον αὐτῶν φυλακῆσιν ἐπιστάσας τὴν
 C σφραγίδα τῆς Κυρίας. τὰ δὲ ἀνεστῶσας ἀπὸ
 ὥρας λαβομένῳ, προσφθέρουσαι ἴνας κ
 λικες ἀργοὶ καὶ ἀπερρωγότες, ἐθάδες κα
 κῶν. καὶ πρῶτον μὲν δι' ἐπίστασιν πολυτελεῖ
 αὐτὸν ἐπάγουσαι εἶτα περὶ καὶ νύκτωρ ἐπὶ λα
 ποδυσίαν ἐξίοντες, συνεπάγουσαι εἶτα ἰπ
 μείζον συμποσῆεν ἡξίου. ὃ δὲ κατόλιγον
 προσεβίβησε. καὶ δια μέγεθος φύσεως,
 δικῆς ὡσπερ ἄσμου καὶ ἔυρεως Ἰππὶ
 ὀρθῆς ὁδῶν, καὶ τὸν χαλκὸν ἐνδακῶν, μείζ
 νως καὶ τῶν βαρῶν ἐφέρεσε. ἀπογενεὶς δὲ
 D τελείως τὴν ἐν Θεῷ ζωῆσιν, ἐδὲν ἐπὶ με
 κρὸν διανοεῖτο. ἀλλὰ μέγα πρὸξας, ἐπει
 δήπε ἅπαξ ἀπολώλει, ἴσα τοῖς ἄλλοις πα
 θεῖν ἡξίει. αὐτὸς δὲ τῆτον ἀναλαβὼν, καὶ
 λησῆσιν συγκερτήσας, ἐτοίμησεν λησῆσιν
 ἦν. βιωτάτος, μιαιφονώτασθαι. χαλεπώτα
 τος. χροῖος ἐν μέσῳ. καὶ ἰππὶ ἐπιπεσῶσας
 χρείας, ἀνακαλεῖσιν τὸν Ἰωάννην. ὃ δὲ, ἐπὶ
 τὰ ἄλλα ὧν χάριν ἦκε κατεστήσασθαι, ἀρε
 τὴν ἔφη ὡς Ἐπίσκοπε, τὴν ᾠδακαλοῦσιν

TRAJANUS.

κλυ δὲ πόδ' ἡμῖν, ἢν ἐγώ τε καὶ ὁ Χριστός ἑ
 ἀπαλάθεμεθα ἐπιτῆς ἐκκλησίας ἧς ἀπα
 καβέζη μαρτυροῦ. ὁ ἦ τὸ μὲν πρῶτον ὄξε
 πλάγη, χρεμάτα οἴομεν ἅπτε οὐκ ἔλαβε
 συκοφαντεῖσθαι, καὶ ἔτε πιστεύειν εἶχεν ὑπὲρ
 ὧν οὐκ εἶχεν, ἔτε ἀπιστεῖν Ἰωάννη. ὡς δὲ τὸν
 νεανίσκον εἶπεν ἀπαίω καὶ τὴν ψυχὴν τῆ
 ἀδελφῆ. σενάξας κάτωθεν ὁ πρεσβύτερος, καὶ
 ἦ καὶ ἐπιδακρυόσας, ἐκείν' ἔφη τέθνηκε.
 πῶς καὶ τίνα θάνατον Θεῷ τέθνηκεν εἶπεν.
 ἀπέειπεν γὰρ πονηρὸς καὶ ὄξωλης, καὶ τὸ κεφά
 λαιον ληστής. καὶ κω' ἀντὶ τῆς ἐκκλησίας τὸ
 ὄξε κατέλιπε μεθ' ὁμοίως στρατιωτικῆ. κα
 τάρρηξάμεν ὄσω τὴν ἐσθῆτα ὀδοπόστολ',
 καὶ μὴ μεγάλης οἰμωγῆς πληξάμεν τὴν
 κεφαλὴν, καλὸν γὰρ ἔφη φύλακα τῆς τα
 δελφῆ ψυχῆς κατέλιπον. ἀλλ' ἵππ' ἤδη
 μοι παρέσω, καὶ ἡγεμῶν γινέσθω μοι τις τῆς
 ὁδοῦ. ἠλαμην ὡσπερ εἶχεν, αὐτόθεν ἀπὸ
 τῆς ἐκκλησίας. ἐλθὼν δὲ εἰς τὸ χωρίον, ὑπὸ
 τῆς περὶ φυλακῆς τῶν ληστῶν ἀλίσκεια,
 μήτε φεύγων, μήτε ὄξωλόμεν'. ἀλλὰ
 βοῶν, ἐπὶ τῆτ' ἐλήλυθα. ἐπὶ τὸν ἀρχοντα
 ὑμῶν ἀναγάγετέ με' ὅς τέως ὡσπερ ὄπι
 σο, ἀνέμενε. ὡς ἡ προσόνοια ἐγνώρισεν τὸν
 Ἰωάννην, εἰς φυγὴν αἰδέσθαι εἰς ἐσθῆτα. ὁ δὲ
 ἐδίωκεν ἀνακράτ' ἐπλαθόμεν' τῆς ἡλι
 κίας τῆς ἑαυτοῦ. κεκαργῶς ἢ με φεύγει
 τέκνον τὸν σαυτῆ πατέρα, τὸν γυμνόν, τὸν
 γέροντα; ἐλέησον με τέκνον, μὴ φοβῆ. ἔχεις
 ἐπιζῶν ἐλπίδα. ἐγὼ Χριστῷ δώσω λό
 γον ὑπὲρ σῆ ἀν δέν, τὸν σὸν θάνατον ἔκων
 ὑπομενῶ, ὡς ὁ Κύρι' τὸν ὑπὲρ ἡμῶν.
 ὑπὲρ σῆ τὴν ψυχὴν ἀνιδώσω τὴν ἐμὴν.
 σῆθι. πισθυσον, Χριστός με ἀπέσειλεν. ὁ
 δὲ ἀκῆσας, πρῶτον μὲν ἔση κάτω βλέ
 πων. εἶτα ἔρριψε τὰ ὄπλα' εἶτα πρέμων
 ἔκλασε πικρῶς. προσελθὼν δὲ τὸν γέρον
 τα, ἀπέλαβεν ἀπολογεμέν' ταῖς οἰμω
 γαῖς ὡς ἐδιώσθαι, καὶ τοῖς δάκρυσι βαπτι
 ζόμεν' ἐκ δευτέρου. μόνην ἀποκρύπτων
 τὴν δεξιάν. ὁ δὲ ἐχρῶμέν', ἐπομνύμε
 ν', ὡς ἀφῆσιν ἀπὸ τῶν τῆ ζωτῆρ' ἡυ
 εῖλαι. δεόμεν'. γονυπετῶν. αὐτὴν τὴν δε
 ξιάν ὡς ὑπὸ τῆς μετανοίας κεκαθαρμέ
 νην καταφιλῶν, ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐπα
 νήγαγε. καὶ δαφίλεισ μὲν εὐχαῖς ὄξω

A depositum, quod ego & Christus tibi
 commendavimus sub testimonio Ec
 clesiae cui praesides. Ad haec Episcopus
 primò quidem mirari, cum existimaret
 pecuniam, quam non accepisset, à se
 per calumniam repeti. et sicut adhibere
 fidem non poterat reposcenti ea quæ
 minimè haberet, ita nec Joanni diffide
 re audebat. Sed ubi Joannes: juvenem,
 inquit, & animam fratris reposco: Tum
 senex demisso vultu suspirans atque il
 lacrymans; is, ait, mortuus est. Quo
 modo, inquit Joannes, & quonam mor
 tis genere? Deo mortuus est, ait ille.
 Malus quippe evasit & perditus, & ad
 extremum latro. Itaque nunc pro Ec
 clesia montem occupavit cum sui simil
 imis commilitonibus. His auditis Apo
 stolus scissa veste, & cum ingenti gemitu
 caput feriens: bonum, inquit, animæ
 fratris custodem reliqui. Sed jam equus
 mihi praesto sit, & aliquis ductor itine
 ris. Inde ab ecclesia, ita ut erat, profe
 ctus, concensu equo properavit. Cum
 que ad locum venisset, ab iis qui excu
 bias agebant latronibus capitur: non il
 le fugam parans, nec veniam deprecans,
 sed vociferans: Ad hoc ipsum veni, de
 ducite me ad ducem vestrum. Is verò ut
 erat armatus interim expectabat. Sed
 C ubi accedentem propius agnovit Joan
 nem, pra pudore in fugam se convertit.
 At Joannes concito cursu hominem
 persequi institit, oblitus ætatis suæ, iden
 tidem clamans: Quid me patrem tuum
 fugis, fili, inermem & senem? miserere
 mei, fili: noli timere: adhuc superest ti
 bi spes salutis. Ego pro te satisfaciam
 Christo. Tuâ causâ mortem libenter
 excipiam, quemadmodum Dominus
 pro nobis mori sustinuit. Animam
 meam pro tua vicariam dabo. Sta mo
 do, & mihi crede; A Christo missus sum.
 D His ille auditis, primùm quidem vultu
 in terram demisso substitit: deinde ar
 mis abjectis, tremens in lacrymas effu
 sus est. Et accedentem senem comple
 xus, gemitu ac lamentis quantum maxi
 mè poterat, veniam rogabat, & lacrimis
 quasi altero quodam baptismo expiaba
 tur, solam dextram occultans. Tum A
 postol' spondens ac dejerans se veniam
 ipsi à Servatore impetravisse, orant
 que ac in genua provolutus, & dextram
 ipsam juvenis, utpote pœnitentia ex
 purgatam deosculans, ipsum in eccle
 siam reduxit. Exindè partim crebris
 orationibus Deum deprecans, partim
 continuatis unâ cum juvene jejuniis fi
 M iij

muldecertans, omnibus denique verborum illecebris animum ejus demulcens, non prius abiecit quam illum ecclesiae restituisset, magnumque sinceræ penitentiae exemplum, & iteratæ regenerationis ingens documentum, & conspicuæ resurrectionis trepæum omnibus ostendisset.

Ἀτέμνητον, σιωπῆσι ἤνθειαις σωμαγωγίαις, ποικίλαις ὀρήσεσι λόγων κατεπαδάσθη, αὐτὸν τὴν γνώμην, ἔπειτα ἀπὸ τῆς φασί, πρὶν αὐτὸν ἀποκατέσπει τῆς ἐκκλησίας, διδῶν μέγα σῶμα μέλανος ἀδελφότητος, καὶ μέγα γνώρισμα παλιγγενεσίας, τρεπαιον ἀνασάσεως βλεπομένης.

С A P U T XXIV.

De ordine Evangeliorum.

<sup>Huerefer
Niceph.
c. 45. 1. 2</sup> **Η**ÆC à Clemente scripta, in hunc Operis nostri locum coniecimus, tum ad notitiam rerum, tum ad utilitatem legentium profutura. Jam verò ejusdem Apostoli Scripta, quæ omnium consensu ei adscribuntur recenteamus. Et primò quidem evangelium ipsius universis per orbem terrarum ecclesiis notissimum sine ulla dubitatione suscipiendum est. Quod verò rectè & cum ratione quarto illud loco, post trium aliorum evangelia à Veteribus collocatum sit, planum fiet hoc modo. Admirabiles illi profusque divini Apostoli Servatoris nostri, cum essent vitâ quidem ac moribus castigatissimi, & omnibus virtutibus ornati, sermone autem ipso rudes essent atque inculti: freti divina & mirifica virtute ipsis à Servatore concessa, artificioso verborum ornatu magistri sui præcepta exponere neque noverant, neque item conabantur. Sed adjuvantis ipsos Spiritus Sancti demonstratione, & virtute Christi quæ per ipsos plurima perpetrabat miracula, tantummodo utentes, notitiam regni celorum orbi terrarum nuntiabant. Neque curæ illis erat libros scribere, quippe qui longè præstantiore ministerio & supra humanas vires posito fungerentur. Paulus certè qui inter omnes Apostolos & verborum apparatu & sententiarum pondere facillè præstabat, præter paucissimas epistolas nihil omnino scriptum reliquit: tamen etiam innumera mysteria exponere potuerit, quippe qui ad earum rerum quæ in tertio sunt cælo, contemplationem pertigisset, & ad ipsum usque divinum paradysum raptus, arcana quædam verba ibi auscultare meruisset. Sed & reliqui Servatoris nostri adjutores, duodecim videlicet Apostoli, & septuaginta Disci-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ τῆς τάξεως τῶν εὐαγγελίων.

ΤΑῦΤΑ Ἐκ Κλήμητος, ἱστορίας ὁμῆ καὶ ὠφελείας τῆς τῶν ἐκκλησιῶν ἐνεκεν, καταβά μοι κείδω. Φέρε ὃ καὶ τὰδε Ἐξ Αποστόλων τὰς ἀναμνήσεις ὑποσημειώμεθα γράφαι, καὶ δὴ καὶ τὸ κατὰ αὐτὸν εὐαγγέλιον ταῖς ἐπιτομῆναις διεγνωσμένον ἐκκλησίαις, πρὸς τὸν ἀνομολογησίδω, ὅτι γε μὴν εὐλόγως πρὸς τῶν δευτέρων ἐν τέλει μοίρα τῶν ἀλλοτρῶν κατέλειπε, ταῦτα ἀνὰ γρηγορῶ δὴ λουί, θεοπέσοι καὶ ὡς ἀληθῶς θεοπέσοις, φημι ὅτι Χρῆστις Ἰησοῦς, τὸν βίον ἀπρὸς κεκαταργημένοι, καὶ δευτέρῃ πάσῃ τὰς ψυχὰς κεκοιμημένοι, τὴν ὅλην ἡμετέραν διδασκαλίαν, τῆς γὰρ σοφίας Ἐξ ὧν αὐτοῖς δεδωρημένη θεία καὶ σῶμα ὀξοποῖα δὲ δὲ αὐτοῖς, τὸ μὲν ἐν σῶμα καὶ τέχνη λόγων τὰ Ἐξ διδασκαλῆς μαθημάτων πρὸς εὐεῖναι, ἔτε ἠδὲσαν ἔτε ἐκχέρου. τῆ ὅτι Ἐξ αὐτῶν πνεύματι Ἐξ σιωπῆτος αὐτοῖς ἀποδείξει, καὶ τῆ δὲ αὐτῶν σωματικῆς φαντασίως τῆ Χρῆστι δὲ δὲ αὐτοῖς μόνῃ χερῶν, τῆς τῶν ἐρατῶν βασιλείας τῶν γνώσιν Ἐπιπῶσαν κατὰ γρηγορῶ τὴν οἰκισμένην, σὺ δὲ τῆς πρὸς τὸ λογογραφεῖν μικρὸν ποιεῖται φερνῶν, καὶ τῆ ἐπὶ αὐτῶν, ἀτε μὲν καὶ ὑπερ ἀνθρώπων ἔξυπηρετήσασθαι, διακονῶν ὁ γὰρ Παύλος πάντων ἐν σῶμα δὲ λόγῳ δὲ δὲ αὐτοῖς, νομίμασι τε ἰκανώτατα γρηγορῶς, ἐπὶ τῶν βραχυτάτων ἐπιστολῶν γραφῆ Ἐξ ἀδελφῶν καίτοι μετὰ γε καὶ δὲ ἀρρήτων λέγει ἔχων, ἀτε τῶν μετὰ τῆς ἐπιτομῆς φημάτων ἐπιφάσασθαι, ἐπὶ αὐτὸν τὸν θεοπέσοι πῆ σῶμα ἔσον ἀναρπαδαίς, καὶ τῶν ἐκείσε φημάτων ἀρρήτων ἀξιώσεις ἐπακῶσαι, ἐκ ἀπτερεῖ μὲν οὐκ ὑπῆρχον τῶν αὐτῶν καὶ οἱ λοιποὶ τῶν σὺ δὲ τῶν φημάτων, δὲ δὲ καὶ μὲν Ἀπόστολος

TRAIANUS.

ἑδομηκότες ὁ μαθητῶν ἄλλοι τε ἐπὶ τέτοις
 μυριοι. ὁ μὲν δὲ ὄντιν ἐξ ἀπάντων τῶν τῶν Κυ-
 εῖς μαθητῶν, ἰσομνηματὰ Ματθαῖος ἡμῶν
 καὶ Ἰωάννης μόνοι καταλελοιπίσασιν. ἔς κ' ἐπά-
 ναγκας Ἰπὶ τῷ γραφῶν ἔλθειν καλεῖται λό-
 γος. Ματθαῖος μὲν γὰρ πρῶτον Εὐαγγεῖοις
 κηρύξας, ὡς ἐμελλε καὶ ἐφ' ἑτέρας ἰεναί, πα-
 τρώ γλώτῃ γραφῆ ᾠσαδὲς τὸ καὶ αὐτὸν
 Εὐαγγέλιον, τὸ λείπον τῆ αὐτῆ παρῆσια, τέ-
 τοις ἀφ' ὧν ἐς ἔλθε, διὰ τῆς γραφῆς ἀπεπλή-
 ρησῆσθαι ὁ Μάρκος καὶ Λουκᾶ τῶν καὶ αὐτῆς
 Εὐαγγελίων τῶν ἐκδοσιν πεποικημένων, Ἰωάν-
 νην φασὶ τὸν πάντα χρόνον ἀγραφῶν κερρη-
 μῶν κηρύματι, τέλει καὶ Ἰπὶ τῷ γρα-
 φῶν ἔλθειν τοιαῦδε χάριν αἰτίας. τῶν παρῆ-
 ναγραφῶν τῶν εἰς πάσας ἡδὴ καὶ εἰς αὐ-
 τὸν διαδεδομῶν, ἀποδέξασθαι μὲν φασὶν,
 ἀλήθειαν αὐτοῖς Ἰπὶ μαρτυρήσασθαι μόνον
 ὁ ἀρα λείπεσθαι τῆ γραφῆ τῶν παρῆ τῶν ἐν
 πρώτοις καὶ καὶ δευτέρῃ τῶ κηρύμα-
 τος ἰσὺ τῶ Χριστοῦ πεπραγμένων διήγησιν
 καὶ ἀληθείας γὰρ λόγος. τῶς ἄλλης γὰρ τῶς
 Εὐαγγελιστῶν σιωπῶν παρῆσι, μόνον τὰ μὲν
 τῶ ἐν τῶ δεσμοφωσίῳ Ἰωάννης τῶ Βαπτιστῶ
 καθείρξιν ἐφ' ἑνα ἐνιαυτὸν πεπραγμένα τῶ
 σωτηρί συγγραφοτάς, αὐτότε τῶ Ἰπὶ
 σημηναίων καὶ ἀρχῆς τῆς αὐτῶν ἰσο-
 είας. μὲν γὰρ τῶ τεσσαρακονταήμερον η-
 σείαν, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῆ περασμῶν χρόνον τῆς
 ἰδίας γραφῆς ὁ μὲν Ματθαῖος δηλοῖ λέγων
 αἰσῆτας ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρη-
 σεν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τῶν Γαλιλαίαν. ὁ δὲ
 Μάρκος ὡσαύτως μὲν ὅτι τὸ ᾠσαδοθῆναι φη-
 σιν Ἰωάννην, ἦλθεν Ἰησοῦς εἰς τῆν Γαλιλαίαν. καὶ
 ὁ Λουκᾶς ὅτι πρὶν ἀρξασθαι τῶν τῶ Ἰησοῦ πρῶ-
 ξων, ᾠσαπλησίως Ἰπὶ τῆς φάσκων ὡς ἀρα
 παρῆσι εἰς Ἡρώδης οἷς διεπερῆσθαι πονηρίας,
 κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν φυλακῇ. ᾠσα-
 κληθέντα δὲ ὄντιν τέτων ἕνεκα φασὶ τὸν Ἀπό-
 σολον Ἰωάννην, τὸν ἰσὺ τῶ παρῆσι Εὐ-
 αγγελιστῶν ᾠσασιωπηθέντα χρόνον, καὶ τὰ
 καὶ τῶν πεπραγμένων τῶ σωτηρί (ταῦτα
 δὲ ἦν τὰ παρῆ τῶ Βαπτιστῶ καθείρξιν) τῶ
 καὶ αὐτὸν Εὐαγγέλιον ᾠσαδοῦναι. αὐτό
 τετέλει Ἰπὶ σημηναίως, τότε μὲν φήσαντα,
 ταύτην δευτέρῃ ἐποίησε τῶν ᾠσαδοῦναι
 ὁ Ἰησοῦς. τότε δὲ μνημονεύσαντα τῶ βα-

A puli, alii denique præter eos innume-
 rabiles, earundem rerum minimè ex-
 pertes fuerunt. Soli nihilominus ex
 cunctis Domini Discipulis Matthæus
 & Joannes scriptos nobis rerum Com-
 mentarios reliquerunt. Quos quidem
 necessitate quadam ad scribendum im-
 pulsos fuisse perhibent. Nam Mat-
 thæus cum Hebræis primùm fidem
 prædicasset, inde ad alias quoque gen-
 tes profecturus, evangelium suum pa-
 trio sermone conscribens, id quod præ-
 sentia suæ adhuc superesse videbatur,
 scripto illis quos relinquebat, supplevit.
 B Postea verò cum Marcus jam & Lucas
 evangelia sua seorsum singuli edidif-
 sent, ajunt Joannem, qui hæcenus nuda
 voce verbum Domini prædicaverat,
 tandem ob hujusmodi causam ad scri-
 bendum se contulisse. Perlati jam in
 omnium ipsiusque adeò Joannis noti-
 tiam supradictis tribus evangeliiis, ap-
 probavisse ea Joannes, & veritatem
 scriptorum suo testimonio confirmasse
 dicitur: solam verò narrationem ear-
 um rerum quas Christus circa prædi-
 cationis initium gesserat, desiderasse.
 Et profectò ita se res habet. Nam supe-
 C riores quidem tres evangelistas, ea dun-
 taxat quæ post conjectum in vincula
 Joannem Baptistam, unius anni curri-
 culo à Servatore nostro gesta sunt, literis
 mandasse perspicuum est: idque ipsum
 in principio operis sui aperte significas-
 se. Matthæus certè post quadraginta
 dierum jejunium, & post illam tenta-
 tionem quæ jejunium subsequuta est, hi-
 storia suæ tempus designat his verbis:
 Audiens, inquit, quòd Joannes tradi-
 tus erat, ex Judæa secessit in Galileam.
 Similiter etiam Marcus: Postquam, in-
 quit, traditus est Joannes, venit Jesus in
 D Galilæam. Sed & Lucas antequam res
 à Christo gestas ordiatur, eodem modo
 tempus designat. Cum, ait: Adjecit,
 inquit, & hoc Herodes ceteris quæ ges-
 serat malis, & conclusit Joannem in car-
 cerem. His de causis ajunt Joannem ab
 amicis rogatum, & tempus ipsum quod
 superiores evangelistæ silentio præter-
 miserant, & res tunc à Servatore nostro
 gestas, eas videlicet quæ Joannis Bap-
 tistæ carcerem præcesserant, in evange-
 lium suum conjecisse: idque ab ipso indi-
 cari primùm cum dicitur hoc initium mi-
 raculorum fecit Jesus: Deinde cum in
 ipso jam progressu narrationis rerum à
 Jesu gestarum, mentionem inserit
 Joannis Baptistæ tanquam in A non jux-

ta Salem etiam tum baptizantis. Quod A quidem apertissime ostendit his verbis: Nondum, inquit, Joannes conjectus erat in carcerem. Proinde Joannes quidem res à Christo gestas priusquam Joannes Baptista custodire mancipatus fuisset, Evangelio suo complectitur. Reliqui verò tres Evangelistæ res Christi gestas, ex quo Baptista conjectus est in carcerem, persequuntur. Quod quicumque attentius observaverit, nequaquam Evangelia inter se dissidere posthac existimabit: quippe cum Joannis quidem evangelium initium actuum Christi, cætera autem evangelia sequentis temporis historiam continent. Et seriem quidem ipsam generis Christi secundum carnem, utpote à Matthæo & Luca prius traditam, Joannes merito prætermisit. Ab ipsa verò ejus divinitate sumpsit initium, quippe quæ à Spiritu sancto ipsi tanquam præstantiori fuisset reservata. Atque hæc de Joannis evangelio dicta sint à nobis. Marcum verò quamnam causâ ad scribendum impulerit, jam superius commemoravi. At Lucas in ipso evangelii sui exordio quæ scribendi sibi causâ esset exposuit. Ait enim multos temerè atq; imprudenter aggressos fuisse narrationem earum rerum quas ipse exploratas haberet: ac proinde se necessitate adductum, ut nos ab incertis opinionibus liberaret, certissimam ac fidelissimam narrationem earum rerum, quarum ipse veritatem partim ex Pauli contubernio, partim ex reliquorum Apostolorum sermonibus hauserat, evangelio suo tradidisset. Sed hæc à nobis quidem nunc dicta sint hæcenus. Aliàs verò commodius allatis veterum Scriptorum locis, quid reliqui de eodem argumento tradiderint, docere conabimur. Porro inter Joannis Scripta præter evangelium, prior quoque epistola tum à recentioribus tum ab Antiquis omnibus citra controversiam admittitur. Reliquæ autem due in dubio revocantur. De Revelationis autem libro adhuc in utramque partem opinionum varietate certatur. Sed hæc etiam controversia Vetusiorum testimonio competenti tempore disceptabitur.

πλις ε̅ με̅ξυ̅ τ̅η̅ς̅ Γ̅η̅σ̅ε̅ π̅ρ̅α̅ξ̅ε̅ω̅ν, ὡ̅ς̅ ἐ̅π̅ τ̅ῶ̅ν̅ βα̅π̅τ̅ι̅ζ̅ο̅ν̅τ̅ῶ̅ν̅ ἐ̅ν̅ α̅ἰ̅ῶ̅ν̅ ἐ̅γ̅γ̅υ̅ς̅ τ̅ῶ̅ν̅ Σ̅α̅λ̅η̅μ̅ι̅. σα̅ φ̅ῶ̅ς̅ τ̅ε̅ τ̅ε̅τ̅ο̅ δ̅η̅λο̅ῦ̅, ἐ̅ν̅ τ̅ῶ̅ λ̅έ̅γ̅η̅ν̅ ἔ̅π̅ω̅ ἤ̅ν̅ι̅ Φ̅η̅σ̅ιν̅ Γ̅ω̅άν̅ν̅η̅ς̅ β̅ε̅β̅η̅λ̅η̅μ̅ῶ̅ν̅ ε̅ἰ̅ς̅ Φ̅υ̅λα̅κ̅ῶ̅ν. ε̅ κο̅υ̅ ὁ̅ μ̅ὲ̅ρ̅ Γ̅ω̅άν̅ν̅η̅ς̅ τ̅ῆ̅ς̅ ἔ̅κ̅α̅σ̅τ̅ῆ̅ς̅ α̅ὐ̅τ̅ῶ̅ν̅ ε̅υ̅α̅γ̅ε̅λ̅ί̅ου̅ γ̅ρ̅α̅φ̅ῆ̅ς̅, τ̅ὰ̅ μ̅ὲ̅ν̅ ἔ̅π̅ω̅ τ̅ῶ̅ν̅ Β̅α̅π̅τ̅ι̅ς̅ ε̅ἰ̅ς̅ Φ̅υ̅λα̅κ̅ῶ̅ν β̅ε̅β̅η̅λ̅η̅μ̅ῶ̅ν̅, ὡ̅ς̅ ἔ̅ Χ̅ε̅ι̅ς̅ ε̅ π̅ρ̅α̅χ̅θ̅ῆ̅ν̅α̅ ὡ̅ς̅ δ̅ῶ̅σ̅ιν̅ οἱ̅ ἄ̅λ̅ο̅ι̅π̅ο̅ι̅ τ̅ρε̅ῖς̅ Ἐ̅υ̅α̅γ̅ε̅λ̅ί̅σ̅τ̅α̅, τ̅ὰ̅ μ̅ὲ̅ν̅ ε̅ἰ̅ς̅ τ̅ὸ̅ δ̅ε̅σ̅μ̅ῶ̅ν̅ κ̅α̅θ̅ε̅ρ̅ε̅ξ̅ιν̅ ἔ̅ Β̅α̅π̅τ̅ι̅ς̅ μ̅ν̅η̅μ̅ο̅ν̅ε̅ῦ̅σ̅ιν. οἱ̅ς̅ κ̅α̅ι̅ Ἰ̅η̅σ̅ὺ̅ς̅ ἄ̅ν̅η̅, ὡ̅ς̅ ἔ̅ δ̅ό̅ξα̅ δια̅φ̅αν̅ε̅ῖν̅ ἀ̅λλ̅ή̅λο̅ις̅ τ̅ὰ̅ ε̅υ̅α̅γ̅ε̅λ̅ί̅α, τ̅ὰ̅ μ̅ὲ̅ν̅ κ̅ε̅ Γ̅ω̅άν̅ν̅η̅, τ̅ὰ̅ π̅ρ̅ῶ̅τ̅α̅ τ̅ῆ̅ς̅ Χ̅ε̅ι̅ς̅ π̅ρ̅α̅ξ̅ε̅ω̅ν̅ ὡ̅ς̅ ἔ̅χ̅ε̅ν. τ̅ὰ̅ ἄ̅λ̅ο̅ι̅π̅α̅ τ̅ῶ̅ν̅ Ἰ̅η̅σ̅ὺ̅ς̅ ἔ̅χ̅ε̅ν̅ ἄ̅π̅ὸ̅ γ̅ε̅γ̅η̅μ̅ῶ̅ν̅ ἰ̅σ̅ο̅ρ̅ῆ̅α̅ν. ε̅ἰ̅ς̅ τ̅ῶ̅ς̅ δ̅᾽̅ ὅ̅ν̅ τ̅ῶ̅ μ̅ὲ̅ρ̅ τ̅ῆ̅ς̅ σ̅α̅ρ̅κ̅ὸ̅ς̅ τ̅ῶ̅ν̅ Σ̅α̅τ̅ῆ̅ρ̅ῶ̅ν̅ ἠ̅μ̅ῶ̅ν̅ ἡ̅γ̅ε̅α̅λ̅ο̅γ̅ί̅αν, ἄ̅τ̅ε̅ Μ̅α̅τ̅θ̅α̅ῖ̅ο̅ς̅ κ̅α̅ι̅ Λ̅ου̅κ̅ᾶ̅ς̅ ὡ̅ς̅ γ̅ρ̅α̅φ̅ᾶ̅σ̅α̅ν, ἄ̅πο̅ σ̅ω̅π̅ῆ̅σ̅α̅ν̅ τ̅ὸ̅ν̅ Γ̅ω̅άν̅ν̅η̅, τ̅ὸ̅ν̅ ἰ̅σ̅θ̅ε̅ο̅λ̅ο̅γ̅ί̅α̅ς̅ ἀ̅π̅α̅ρ̅ε̅ξ̅α̅σ̅, ὡ̅ς̅ ἂν̅ α̅ὐ̅τ̅ῶ̅ν̅ π̅ρ̅ε̅σ̅β̅ε̅ρ̅ε̅ῖς̅ π̅ν̅ε̅μ̅α̅τ̅ῶ̅ν̅ οἱ̅α̅ κ̅ρ̅ε̅ῖ̅θ̅η̅ν̅ ὡ̅ς̅ ἄ̅π̅ὸ̅ Φ̅υ̅λα̅κ̅ῶ̅ν̅ μ̅έ̅ν̅η̅ς̅. τ̅ὰ̅ δ̅ε̅ μ̅ὲ̅ν̅ ὅ̅ν̅ ἠ̅μ̅ῶ̅ν̅ ὡ̅ς̅ ἔ̅ τ̅ῆ̅ς̅ τ̅ῆ̅ς̅ κ̅ε̅ Γ̅ω̅άν̅ν̅η̅ς̅ ε̅υ̅α̅γ̅ε̅λ̅ί̅ου̅ γ̅ρ̅α̅φ̅ῆ̅ς̅ ε̅ἰ̅ρή̅θ̅ω̅. κ̅α̅ι̅ τ̅ῆ̅ς̅ Μ̅άρ̅κ̅ο̅ν̅ ἡ̅ ἡ̅γ̅ρο̅μ̅ε̅νη̅ α̅ἰ̅τ̅ια̅, ἐ̅ν̅ τ̅οῖς̅ ἑ̅μ̅οῖς̅ ὡ̅ς̅ ἔ̅ μ̅ὲ̅ν̅ δ̅ε̅δ̅ή̅λω̅σ̅α̅ν. ὁ̅ δ̅᾽̅ Λ̅ε̅κ̅κ̅ᾶ̅ς̅ δ̅ε̅χ̅αῖ̅ο̅ν̅ κ̅α̅ι̅ α̅ὐ̅τ̅ὸ̅ς̅ τ̅ῆ̅ς̅ κ̅ε̅ α̅ὐ̅τ̅ὸ̅ν̅ σ̅υ̅γ̅ρ̅α̅μ̅α̅τ̅ῶ̅ν̅ τ̅ῶ̅ν̅ α̅ἰ̅τ̅ι̅ῶ̅ν̅ ὡ̅ς̅ ἔ̅χ̅ε̅ν, δ̅ι̅ τ̅ῶ̅ν̅ π̅ε̅π̅ο̅ι̅ῶ̅ν̅ τ̅ῶ̅ν̅ σ̅ω̅τ̅ῶ̅ν̅. δ̅η̅λ̅ῶ̅ν̅ ὡ̅ς̅ ἄ̅ρα̅ π̅ο̅λλ̅ῶ̅ν̅ κ̅α̅ι̅ ἄ̅λλ̅ω̅ν̅ ὡ̅ς̅ ἔ̅χ̅ε̅ν̅ Ἰ̅η̅σ̅ὺ̅ς̅ δ̅ε̅υ̅κ̅ό̅τ̅ω̅ν̅ δ̅η̅γ̅η̅σ̅α̅ν̅ τ̅οῖς̅ α̅ὐ̅τ̅ῶ̅ν̅ ὡ̅ς̅ ἔ̅χ̅ε̅ν̅ π̅ε̅π̅η̅ρ̅ε̅σ̅φό̅ρ̅η̅τ̅ο̅ς̅ λό̅γ̅ο̅ν̅ ἀ̅να̅τ̅α̅κ̅αῖ̅ως̅ ἀ̅π̅α̅λλ̅α̅τ̅ῶ̅ν̅ ἡ̅μ̅ᾶ̅ς̅ τ̅ῆ̅ς̅ ὡ̅ς̅ ἔ̅ τ̅ῶ̅ν̅ ἄ̅λλ̅ω̅ν̅ ἀ̅μ̅φ̅η̅ρ̅εῖ̅ς̅ ὑ̅πο̅λ̅ή̅ψ̅ε̅ω̅ς, τ̅ὸ̅ν̅ ἀ̅σ̅φ̅α̅λ̅ῆ̅λ̅ό̅ν̅ ὡ̅ς̅ ἂν̅ α̅ὐ̅τ̅ὸ̅ς̅ ἰ̅κ̅α̅ν̅ῶ̅ς̅ τ̅ῶ̅ν̅ ἀ̅λ̅η̅θ̅ε̅ῖ̅ων̅ κ̅α̅ι̅ λ̅ή̅ψ̅η̅, ἐ̅κ̅ τ̅ῆ̅ς̅ ἄ̅μ̅α̅ Π̅α̅ῦ̅λ̅ῶ̅ν̅ σ̅ω̅σ̅ῆ̅σ̅α̅ς̅ τ̅ῆ̅ς̅ ὡ̅ς̅ ἔ̅χ̅ε̅ν̅, κ̅α̅ι̅ τ̅ῆ̅ς̅ τ̅ῆ̅ς̅ λοι̅π̅ῶ̅ν̅ Ἀ̅πο̅σ̅ό̅λ̅ων̅ ἑ̅μ̅ῶ̅ν̅ ὡ̅ς̅ ἔ̅χ̅ε̅ν̅, δ̅ι̅α̅ τ̅ῆ̅ς̅ ἰ̅δ̅ί̅ας̅ π̅α̅ρ̅ε̅δ̅ῶ̅ν̅ ε̅υ̅α̅γ̅ε̅λ̅ί̅ου̅. κ̅α̅ι̅ τ̅ὰ̅ δ̅ε̅ μ̅ὲ̅ν̅ ἠ̅μ̅ῶ̅ν̅ ὡ̅ς̅ ἔ̅ τ̅ῆ̅ς̅ δ̅ε̅υ̅κ̅ό̅τ̅ε̅ρ̅η̅ς̅ ἡ̅ δ̅ε̅ κ̅ε̅ κ̅α̅ι̅ ρ̅η̅σ̅α̅ν̅ δ̅ι̅α̅ τ̅ῆ̅ς̅ τ̅ῆ̅ς̅ δ̅ε̅χ̅αῖ̅ων̅ ὡ̅ς̅ ἔ̅χ̅ε̅ν̅, τ̅ὰ̅ κ̅α̅ι̅ τ̅οῖς̅ ἄ̅λλ̅ο̅ις̅ ὡ̅ς̅ ἔ̅χ̅ε̅ν̅ α̅ὐ̅τ̅ῶ̅ν̅ ε̅ἰ̅ρ̅η̅μ̅ε̅ν̅α̅ π̅α̅ρ̅α̅σ̅ῶ̅μ̅ε̅θ̅α̅ δ̅η̅λ̅ῶ̅σ̅α̅ν. τ̅ῆ̅ς̅ ἡ̅ Γ̅ω̅άν̅ν̅η̅ς̅ σ̅υ̅γ̅ρ̅α̅μ̅α̅τ̅ῶ̅ν̅, ὡ̅ς̅ ἔ̅χ̅ε̅ν̅ τ̅ῶ̅ν̅ ε̅υ̅α̅γ̅ε̅λ̅ί̅ων̅ κ̅α̅ι̅ ὡ̅ς̅ ἔ̅χ̅ε̅ν̅ τ̅ῶ̅ν̅ Ἰ̅η̅σ̅ὺ̅ς̅ ἑ̅π̅ὶ̅ τ̅ῶ̅ν̅ ν̅υ̅κ̅τ̅ῶ̅ν̅ κ̅α̅ι̅ τ̅οῖς̅ ἑ̅τ̅ῆ̅ς̅ δ̅ε̅χ̅αῖ̅ο̅ις̅ ἀ̅να̅μ̅φ̅ί̅λ̅ε̅ι̅κ̅ῶ̅ν̅ ὁ̅μ̅ο̅λ̅ο̅γ̅ῆ̅σ̅α̅ν̅ ἀ̅ν̅τ̅ι̅λε̅γ̅ο̅ῦ̅σ̅α̅ν̅ ἡ̅ αἰ̅ λοι̅π̅ῶ̅ν̅ δ̅ύ̅ο̅. τ̅ῆ̅ς̅ δ̅᾽̅ Ἀ̅πο̅κ̅α̅λύ̅ψ̅ε̅ω̅ς̅ ἐ̅φ̅ ἑ̅κ̅ά̅τ̅ε̅ρ̅η̅ν̅ ἐ̅π̅ὶ̅ ν̅υ̅κ̅τ̅ῶ̅ν̅ τ̅οῖς̅ π̅ο̅λλ̅οῖς̅ ὡ̅ς̅ ἔ̅χ̅ε̅ν̅ κ̅α̅ι̅ τ̅ῆ̅ς̅ δ̅ό̅ξ̅α̅ς̅. ὁ̅μ̅ως̅ ἔ̅ μ̅ὲ̅ν̅ ἐ̅ν̅ τ̅ῆ̅ς̅ τ̅ῶ̅ν̅ δ̅ε̅χ̅αῖ̅ων̅ μ̅α̅ρ̅τ̅υ̅ρ̅ί̅ας̅ ἐ̅ν̅ αἰ̅ε̅τ̅ῶ̅ν̅ κ̅α̅ι̅ τ̅ῆ̅ς̅ τ̅ῆ̅ς̅ Ἰ̅η̅σ̅ὺ̅ς̅ δ̅έ̅ξ̅ε̅σ̅α̅ν̅ α̅ὐ̅τ̅ῆ̅ς̅.

ΚΕΦΑ-

A

CAPUT XXV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

Περὶ τῶν ἐμολογημένων θείων γραφῶν καὶ τῶν μὴ τοιούτων.

ΕΥ' λογος δ' ἐπιβῆθα χρομένους, ἀνακε-
 Φαλαώσαται τὰς δηλωθείσας τὴν και-
 νῆς διαθήκης γραφάς. καὶ δὴ τακτέον ἐν πρώ-
 τοις, τὴν ἁγίαν τῆς Εὐαγγελίων τετρακτύ.
 οἷς ἐπέλα ἢ τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων
 γραφῆ. καὶ δὲ ταύτῃ, τὰς Παύλου κατὰ-
 λεκτέον ἐπιστολάς· αἷς ἐξῆς τὴν Φερρμένην
 Γωάννη πρεσβυτέρου, καὶ ὁμοίως τὴν Πέτρου
 κρυφτόν ἐπιστολήν. ἐπὶ τούτοις τακτέον, εἰγε
 Φανείν, τὴν Ἀποκαλύψιν Γωάννη. καὶ ἢς
 τὰ δόξατα, καὶ κρυφτόν ἐκκησόμεθα. καὶ
 ταῦτα μὴ ἐν ὁμολογημένοις. τῆς δ' ἀνιλε-
 γομένων, γνωρίμων δ' ὅτι ὁμοίως τοῖς πολ-
 λοις, ἢ λεγομένη Γακώβου Φέρειαν καὶ ἢ Γέδα.
 ἢτε Πέτρου δευτέρα ἐπιστολή, καὶ ἢ ὀνομαζο-
 μένη δολίερα καὶ τρίτη Γωάννη. εἴτε Εὐαγ-
 γελιστῶν τυγχάνουσι, εἴτε καὶ ἕτεροι ὁμωνύμοι
 ἐκείνοι. ἐν τοῖς νόμοις κατὰ τὰς ἀρχαὶ καὶ τῶν
 Παύλου πράξεων ἢ γραφῆ, ὅ, τελεγομένη
 ποιμὴν, καὶ ἢ Ἀποκαλύψιν Πέτρου. καὶ πρὸς
 τέτοις, ἢ Φερρμένην Βαρνάβου ἐπιστολή, καὶ τῶν
 Ἀποστόλων αἰ λεγομένων διδασκαλῶν ἐπὶ τε ὡς
 ἔφην, ἢ Γωάννη Ἀποκαλύψιν εἰ Φανείν, ἢ
 ἴνες ὡς ἔφην ἀθετέον. ἕτεροι δὲ ἐγκρίνουσι
 τοῖς ὁμολογημένοις. ἢ δὴ δ' ἐν τέτοις πνεύ-
 καὶ τὸ κατὰ Ἐβραίων ἐναγγέλιον κατέλεξαν, ὅ
 μάστις Ἐβραίων οἱ τὸν Χριστὸν πᾶσα δέξά-
 μενοι χαίρουσι. ταῦτα μὲν πάντα, τῶν ἀνι-
 λεγομένων ἀνείη. ἀναγκαίως ἢ καὶ τέτων ὁ-
 μως τὸν κατὰ λόγον πεποιήμεθα, διακρίναν-
 τες τὰς τε καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν πᾶσα δόσιν
 ἀληθείας καὶ ἀπλάσεως καὶ ἀνωμολογημένας
 γραφάς. καὶ τὰς ἄλλας πᾶσα ταύτας, ὅτι
 ἐνδιαθήκης μὲν, ἀλλὰ καὶ ἀνιλεγομένας. ὁ-
 μως ἢ πᾶσα πλείους τῶν ἐκκλησιαστικῶν γί-
 νωσκομένας ἢ εἰδέναι ἔχομεν αὐτὰς τελευ-
 τας, καὶ τὰς ὀνομαζομένων Ἀποστόλων πρὸς τῶν
 αἰρετικῶν πρὸς Φερρμένης. ἢτοι ὡς Πέτρου καὶ
 Θωμᾶ καὶ Μαθθία, ἢ καὶ Ἰωνν πᾶσα τέ-
 τες ἄλλων ἐναγγέλια πρὸς ἐκχέσας. ἢ ὡς
 Ἀνδρέου καὶ Γωάννη καὶ τῶν ἄλλων Ἀπο-
 στόλων πράξεις· ὅ, ἔδεν ἔδαμῶς ἐν συγ-
 γράμματι τῶν καὶ διαδοχῶς ἐκκλησιασι-

De divinis Scripturis omnium consensu receptis,
 & de iis que non sunt ejusmodi.

Ceterum opportunum videtur hoc loco novi Testamenti libros de quibus jam diximus, summatim recen-
 sere. Primò igitur collocanda est sacra Evangeliorum quadriga; quam deinde consequuntur Actus Apostolorum. Post hos numeranda sunt Pauli Epistolæ. Inde prior illa Joannis, ac similiter Petri epistola suscipienda est. Postremò ad-
 jungenda est, si ita videbitur, Joannis Revelatio: de qua quid Veteres senserint, suo loco exponemus. Et hæc quidem communi omnium consensu recepta sunt. Ex iis verò quæ in dubium revocantur, à multis tamen commemorari videmus, est epistola quæ dicitur Jacobi, & quæ Judæ, & secunda Petri; Joannis item altera & tertia, sive illæ ab ipso reverà Evangelista, sive ab altero ejusdem nominis compositæ sunt. Pro spuris habendi sunt etiam Actus Pauli, & liber Pastoris titulo inscriptus, & Revelatio Petri: Barnabæ item epistola, & quæ dicitur Institutiones Apostolorum. His adjuge si lubet, Joannis Revelationem: quam nonnulli, ut superius dixi, ex albo Scripturarum expungunt, alii inter libros omnium consensu probatos annumerant. Sed & in eundem ordinem jam à quibusdam relatum est evangelium secundum Hebræos, quo maxime delectantur Hebræi illi qui Christi fidem susceperunt. Atq; hi sunt libri qui in dubium revocantur. Quorum tamen indicem contexere idcirco necessarium putavi, ut cum ex ecclesiæ traditione, veras ac sinceras Scripturas, & omnium consensu probatas, ab iis distinxerimus, quæ dubiæ quidem auctoritatis sunt, nec in novi Testamenti corpus relate, à plerisque tamè ecclesiasticis Scriptoribus agnoscuntur: hoc modo tum hos ipsos libros facilius dignoscere possimus, tum alios sub Apostolorum nomine ab Hæreticis evulgatos, qui Petri, Thomæ, Matthiæ, & quorumdam aliorum evangelia, Andreæ quoque, Joannis, aliorumq; Apostolorum Actus continent. Quos quidem libros nullus unquam, qui continuata ab Apostolis successione in ecclesia docuit, in scriptis suis commemorare dignatus est. Sed & ipsum dicendi genus longè ab Apostolica sim-

Huc refer de Niceph. l. 2. c. 46.

N

plicitate discrepat. Sensus quoque ipse, & quæ ibidem traditur fides, cum à vera & Catholica doctrina plurimum quantum aberret, hæc Hereticorum hominum figmenta esse manifestè coarguit. Quocirca ne quidem inter spurios collocandi sunt hi libri, sed tanquam absurdi & impii, prorsus repudiandi. Nunc ad seriem historię nostræ redeamus.

Α κών τις ἀνήρ εἰς μνήμην ἀγαγὴν ἠξίωσεν. πρῶτον δὲ περὶ τῆς Φερεγγίδου ἀποστολῆς τοῦ δόξασολικόν ἐναλλάξει χαρακτήρῃ ἢ τε γινώσκων ἢ τῶν ἐν αὐτοῖς φερεγγιδίων ἀποστάσεων, πῶσον ὅσον τῆς ἀληθοῦς ὀρθοδόξιας ἀπάστασεν, ὅτι δὴ αἰρετικῶν ἀνδρῶν ἀναπλάσμα ἄλλο γάνει, σαφῶς παρίστησι ὅθεν ἐστὶ ἐν νόθῳ αὐτὰ κατὰ τὸν ἀλλοῦ, ἀλλ' ὡς ἀτοπα πάντα καὶ δυναστεῖα ἀδελφότητον. ἰωάννου δὲ λοιπὸν καὶ ἐπιτὴν ἐξῆς ἰστορίαν.

CAPUT XXVI.

De Menandro praeſtigiatore.

Hærefes Niceph. l. 3. c. 12.

Simonis Magi successor Menander, diabolicae pravitatis alterum telum priore illo nequaquam inferius semet ipse ac mores suos præstitit. Hic quoque Samarites, ad summam magicarum artium peritiam perinde ac magister progressus, pluribus adhuc & absurdioribus figmentis exuberavit. Nam seipsum quidem servatorem esse afferebat, ad hominum salutem ex ævis quibusdam invisibilibus ab alto destinatum. Neminem verò aiebat ipsos mundi conditores Angelos posse superare, nisi qui prius magica disciplina à se institutus, & baptismo, quem ipse tradebat, initiatus fuisset. Quem baptismum quicumque suscipere meruissent, eos perpetuam in hoc sæculo immortalitatem adepturos affirmabat: non amplius morti obnoxios, sed hic in ævum permanſuros, juvenes semper atque immortales futuros. Atque hæc quidem ex Irenæi libris licet cognoscere. Sed & Justinus similiter postquam de Simone retulit, de Menandro quoque subjungit hæc verba: Menandrum item quemdam Samaritanum ex vico Caparattæ oriundum, discipulum Simonis, Dæmonum stimulis agitatum Antiochiam venisse, atque ibi plurimos arte magica deluisse novimus. Qui etiam sectatoribus suis persuaserat ipsos nunquam esse morituros. Et ex illius disciplina adhuc supersunt nonnulli qui idem profitentur. Fuit hoc diabolicae calliditatis contentum, ut per maleficos homines Christianorum nomen falsò sibi vindicantes, magnum illud religionis nostræ sacramentum magicae artis infamia aspergeret, & ecclesiastica dogmata de animorum immortalitate, ac de mortuorum resurrectione ludibrio exponere omnibus modis conaretur. Sed isti qui

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κς.

Περί Μενάνδρου τῆς γοητείας.

Σίμωνος τὸν μάγον Μενάνδρου διαδοχῆς ἑξῆς, ὅπλον δευτέρου ἐστὶν ἡ χεῖρ τῆς ἀποστολῆς, τῆς διαβολικῆς ἐνεργείας ἀποδοτικῆς ἡ δόξα τῶν Σαμαρείων. εἰς ἀκρὸν δὲ τῆς γοητείας ἐπέλασεν ὁ διδάσκων ἀποστολῶν, μείζονα ἔργα ἀλλοτρίων τελελογίας. ἑαυτὸν μὲν ὡς ἀρα εἶπὲ λέγων ὁσίων τῆς ἐπιτῆ τῶν ἀνθρώπων ἀνωθεν ποθεῖν ὡς ἀοράτων αἰῶνων ἀπεσάλμῳ σωτηρίας διδάσκων ἢ μὴ ἄλλως διδάσκειν τινα καὶ ἀλλοτρίων κοσμοποιῶν ἀγγέλων ἀπεργήσεως, καὶ ἀποστολῆς διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀποδοτικῆς μαγικῆς ἐμπειρίας ἀχθέντα, καὶ διὰ τὴν μεταδοτικὴν πρὸς αὐτὸν βαπτισμῶν. ἐπὶ τῆς κατὰ τὸν ἀποστολῆν ἀθανασίαν αἰδίων ἐν αὐτῷ τέτρω μεθέξεν τῶ βίῳ, μηκέτι ἐπισηκῶν αὐτῷ ἢ ἀποδοτικῆς, εἰς τὸ αἰετῶς πνεύματος καὶ ἀθανάτου ἐσομένους. ταῦτα μὲν αὖ καὶ ἐκ τῆς Εἰρημῶν διαγνωθῆναι βιάσθαι. καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ πρῶτος τὸ αὐτὸ τῷ Σίμωνι μνημονεύσας, καὶ τὴν ἀποδοτικὴν διήγησεν ἐπιφέρει λέγων. Μενάνδρου δὲ πνα καὶ αὐτὸν Σαμαρεῖαν τὸν ἀποδοτικῆς Κατὰ τὴν ἀποδοτικὴν γρομῶν μαθητῶν τῷ Σίμωνι, οἰσηθέντα καὶ αὐτὸν ὑπὸ τῶν δαιμόνων, καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ γρομῶν, πολλὰς ἐξαπατήσας διὰ μαγικῆς τέχνης οἰδαμῆρ ὅς καὶ τῆς αὐτῶν ἐπομένους, ὡς μὴ ἀποδοτικῶν ἐπίστα. καὶ καὶ πνα εἰσὶν ἀπὸ ἐκείνων, τέτρω ὁμολογησῶντες. ἢ δ' ἀρα διαβολικῆς ἐνεργείας, διὰ τοιῶνδε γοητείας τὴν χριστιανῶν ἀποδοτικῆν ἀποδοτικῶν, τὸ μέγα τῆς θεοσεβείας μυστήριον ἐπιμαγεῖα ἀποδοτικῆς διαβαλεῖν, διασύρατε δὲ αὐτῶν τὰ ἀποδοτικῆς ἀθανασίας καὶ νεκρῶν

ἀνάστασιν, ἐκκλησιαστικὰ δόγματα. ἀλλ' ἔ-
τοι μὲν τέτρες ᾤωνται ἐπιγραφεῖς, τῆς
ἀληθῆς διποπεπλάκασιν ἐλπίδι.

dem qui ejusmodi servatores sibi adsci-
verant, spe veræ salutis penitus excide-
runt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

Περί τῆς Ἐβιοναίων αἰρέσεως.

Ἄλλες δ' ὁ πονηρὸς δαίμων τῆς αἰῶνι-
κῆς ἀπειθείας, διατρέψεως ἀδυνασιῶν
ἐκπέσειν, πατερναλῆτες εὐρών, ἐσφτερεί-
ζετο. Ἐβιοναίους τέτρες οἰκείως ἐπεφώνον οἱ
πρώτοι, πτωχῶς καὶ ταπεινῶς τὰ αἰῶνι
Χριστὸν δοξάζοντας. λίτον μὲν γὰρ αὐτὸν καὶ κοι-
νὸν ἠγοῦντο, καὶ ἀποκοπὴν ἠθέως ἀπὸ μόνον
ἀνθρώπων δεδδικαιωμένον, ἔξ ἀνδρός τε κοινο-
νίας καὶ τῆς Μαριίας γεγεννημένον δ' εἶναι ἵπανάως
αὐτοῖς τῆς νομικῆς ἰρησκειίας, ὡς μὴ ἀν δια-
μόνης τῆς εἰς τὸν Χριστὸν πίστεως καὶ ἔξ αὐ-
τῶν βίβη ᾤωνται. ἄλλοι δ' αἰσθητέρας
τῆς αὐτῆς ὄντες ἀπορησκειίας, τῶν μὲν τῶν εἰ-
ρημῶν ἐκπονοῦν διδοῦσιν ἀποπῆν, ἐν
παρθένῃ καὶ ἔξ ἀγίας πνεύματι μὴ γενόμενοι
γενόμενα τὸν Κύριον ἔμω ἔβ ὁμοίως καὶ ἔτοι
ἀποπῆν αὐτῶν, Θεὸν λόγον ὄντα καὶ σοφίαν
ὁμολογοῦντες, τῆ τῶν πεσόντων αἰσθητέρας
δυσσεβείας. μάστιγα ὅτε καὶ τῶν σωματικῶν
αἰσθητέρας νόμον λατρείας ὁμοίως οἰκείως ἀπέ-
πειν ἐσπέδαζον. ἔτοι δ' ἔξ μὲν Ἀποστόλων πά-
σας τὰς ἰρησκειίας, ἀρνητέρας ἠγοῦντο εἶναι
δεῖν, ἀποστὰ τὴν ἀποκαλοῦντες αὐτὸν ἔξ νόμου
Εὐαγγελίῳ ἢ μόνῳ τῶν κατ' Ἐβραίους λεγο-
μένων χρώμενοι, τῶν λοιπῶν σμικρῶν ἐποι-
οῦντο λόγον. καὶ τὸ μὲν Σάββατον καὶ τὴν Ἰεραϊ-
κὴν ἄλλην ἀγωγὴν ὁμοίως οἰκείως παρεφύ-
λαττον. ταῖς δ' αὖ κυριακαῖς ἡμέραις, ἡμῖν
τὰ ἀποπῆν εἰς μνήμην τῆς ἔξ Κυρίου ἀνα-
στάσεως ἐπέτελου. ὅθεν αἰσθητέρας τὴν τοιαύτην ἐλ-
χέρησιν τῆς τοιαύτης δελεόχασιν ἀπορησκειίας,
ἔξ Ἐβιοναίων ὀνόματες, τὴν τῆς διανοίας πτω-
χείαν αὐτῶν ἀποφαίνοντες. ταύτη γὰρ ἐπίκλησιν
ὁ πτωχὸς παρ' Ἐβραίοις ὀνομάζεται.

CAPUT XXVII.

De Ebionorum Hæresi.

Alios verò quos ab amore Christi
malignus Dæmon dimovere non
potuerat, alia ex parte infirmos esse de-
prehendens, in ditionem suam redegit.
Hi ab Antiquis cognominati sunt ebio-
næi, quippe qui humiliter admodum at-
que abjectè de Christo sentirent. eum
enim simplicem ac vulgarem, nec aliud
quàm hominem esse censebant, qui
profectu virtutis justus factus fuisset;
ceterùm ex viri cum Maria concubitu
procreatum. Porro legis observatio-
nem sibi omninò necessariam duce-
bant, quasi per solam in Christum fi-
dem, vitamque ex ea fide traductam,
salutem consequi non valerent. Alii ab
his, eodem nomine nuncupati, absur-
dam priorum sententiam refugientes,
Christum quidem ex virgine, & ex Spi-
ritu Sancto genitum esse non negant:
sed iidem nihilominus cùm Christum
utpote Deum Verbum ac Sapientiam
Patris ante omnia substituisse minimè fa-
teantur, in eandem cum prioribus im-
pietatem delapsi sunt: cùm præsertim
corporales legis Mosaicæ ceremonias,
perinde ac illi accuratè custodiant. Hi
epistolas quidem Pauli profus rejicien-
das esse censebant, desertorem illum
legis vocantes: solum autem evange-
lium illud, quod secundum Hebræos
dicitur, amplexi, reliqua parvi facie-
bant. Et Sabbatum quidem aliisque Ju-
daicos ritus non secus ac Judæi observa-
bant: Diebus verò Dominicis eadem
quæ nos in memoriam resurrectionis
Domini peragebant. Cuius rei causâ
ebionæorum cognomen fortiti sunt,
quo intelligentiæ illorum inopia satis
indicatur. Sic enim mendici apud He-
bræos vocantur.

Huc refer
Niceph.
c. 13. l. 3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ΄.

Περί Κερίνθου ἠερεσιάρχου.

Κατὰ τὰς δεδηλομένους χρόνας, ἑτέρας
καίρεσιν ἀποπῆν ἠερεσιάρχου Κερίνθου πα-
τερναλῆτα. Γαίῳ ἔξ Φωνῆς ἤδη πεσόντων

CAPUT XXVIII.

De Cerintho Hæresiarcha.

Adem tempestate alterius hæresis
auctorem fuisse Cerinthum accepimus.
De quo Caius is cuius verba supe-
N ij

Huc refer
Niceph.
c. 14. l. 8.

rius retulimus, hæc in Disputatione sua scribit: Sed & Cerinthus, inquit, per revelationes quasdam à se tanquam à magno quodam Apostolo conscriptas, portenta quædam quasi ab Angelis sibi ostensa commentus nobis introducit, affirmans post resurrectionem regnum Christi in terris futurum, ac rursus homines Hierosolymis degentes cupiditatibus & voluptati corporis obnoxios fore. Additque hostis ille divinarum Scripturarum, mille annorum spatium, in nuptialibus festis tranfactum iri, quo facilius imperitos homines decipiat. Quinetiam Dionysius qui nostræ ætate Alexandrinæ ecclesiæ episcopus fuit, in secundo de promissionibus libro, postquam nonnulla de Joannis revelatione ex veteri ecclesiæ traditione dixit, ejusdem Cerinthi mentionem facit his verbis: Cerinthus verò, inquit, qui hæresin illam quæ ab ipso Cerinthiana cognominata est condidit, ajunt eum librum composuisse: indito Joannis nomine, dum auctoritatem figmentis suis ex Joannis nomine mutuari vellet. Hæc enim fuit illius opinio, regnum Christi terrenum futurum. Et quarum rerum cupiditate ipse flagrabat, utpote voluptatibus corporis obnoxius carnique addictus, in iis Regnum Dei situm fore somniavit, in ventris, & earum quæ infra ventrem sunt, partium explenda libidine: hoc est in cibo & potu, ac nuptiis, atque ut honestiori vocabulo ejusmodi voluptates velaret, in festis & sacrificiis & hostiarum mactationibus. Hæc Dionysius. Irenæus verò in primo adversus Hæreses libro secretiora quædam ejusdem figmenta commemorat. Sed & in tertio libro historiam quandam planè dignam quæ memoriæ mandetur, scriptis prodidit. Ait enim ita se à Polycarpo accepisse, Joannem apostolum, cum aliquando in balneum lavandi causa introisset, & Cerinthus intus esse didicisset, statim ex eo loco fugam se proripuisse, cum ne tectum quidem idem cum Cerintho subire sustineret: hortatumque esse comites suos ut idem facerent. Fugiamus, inquit, ne balneum corruat in quo Cerinthus est veritatis inimicus.

A *ᾧ δὲ ἀποκαλύψων ὡς ὑπὸ Ἀποστόλου μεγάλα γεγραμμένων, τερατολογίας ἡμῶν ὡς δι' ἀγγέλων αὐτῶν δεδειγμένας ψευδομειθεῖν ἐπεισάγει λέγων, μὴ τὴν ἀνάστασιν εἶναι τὸ βασιλεῖον τῆς Χειρῆ. καὶ πάλιν εὐθυμίας καὶ ἡδοναῖς ἐν Ἱερουσαλήμ τὴν Σάρα πολυβουμένην δελεῦν. καὶ ἐχθρὸς ὑπαρχὼν ταῖς γραφαῖς τῆς Θεῶν, δριττὸν χιλιετίας ἐν γάμῳ ἑορτῆς θέλων πλανᾶν λέγει γίνεσθαι. καὶ Διονύσιος ὁ τῆς κατ' Ἀλεξάνδρειαν παροικίας καθ' ἡμᾶς τὴν ἐπισκοπὴν ἐπιληχῶς ἐν δυνάτεω τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ τῆς Ἰωάννου Ἀποκαλύψεως εἰπόντος ὡς ἐκ τῆς ἀνεκάθεν ᾧ δὲ ἀποδόσεως, τὰ αὐτῶν μέμνηται ἀδριττὸς τέτοις ῥήμασι. Κηρυχθὸν ὁ τὸν καὶ τὴν ἀπὸ ἐκείνου κληθεῖσαν Κηρυχθιανὴν αἵρεσιν συσταμένον, ἀξιοπίστον ἐπιφημίσει θελήσασθαι τῶν αὐτῶν πλάσματι ὀνομαζέτω ἡδοναῖς διδασκαλίας αὐτῶν τὸ δόγμα, ἐπιγνοῦν ἑσθαι τὴν τῆς Χειρῆ βασιλείαν. καὶ ὡς αὐτὸς ἀρέετο φιλοσώματος ὢν καὶ πάνυ Σαρκετικός, ἐν τέτοις ὀνειροπολεῖν ἑσθαι, γαστρὸς καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα πλησμονῶν. τετρεσσι τοῖς καὶ ποτοῖς καὶ γάμοις, καὶ δι' ὧν εὐφημότερον ταῦτα αἰσθητοῖς ποιεῖσθαι, ἑορταῖς καὶ θυσιῖς καὶ ἱερείων σφαγαῖς. ταῦτα Διονύσιος ὁ τῆς Εἰρηναίου διπαρήθερος δὲ Ἰωάννου τῆς αὐτῆς ψευδοδοξίας ἐν πρώτῳ συγγραμμάτων τῶν πρὸς τὰς αἰρέσεις προδεδεικται, ἐν τῷ τρίτῳ καὶ ἰσορίαν ὅτι ἀξίαν λήθης τῆς γραφῆς παρέδωκεν, ὡς ἐκ τῆς ἀποδόσεως Πολυκάρπου, Φάσκων Ἰωάννου τὸν Ἀπόστολον εἰσελθεῖν ποτε ἐν βαλανείῳ, ὡς τε λέγουσθαι γινώσκει ἢ ἐνδον ὄντα τὸν Κηρυχθον, διπεπηδησάκει τε τῆς τότε καὶ ἐκφυγεῖν δύραζέ, μὴ δὲ ὑπομείναι λατὴν αὐτῆν αὐτῶν ὑποδύωαι σέγγην. τὸ αὐτὸ ὅτι τέτο καὶ τοῖς συνῶν αὐτῶν ᾧ δὲ ἀποδόσεως φησάτω, φύγωμεν μὴ καὶ τὸ βαλανεῖον συμπέση, ἐνδον ὄντος Κηρυχθῆ τῆς ἀληθείας ἐχθρῆ.*

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

CAPUT XXIX.

Περί Νικόλαου ἑπ' ἀπ' αὐτῶν κλημίνων.

De Nicolao & sectatoribus ab eo cognominatis.

Επιτέτων δὴτα καὶ ἡ λεβομήτων Νικο-
 λαϊτῶν αἵρεσις, ἧς σμικρότατον σι-
 σθη χρόνον. ἥς δὴ καὶ ἡ τῆ Γωάννης Ἀποκάλυ-
 ψης μνημονεύει. ἔστι Νικόλαον ἓνα τῶν ἀμ-
 φιτόν Στέφανον διακόνων πρὸς τῶν Ἀποστό-
 λων ἧς τῆ τῶν ἐνδεῶν θεραπεία προεχει-
 ρισμένων ἠνυχου, ὅγε μὲν Ἀλεξανδρεὺς
 Κλήμης ἐν τρίτῳ σημειάζει ταῦτα περὶ αὐτοῦ
 καὶ λέξει ἰσορεῖ ὡραία φασὶ γυναῖκα ἔχων
 ὄντα, καὶ τὴν ἀνάληψιν τῶν τῆ ζωτῆρ^{ος} πρὸς
 τῶν Ἀποστόλων ὀνειδισθεὶς Ζηλοτυπίαν, εἰς
 μέσον ἀγαθῶν, γῆμαι τῶ βελομένο ἐπέπε-
 ψεν. ἀκόλαστον γὰρ εἶναι φασὶ τῶν προῶν
 ταύτῃ ἐκείνῃ τῆ φωνῆ, τῆ ὅτι ὡραία φασὶ
 τῆ σαρκὶ δεῖ. καὶ δὴ κατακολοκλήσαντες τῶ
 γενημῶν, τῶ τε εἰρημένῳ ἀπλῶς καὶ
 ἀδασανιστῶς, ἀναίδῳ ἐκπρονεύσιν οἱ τῶ
 αἵρεσιν αὐτῶ μελιόνας. πυνθάνομαθ' ἐγὼ τοῦ
 Νικόλαου, μηδεμίαν ἑτέρα παρ' ἠν ἔζημε κε-
 χεῖσθαι γυναῖκα τῶν τε ἐκείνῳ τέκνων, τὰς
 μὲν θηλείας, καταγεῖσθαι παρθένους. ἀφθο-
 ρον ἢ διαμείναι τὸν υἱόν. ὧν ἔτιως ἐχόλιον,
 δοσολη πάθος ἦν, ἢ εἰς μέσον τῶν Ἀποστόλων
 τῆς Ζηλοτυπιμένης ἐκκύκλησις γυναῖκος· καὶ
 ἡ ἐγκρατεία τῶν ὡραίων δάσων ἠδονῶν, τὸ
 ὡραίων τῆ σαρκὶ ἐδίδασκειν. καὶ γὰρ οἶμαι
 ἐβέλετο τὴν τῆ ζωτῆρ^{ος} ἐνδοξίαν, δυσι Κυ-
 ρίοις δευεῖν, ἠδονῆ καὶ Κυρίῳ. λέγουσι γοῦν
 καὶ τὸν Ματθίαν ἔτι διδάξαι. σαρκὶ μὲν
 μάχεσθαι καὶ ὡραίων, μηδὲν αὐτῆ πρὸς
 ἠδονῆν ἐνδιδόντα. ψυχὴν ἢ αὐξην διαπίστεως
 καὶ γνώσεως. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῶν κατα-
 τὰς δηλαμένους χρόνος ὡραίων ἀβεβασθῆσαι τὴν
 ἀλήθειαν ἐγκεχειρηκότων, λόγῳ γεμῆν θάτ-
 τον εἰς τὸ παντελὲς ἀπεσσηκότων εἰρηδῶ.

Sub idem tempus hæresis quæ dici-
 tur Nicolaitarum, brevissimo tem-
 poris spatio permansit, cujus etiam
 mentio fit in Revelatione Joannis. Hic
 Nicolaum quemdam, unum ex illis qui
 ad curam inopum gerendam unâ cum
 Stephano ab Apostolis constituti fue-
 rant ministri, sectæ suæ auctorem jaçtâ-
 bant. De hoc autem Clemens Alexan-
 drinus in tertio operis quod *γραμματικῶς*
 inscribitur libro, hæc narrat ad verbum.
 Cum haberet formosam uxorem, post
 adscensum Domini objurgantibus A-
 postolis, & zelotypiam ei objicien-
 tibus, productam in medium uxore-
 rem, cui vellet ducere permisit. Hoc
 enim factum affirmant planè consenti-
 re cum illo ejusdem dicto, sua quemque
 carne abuti oportere. Hoc igitur fa-
 ctum dictumque temerè atque impru-
 denter pro exemplo sibi proponentes
 Nicolai sectatores, licenter in omne
 genus stupri feruntur. Atqui de Nico-
 lao sic accepimus, nullius eum mulieris
 præterquam illius quam uxorem duxe-
 rat, concubitu usum fuisse: Et ex ejus li-
 beris filias quidem usque ad extremam
 ætatem virgines permansisse: filium ve-
 rò ipsum quoque Veneris expertem vi-
 xisse. Quæ cum ita sint, illa uxoris, ob
 quam Zelotypiæ arguebatur, coram
 Apostolis productio, indicium erat af-
 fectus domiti atque extincti: & verbis
 illis sua quemque carne abuti oportere,
 voluptatum quas homines tantopere
 appetunt, fuga & continentia doceba-
 tur. Nam juxta Domini præceptum
 duobus simul dominis servire volebat,
 voluptati & Christo. Quin & Matthias
 idem docuisse dicitur, carnî quidem
 bellum indicendum, eaque abutendum
 esse, neque ullam ei permittendam vo-
 luptatem: animam verò fide ac scientia
 augendam esse. Atque hæc de his qui
 circa hæc tempora veritatem corrup-
 pere adorti, dicto citius extincti sunt, à
 nobis dicta sufficiant.

Huc refer Niciph. l. 3. c. 15.

CAPUT XXX.

De Apostolis qui in conjugio vixerunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'.

Περί τῶν ἐν συζυγίᾳ ἕξα ἀδελφῶν Ἀποστόλων.

Ο Μέντοι Κλήμης ἔτι τὰς φωνὰς δευτε-
 ρῶς ἀνεγνωμεν, τοῖς ὡραίων ἐξῆς
 δια τὰς ἀθετουήτας γάμον, τὰς τῶν δο-
 τῶν

Porro Clemens cujus verba modo
 recitavimus, post illa quæ à nobis
 relata sūt, enumerat Apostolos qui uxo-
 res habuerant, in gratiam quorundam
 N iij

Vide Niciphor. l. 2. c. 44.

TRAIANUS.

ὅς ἐγενήθη ἱερεὺς τὸ πέταλον πεφορεκώς, καὶ μάστιγος καὶ διδάσκαλος. ὅδ' αὖ ἐν Ἐφέσῳ κεκοίμηται. ταῦτα καὶ ἀεὶ τῆς τῶνδε τελευτῆς. καὶ ἐν τῷ Γαίῃ ὃ ἔμικρὸν ἀφ' ὧν ἐμνήθημεν διαλόῳ, Περὶ κλῆ. πρὸς ὃν ἐποίητο τῶν ζήτησιν, ἀεὶ τῆς Φιλίππου καὶ τῆς Ευαγγελίων αὐτῶν τελευτῆς συνάδων τοῖς ἐκτεθείσιν ἔτω Φησίν. καὶ τὰτο ὃ ἀποφθίπτες τέσσαρες αἱ Φιλίππου γεννηθῆαι ἐν Ἱερραπόλει τῆ καὶ τῶν Ἀσίαν ὁ τὰ Φ. αὐτῶν ἐστὶν ἐκεῖ, καὶ ὁ τὸ πατρὸς αὐτῶν. ταῦτα μὲν ὅδ' αὖ. ὃ ἡ Λεκάς ἐν ταῖς παρῆσι τῶν Ἀποστόλων, τῶν Φιλίππου Ευαγγελίων ἐν Καισαρείᾳ τῆς Ἰουδαίας ἀμα τῶν πατρῶν τότε διατεθεισῶν ἀποφθίπτες τε χαρισμάτων ἡξιομένων, μνημονεύει καὶ λέξιν ὡς ἐπὶ λέγων. ἡλθομεν εἰς Καισαρείαν καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τῶν Ευαγγελίων ὄντες ἐκ τῶν ἐπιτά, ἐμείναμεν παρ' αὐτῶν. τῶν δ' ἦσαν παρθένοι Ευαγγελεῖς τέσσαρες ἀποφθίπτες. τὰ μὲν ὄντα εἰς ἡμετέραν ἐλθόντα γνώσιν περὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων, ὡν τε καταλελοίπασι ἡμῖν ἱερῶν γραμμάτων, καὶ τῶν ἀντιλεγόμενων μὲν, ὅμως δ' ἐν πλείσταις ἐκκλησίαις ἀπὸ πολλοῖς δεδημοσιωμένων, τῶν τε παλαιῶν νόθων καὶ ἁποστολικῆς ὀρθοδοξίας ἀλλοτριῶν ἐν τέτοις διεκλιφότες, ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἀποφθίπτες ἰσορῶν.

A Et hæc quidem de illorum obitu. Præterea in dialogo Caji cujus supra fecimus mentionem, Proclus adversus quem instituta est disputatio, de Philippi ejusque filiarum exitu, planè consentiens cum iis quæ modò retulimus, sic ait: Quatuor posthæc Philippi filia: Prophetides fuerunt Hierapoli Asia civitate, ubi etiam earum & patris Philippi sepulchrum visitur. Hæc ille. Lucas verò in Actibus Apostolorum, Philippi filiarum meminit, quæ dono prophetia: ornata, apud Cæsaream Judææ tunc temporis cum patre degebant. Venimus, inquit, Cæsaream: & ingressi in domum Philippi evangelistæ, qui erat unus è septem, mansimus apud eum. Huic autem erant quatuor filia: virgines prophetantes. Expositis igitur hæctenus quæcunque ad notitiam nostram pervenerunt, tum de Apostolis ipsis & de tempore obitus singulorum, tum de sacris Voluminibus quæ nobis reliquerunt: ad hæc de iis libris qui in dubium quidem revocantur, in plurimis tamen ecclesiis palam leguntur: postremò de illis qui planè spurii sunt, & à recta fide doctrinaque Apostolorum alieni, nunc ad sequentium rerum narrationem progrediamur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'

Ὁπως Συμεὼν ὁ Ἱεροσόλυμων Ἐπίσκοπος ἐμαρτύρησεν.

Μετὰ Νέρωνα καὶ Δομιτιανόν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν χρόνων διετάζομεν, μερικῶς καὶ καὶ πόλεις διεπανάσσεως δήμεων, τὸν καθ' ἡμῶν κατέχει λόγος ἀνακινήσασθαι διωγμὸν. ἐν ᾧ Συμεὼν τὸν τῶν Κλωπᾶ, ὁ δευτέρου κατὰ σῆματ' ἐν Ἱερραπόλει ἐκκλησίας Ἐπίσκοπον ἐδηλώσαμεν, μαρτυρῶν τὸν βίον ἀναλυσάσασθαι παρεκλήσαμεν. καὶ τῆς μάστιγος αὐτὸς ἐκείνῳ, ἔδιδόθη ἡδὴ πρῶτον ἐχρησάμεθα φωναῖς, Ἡγήσιππος ὅς δὴ ἀεὶ ἰσὺν αἰρετικῶν ἰσορῶν, ἐπιφέρει δηλῶν ὡς ἀεὶ ὑπὸ τέτων καὶ τῶνδε τὸν χρόνον ὑπομείνας κατήγορον, πολυτάπως ὁ δὴ καὶ μὲν ὡς ἀν' ἡμετέρας ἐπὶ πλείσταις αἰκοδοῖς ἡμέρας, αὐτὸν τε τὸν δικαστὴν καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν εἰς τὰ μέγιστα καταπλήξας, τῶν ἑ Κυρίε πάθει πα-

CAPUT XXXII.

Quomodo Symeon Hierosolymorum Episcopus martyrium subit.

Post Neronis ac Domitiani persecutionem, sub hoc cujus nunc temporis commemoramus Trajano, particularem quandam per singulas civitates populari motu adversus nostros excitatam esse persecutionem accepimus. In qua Symeon Cleopæ filius, quem secundum ecclesiæ Hierosolymitanæ episcopum constitutum esse docuimus, martyrio vitam finisse memoratur. Hujus rei testis est is, cujus verba jam toties retulimus, Hegesippus. Qui de hereticis quibusdam verba faciens, ab iisdem circa hæc tempora accusatum subjungit esse Symeonem, variisque tormentorum generibus per dies plurimos excruciatum, eò quòd Christianus esset, admirationi fuisse tum judicis, tum satellitibus ac ministris: tandemque eodem supplicii genere quòd Dominus pertulit, vitam

Huc refer Niceph. l. 3. c. 16.

clausisse. Sed fatius est verba ipsius A
Scriptoris hæc narrantis audire. Ex eorum, inquit, Hæreticorum numero, quidam Symeonem Cleopæ filium detulerunt, quod ex stirpe Davidis oriundus, & Christianus esset. Atque ita Symeon cum annos centum ac viginti natus esset, martyrium subiit, principatu Trajani Augusti, Attico consulari Legato Syriam administrante. Idem præterea scribit, eos ipsos Symeonis accusatores, cum tunc temporis omnes ex regia Judæorum tribu oriundi sollicitè investigarentur, convictos esse quod ex ea stirpe originem ducerent. Porro hunc Symeonem non absurdè quis dixerit & spectatorem & auditorem Domini fuisse; cum & diuturnitas vite ipsius, & evangeliorum fides id astruere videatur, in quibus Maria quædam commemoratur Cleopæ filia, cujus Symeonem filium fuisse supra docuimus. Alios præterea nepotes unius ex Domini fratribus, cui nomen erat Judæ, ad hoc usque Trajani Imperium vitam produxisse idem Scriptor refert, cum jam antea sub Domitiano, ut diximus, Christi fidem constanter professi fuissent. Sic autem scribit: Adfunt, inquit, illi & universæ Ecclesiæ præsident, utpotè martyres & agnati Christi. Tandemque profunda pace Ecclesiæ restituta, ad Trajani usque tempora superstites fuerunt. Donec Symeon supradictus Cleopæ filius ejus qui patruus erat Domini accusatus similiter ab Hæreticis, & ob eandem causam in jus vocatus est coram Attico Consulari: & per multos dies acerbissimis tormentis excruciat, fidem Christi constantissimè professus est; adeo ut & Consularis ipse, & omnes qui aderant, magnoperè mirarentur, qua ratione vir centum ac viginti annos natus, tot tormenta perferre potuisset. Tandem verò sententia judicis cruci suffixus est. Post hæc idem Scriptor res illa ætate gestas commemorans, addit Ecclesiam ad hæc usque tempora instar cujusdam virginis, integram atque incorruptam permanisse! adhuc in obscuro recessu delitescentibus, quicumque rectam prædicationis evangelicæ regulam depravare niterentur. Sed postquam sacer Apostolorum cœtus vario mortis genere extinctus est, effluxeratque jam ætas hominum illorum, qui divinam ipsam Sapientiam suis auribus auscultare meruerant: tunc demum exorta est impii erroris conspiratio,

ραπλήσιον τέλει ἀπηνέγαλο. ἐδὲν ὁ οὐκ
καὶ ἔσυνγραφέως ἐπακῆσαι, αὐτὰ δὴ ταῦτα
καὶ λέξω ὡς πῶς ἰσορηθῆναι. διὰ τῶν
των δηλαδὴ τῶν αἰρετικῶν, κατηγοροῦσι π-
νὲς Συμεῶν τὸ Κλωπᾶ, ὡς ὄντος δὲ τοῦ
Δαβὶδ καὶ Χριστιανῶ. καὶ ἔτιως μαρτυρεῖ ἐπι-
ὡν ἑκατὸν εἰκοσι, ὅτι Τραϊανῶ καίσαρος
καὶ ὑπαλικῆ ἀπικῆ. Φησὶ δὲ ὁ αὐτός, ὡς ἀ-
ρα καὶ τὰς κατηγορίας αὐτῶ, ζητηθέντων
τε τῶν διὰ τῆς βασιλικῆς Γεδαιῶν Φυλῆς,
ὡσαν εἴξ αὐτῆς ὄντας, ἀλώνα σιωπῆ. λο-
γισμῶ δὲ ἀν καὶ τὸν Συμεῶνα τῶν αὐτοπ-
λῶν καὶ αὐτηκῶν εἶποι ἀνὴς γεγονέναι τὸ
Κυρεῖς, τεκμηριῶ τὰ μήκει ἔχοντος τῆς αὐ-
τῆ ζωῆς χροῶν, καὶ τὰ μνημονεύει τῶν
τῶν Εὐαγγελίων γραφῶν Μαριίας τῆς τῆ
Κλωπᾶ. ἔ γεγονέναι αὐτὸν, καὶ πῶς ἔτερον
λόγῳ ἐδήλωσεν. ὁ δὲ αὐτός συνγραφεὺς καὶ
ἕτερος διὰ χρόνος ἐνός τῶν Φερρωθῶν ἀδελ-
φῶν τῶ σὴν, ὃ ὄνομα Γεδας, φησὶ ἐπι-
τῶ αὐτῶ Ἰπικῶν βασιλείαν, καὶ τῶν
ἡδὴ πῶς ἔτερον ἰσορηθῆσαν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς
C εἰς τὸν Χριστὸν πίστεως ὅτι Δομετιανῶ μαρ-
τυρίαν. γράφει δὲ ἔτιως ἔρχονται οὐκ καὶ
πῶς ἔτερον πάσης ἐκκλησίας ὡς μαρτυ-
ρες, καὶ διὰ χρόνος τῶ Κυρεῖς. καὶ χρόνος
εἰρήνης βασιλείας ἐν πάση ἐκκλησία, μῆκος
μέχρι Τραϊανῶ καίσαρος. μέχρις ὃ ὁ οὐκ
φῆσιν τῶ Κυρεῖς ὁ πῶς ἔτερον τῶ Σημεῶν ὡς
Κλωπᾶ, συκοφανηθεὶς ὑπὸ τῶν αἰρετικῶν,
ὡσαν τῶς κατηγορηθῆ καὶ αὐτὸς ὅτι τῶ αὐτῶ
λόγῳ ὅτι ἀπικῆ τῶ ὑπαλικῆ. καὶ ὅτι
πολλὰς ἡμέρας αἰκίζομεν, ἐμαρτυρησά-
ως πάντας ὑπερδυναμάξεν, καὶ τὸν ὑπαλικῶν
πῶς ἑκατὸν εἰκοσι τῶ χάνων ἐτῶν, ὑπὲρ μέ-
καὶ ἐκελεύθη σαρωθῆναι. ἐπὶ τέτοις ὁ αὐ-
τὸς ἀπὸ τῶν ἐμῶν ταῦ καὶ τῶς δηλαδὴ
ἐπιλέγει ὡς ἀρα μέχρι τῶν τότε χρόνων παρ-
θέν καθαροῦ καὶ ἀδιάφθορου ἐμμενῆ ἢ ἐκ-
κλησία, ἐν ἀδελφῶ πρὸς ὅτι Φαλδουσίαν εἰ-
σὲπ τότε, τῶν, εἰ καὶ τινες ὑπῆρχον, πῶς
φείρει ἐπιχειρημάτων τὸν ὑγῆ κανόνα ἔ-
κτηρις κηρύμα. ὡς δὲ ὁ ἱερός τῶν Ἀποστό-
λων χορός διάφορον εἰλήφει τῶ βίος τέλει
παρεληλυθῆ τε ἢ χρεῶ ἐκείνη τῶ αὐτῶ
ἀκοαῖς τῆς ἐνθὲς σοφίας ἐπακῆσαι καὶ
ξωμῶν, τῶ ματὰ τῆς ἀβῆς πλάνης τῶ
δὲ γῶ

TRAIANUS.

δολίως ἐλάμβανεν ἡσύασις, διὰ τῆς τῆς ἐτε-
ροδιδασκάλων ἀπάτης· οἱ καὶ αὐτε μηδένος ἐπι-
τῆς Ἀποστόλων λειτουργίας, γυμνή λαιπὸν ἠδὴ
τῆ κεφαλῆ, τῶ τ' ἀληθείας κηρύγματι τὴν
ψυδάνυμιον γνώσιν ἀνικηρῦθειν ἐπεχείρουν.
καὶ ταῦτα μὲν ἔσθ' ἑσθ' ἐπὶ τῶν διαλαβῶν, ὡδ' ἐ-
πὼς ἐλέξεν. ἡμεῖς δ' ἐπὶ τὰ ἐξῆς τῆς ἱστορίας
ὁδὸν ἀεθροβαίνοντες ἰωμεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ΄.

Ὅπως Τραϊανὸς ζητεῖ τὸν χριστιανὸν ἐκάλυπεν.

Τοσούτος γε μὴν ἐν πλείοσι τόποις ὁ καθ' ἡμῶν ἐπέλαθη τότε διωγμός, ὡς Πλίνιον
Σεκένδρον Ἐπισημότατον ἡγεμόνων, ἐπὶ τῶ
πλήθει τῶν μαρτύρων κινήσει, βασιλεῖ κοι-
νώσατος περὶ τὴν πλήθους τῶν ἑσθ' ἐπίσεως
ἀναεργῶν ἅμα ἐπὶ ἐν τῶν μὴ μύσσει, μη-
δὲν ἀνόσιον μὴ δ' ἑσθ' ἀπὸ τῶν νόμων πρᾶττειν
αὐτὸς καλεῖσθαι φέμεναι, πλὴν τὸ γε ἅμα τῆ
ἐν διεργασίῳ, τὸν Χριστὸν Θεὸν δίκην
ὑμῶν. τὸ δ' μοι χεῖρον καὶ φονεῖον, καὶ τὰ συ-
γρητῶν ἀθεμίτα πλημμελήματα, καὶ αὐ-
τὸς ἀπαλοθεῖν. πάντα τε πρᾶττειν ἀκολοθεῖν
τοῖς νόμοις· ἑσθ' ἀπὸ τῶν Τραϊανῶν δόγματοι-
όνδε τεθεικέναι. τὸ χριστιανῶν Φύλον, μὴ ἐκζη-
τεῖσθαι μὲν, ἐμπροσθεν δ' ἐκκαλεῖσθαι ἑσθ' ἡγομένους,
ποσῶς μὲν δ' ἐκκαλεῖσθαι τὴν ἀπειλὴν
σφοδρότατα ἐγκεκωμένους. ἐκκαλεῖσθαι γε μὴν
τοῖς κακουργεῖν περὶ ἡμᾶς ἐθελήσει λείπεσθαι
προφάσεις. ἐσθ' ὅπῃ μὲν τῶν δῆμων, ἐσθ' ὅπῃ
δ' καὶ τῶν κατ' ἐξουσίας δολοφόνων, τὰς καθ' ἡμῶν
συσκοταζομένων ἐπιβουλεύσας ὡς καὶ ἀνὸν προ-
φανῶν διωμῶν, μερικῶς καὶ ἐπαρχίαν ἐξ-
απέσθαι. πλείους τε τῶν πιστῶν διαφόρους ἐνα-
γωνίζεσθαι μαρτυροῖς. εἰρηπία δ' ἡμῶν ἡ ἱστο-
ρία, ἐξ ἧς ἀνωτέρω δεδηλώκαμεν τὴν Τερ-
τυλλιανῆ Ῥωμαικῆς δόξολογίας, ἧς ἡ ἐξηγη-
τεία τῶν ἐχει τὸν τρόπον. καὶ τοὶ ἐξηγήκαμεν καὶ
τὴν εἰς ἡμᾶς ἐπιζήτησιν κεκωλυμένην. Πλί-
νιον γὰρ Σεκένδρον ἡγεμόνον τῆς ἐπαρχίας,
καλακρῖνας χριστιανῶν ἰνᾶς καὶ τῆς ἀσίας ἐκ-
βαλῶν, ταραχθεῖς τῶν πλήθει, δητηροῖ τὴν αὐτῶν
λοιπὸν εἰρηπία. Τραϊανῶν οὖν τῶν βασι-
λεῖ ἀνεκωνώσατο λέγων, ἐξῶ τῶν μὴ βέλε-
σθαι αὐτὸς εἰδωλολατρεῖν, ἐσθ' ἀνόσιον ἐν
αὐτοῖς εὐρηκέναι. ἐμῆνυε δ' καὶ τῶν ἀνίστα-
σθαι ἑσθ' ἐσθ' τῶν χριστιανῶν, καὶ τὸν Χριστὸν,

A fraude & malitia falsorum doctorum.
Qui utpote nullo amplius ex Apostolis
superstite, posthæc nudo, quod ajunt,
capite adversus prædicationem verita-
tis adulterinam doctrinam obtrudere
aggressi sunt. Et Hegefippus quidem
de iis rebus in hunc fere modum scri-
bit. Nos verò sensim atque ordine pro-
gredientes, ad sequentia veniamus.

CAPUT XXXIII.

Quomodo Trajanus Christianos vetuit inquiri.

Tanta porro & tam gravis plerisque ^{Huc refer}
in locis adversus nostros persecu- ^{Nicoph.}
tio tunc temporis sæviebat, ut Plinius ^{c. 17. 12.}
Secundus inter provinciarum Recto-
res celeberrimus, motus martyrum
multitudine, ad Principem retulerit de
numero eorum qui fidei causâ obtrun-
cabantur: simulque indicaverit, de-
prehendisse se nihil ab illis impie, nihil
adversus leges actitari: nisi quod pri-
mo diluculo excitati, Christo tanquam
Deo hymnos canerent. Ceterum ad-
ulteria, homicidia, & reliqua hujus-
modi crimina illos etiam averfari, cun-
ctaque ex præscripto legum agere.
Quibus respondens Trajanus, edixit:
Christianos quidem requirendos non
esse, oblatos verò puniri oportere.
Quo factò, persecutionis incendium
quod nobis violentius incumberebat, re-
flectum quidem aliqua ex parte vide-
batur: iis tamen qui nos malignè &
fraudulenter aggredi vellent, non mi-
nor opportunitas suppetebat: alibi po-
pulo, alibi Præfidibus provinciarum
adversus nostros insidias comparanti-
bus. Adeo ut si non palam & publi-
cè, locales tamen in aliquot provin-
ciis persecutiones exardescerent, &
plurimi ex fidelibus multiplicis mar-
tyrii certamen subirent. Porro ex Ter-
tulliani Apologetico Latinè conscri-
pto, cujus jam supra mentionem fe-
cimus, hæc à nobis est desumpta nar-
ratio. Atqui invenimus, inquit, in-
quisitionem quoq; in nos prohibitam.
Plinius enim Secundus cum provin-
ciam regeret, damnatis quibusdam
Christianis, quibusdā gradu pulsus, ipsa
tandem multitudine perturbatus, quid
de cetero ageret, consuluit tunc Traja-
num Imperatorem: allegans præter ob-
stinationem non sacrificandi, nihil aliud
se de Sacramentis eorum comperisse,
quàm cæctus antelucanos ad canen-

○

dum Christo ut Deo, & ad confederandam disciplinam: homicidium, adulterium, fraudem, perfidiam & cetera scelera prohibentes. Tunc Trajanus rescriptit, hoc genus inquirendos quidem non esse, oblatos vero puniri oportere. Et hæc quidem ita se habebant.

Α Θεὸς δὲ ἰκλῶ ὑμῖν. καὶ πρὸς τὸ τῶν ἑπισήμων αὐτῶν διαφυλάσσειν, καλύψαι φονεῖν. μαχεύειν. πλεονεκεῖν. ἀποσερεῖν καὶ τὰ τέτοις ἕμοια. πρὸς ταῦτα ἀνέγραψε Τραϊανὸς, τῶν χριστιανῶν φόβον μὴ ἐκζητεῖσθαι μηδὲ, ἐμπεσον ἢ κολάζεσθαι. καὶ ταῦτα μὲν ἐν ἱστορίαις.

CAPUT XXXIV.

Quod Ecclesiam Romanam quartum texerit Eusebius.

Huc refer Niceph. c. 25. l. 3.

EX Romanis autem Pontificibus Clemens anno supradicti Imperatoris tertio abiit e vita, evaresto Sacerdotium relinquens, cum novem totos annos prædicationem verbi divini procurasset.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΔ΄.

Ὅπως τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας τέταρτος Ἐυαρέσις ἠγείται.

Τῶν δὲ ἑπιστάτων ἑπισκοπῶν ἔπειτα τῆς ἑσπερημένης βασιλείας ἀρχῆς Κλήμης Ἐυαρέσις παραδὲς τὴν λειτουργίαν ἀναλύει τὸν βίον, ἵα πάντα περὶ αὐτοῦ ἐστὶν ἐν τῆς ἑσπερίας λόγῳ διδασκαλίας.

CAPUT XXXV.

Quod tertius Hierosolymorum Ecclesia profuit iustus.

Vide Niceph. l. 3. c. 2.

SYmeone quoque ad hunc quem diximus modum vita defuncto, Hierosolymitani episcopatus sedem Iustus quidam Judæus capessit. Quippe ea tempestate innumerabiles ex circumfione ad Christi fidem transferant.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕ΄.

Ὅπως τῆς Ἱεροσολύμων ἑσπερίας ἠγείται.

Ἀλλὰ καὶ ἑσπερίας τὸν δηλωθέντα ἀτελειωθέντος τρέπον, τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἑπισκοπῆς τὸν θρόνον Γεωργίου πρὸς ὄνομα Γεωργίου, μυστῶν ὅσον ἐκ ἀελομῆς εἰς τὸν χριστιανικαῦτα περὶ δυσκοτῶν εἰς καὶ αὐτὸς ὢν, δαδέχεται.

CAPUT XXXVI.

De Ignatio eius epistolis.

Huc refer Niceph. c. 29. l. 3.

ISdem temporibus florebat in Asia Polycarpus apostolorum Discipulus, qui a familiaribus ac ministris Domini, Smyrnenfis ecclesie episcopatum acceperat. Papias quoque Hierapolitanus episcopus eadem ætate celebris fuit, vir in primis disertus & eruditus, ac Scripturarum peritus. Ignatius prætereà multorum sermonibus nostra etiam ætate celebratus, secundus post Petrum antiochensem ecclesiam sortitus est. Hic ob fidem Christi e Syria ad urbem Romam perductus, bestiis obiectus esse dicitur. et cum per Asiam sub accuratissima satellitum custodia ductaretur, singularum nihilominus civitatum quas ingrederetur, ecclesias sermonibus & cohortationibus suis confirmans, monebat in primis ut sibi à pravis Hæreticorum opinionibus caverent, quæ tunc primum in lucem emergere cum cœpissent, copiosius pululabant. Hortatusque est ut apostolorum traditionibus tenaciter inhaerent: quas quidem ad certiolem posteritatis

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ΄.

Περί Ἰγνατίου καὶ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ.

Διέπερε γεμῖν καὶ τότε ἑπιστάτης Ἀσίας τῶν Ἀποστόλων ὁμιλήτης Πολυκαρπῶ, τῆς καὶ Σμύρναν ἐκκλησίας περὶ τῶν ἀποστόλων καὶ ὑπηρετῶν ἑσπερίας Κυρίου, τὴν ἑπισκοπὴν ἐκχερησε μὲν καὶ ὄν ἐγνωρίσθη Παπίας τῆς ἐν Ἱεραπόλει παρρησίας καὶ αὐτὸς ἑπισκοπῶν, ἀνῆκε τὰ πάντα ὅτι μάρισα λογιώτατα καὶ τῆς γραφῆς εἰδήμων. ὅτε παρὰ πλείστοις εἰσέπνυε διαβόητος Ἰγνατίου, τὸ καὶ Ἀντιόχειαν Πέτρος διαδοχῆς, δεύτερον τὴν ἑπισκοπὴν κεκληρωμένῳ. ἵα γὰρ ἔχει τετὸν ἀπὸ Συρίας ἑπιστάτην Ῥωμαίων πόλιν ἀναπεμφθέντα, θηρίων γὰρ δαιβορῶν τὸ εἰς Χριστὸν μαρτυρίας ἐνεκεν. καὶ δὴ τὴν δι' Ἀσίας ἀνακομιδὴν μετ' ἑπιστάτης Φερεῶν φυλακῆς ποιῶν, τὰς καὶ πόλιν αἰς ἐπεδήμει παρρησίας, ταῖς διαδόχων ὁμιλίαις τε καὶ περὶ τῶν ἐπιστάτων, ἐν πρώτοις μάρισα περὶ φυλάξεσθαι τὰς αἰρέσεις ἀρῆς τότε πρῶτον ἀναφύσας καὶ ἐπι-

TRAIANUS.

πολαζέσας παρήνει. αργότερον τε απείξ
 έχεας της τῆς Αποσόλων αἰσθησεως, ἢν
 ὑπερ ασφαλείας, καὶ ἐξέφωσ ἡδη μαρ-
 τυροῦν. διατυπῶν ἀνακαίον ἠγεῖτο.
 ἔτα δῆτα ἐν Σμύρνη γρόμῳ, ἔθα οἱ Πο-
 λυκαρπῶ ἢν, μίαν μὲν ἐπιστολὴν τῆ κτῆ τῶ
 Εἰφσον ἐκκλησία γράφει, ποιμῶν αὐτῆς
 μνημονεύων Οησιμῶ. ἑτέραν δὲ τῆ ἐν Μαγνη-
 σία τῆ αἰσθῶ Μαϊάνδρω, ἔθα πάλιν Εἰποκόπῶ
 Δάμα μνημῶν πεποιήται κτῆ τῆ ἐν Τρωάδι-
 σι δῆλῶν, ἢς ἀρχοντα τότε ὄντε Πολύβιον
 ἰσορεῖ. αἰσθῶ ταύταις καὶ τῆ Ρωμαίων ἐκκλη-
 σία γράφει ἢ κτῆ αἰσθῶ κλησιν αἰσθῶν. ὡς μὴ
 αἰσθῶ ἀμῶν τοῦ μαρτυροῦ, της ποθεμέ-
 νης αὐτὸν ἀποσερήσασιν ἐλπίδῳ. δὲ ὡν καὶ
 βροχῶτα αἰς ἰπιδεξιν τῆ εἰρημῶν πα-
 ρατῶν ἀξίον. γράφει δὲ ὡν κτῆ λέξιν. ἀπὸ
 Συρίας μέχρι Ρώμης θηρομαχῶν διὰ γῆς
 κτῆ θαλάσσης, νυκτὸς κτῆ ἡμέρας, ἐν δὲ ἐμῶν
 δέκα Λεοπαρδοῖς, ὅ ἐστι τρωάδιον τῶμα
 οἱ καὶ ἐνεργετῶν, χεῖρας γήνομαι. ἐν δὲ
 τοῖς ἀδικήμασι αὐτῶν μάλλον μαθητεύο-
 μαῖ, ἀλλῶ αἰσθῶ τῶν δεδικαίωμαι. ὄναμην
 τῆ θηριῶν τῶν ἐμοὶ ἐτοίμων ἄ καὶ εὐχομαι
 σῶτομά μοι εὐρεθῆναι. ἄ καὶ κολακεύσω
 σωλῶμῶς με καλαφῶν, ἐχ ὡσπερ ἰνῶν
 δειλαπόμενα ἐχ ἢ ψαῖδῶ καὶ αὐτὰ δὲ ἀκον-
 τα μὴ θῆλη, ἐγὼ αἰσθῶ εἰσάσομαι. συζηνώ-
 μῶ μοι ἐχέει. τί μοι συμφέρει, ἐγὼ γνώ-
 σκῶ. καὶ ἀρχομαι μαθητῆς εἶναι, μηδὲν με ζη-
 λῶσαι τῶν ὀρεθῶν καὶ ἀορεθῶν, ἵνα Ἰησοῦ
 Χεῖρῶ ἐπιτύχω, πῶς καὶ σωρῶς, θηριῶν τε
 συσάσεις. σκορπῶ μοι ὄσῶν. συκοπαῖ μελῶν.
 ἀλεσμοὶ ὄλα τῶ σώματος. κολάσεις δὲ διαβό-
 λε εἰς ἐμὲ ἐρχέδωσαν, μόνον ἵνα Ἰησοῦ Χεῖρῶ
 ἐπιτύχω. καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ τῆ δηλωθείσης πό-
 λεως ταῖς καταλεχθείσαις ἐκκλησίαις διετυ-
 πῶσα. ἢ δὲ δὲ ἐπέκεινα της Σμύρνης γρό-
 μῶν, ἀπὸ Τρωάδῳ τοῖς τε ἐν Φιλαδέλ-
 φεία αὐθῶς διὰ γραφῆς ὀμιλεῖ, κτῆ Σμυρναί-
 ῶν ἐκκλησία, ἰδίως τε τῶ ταύτης αἰσθῶ γῶμῶ
 Πολυκαρπῶ ὄν οἶα δὲ Ἀποσόλων ἀνδρα
 δὲ μάλα γνωρίζων, τὴν καὶ Ἀνιόχῶν αὐτῶ
 ποιμῶν, ὡς ἀν γήσι καὶ ἀγαθὸς ποιμῶ
 αἰσθῶ θῆσαι. τῶ αἰσθῶ αὐτῆς Φρογῶδα διὰ
 αἰσθῶ ἔχειν αὐτὸν ἀξίον. ὅ δὲ αὐτὸς
 Σμυρναίοις γράφων, ὄλα οἱ δὲ ὄποθεν ρητοῖς

A notitiam testimonio suo confirmatas
 scriptis mandare necessarium duxit.
 Itaque cum Smyrnā venisset, in qua
 tum erat Polycarpus, unam quidem e-
 pistolam scripsit ad ecclesiam ephesio-
 rum, in qua Onesimi ipsorum Pastoris
 mentionem facit. Alteram quoque
 dedit ad Ecclesiam Magnesiæ civitatis
 quæ ad Mæandrum sita est, in qua et-
 iam Damam Episcopum nominat. A-
 liam item ad Ecclesiam Trallianorum,
 cujus Antistitem tunc fuisse memorat
 Polybium. Preter has est & alia ejus epi-
 stola ad Ecclesiam urbis Romæ, in qua
 orat atque hortatur Romanos, ne mar-
 tyrium à se depellentes ac deprecantes,
 spe ac voto se fraudare velint. Sed
 operæpretium fuerit ad confirmatio-
 nem eorum quæ diximus, nonnulla
 ex iis literis hic adscribere. Scribit igitur
 in hunc modum: A Syria Romam
 usque cum bestiis depugno, terra ma-
 rique, noctu & interdiu, colligatus de-
 cem Leopardis, hoc est, manipulo mi-
 litum: qui beneficiis à me affecti, sa-
 viores fiunt. Verum ego injuriis qui-
 dem illorum erudior: non idcirco ta-
 men justificatus sum. Utinam fruatur be-
 stiis illis quæ mihi paratæ sunt. Quas
 equidem opto ut quamprimum inven-
 niam. Palpaturus sum eas, ut me cele-
 riter devorent, nec metu absterritæ mi-
 hi parcant, quemadmodum aliquibus
 pepercerunt. Quod si fortè recusa-
 bunt, ego eas vi adigam. Veniam mi-
 hi date. Novi quidnam mihi conducatur.
 Nunc tandem incipio esse Discipulus
 Christi. Nulla res tam earum quæ ad-
 spectabiles sunt, quàm earum quæ sub
 oculos non cadunt, animum meum ca-
 piam, ut Jesu Christo possim potiri. Ignis,
 crux, bestiarum impetus, ossium di-
 stractio, contractio membrorum, ac
 totius corporis contusio, Diaboli den-
 que supplicia in me unum incurfent,
 dummodo Christo frui mihi liceat. Et
 hæc quidem ille ex Asia ad Ecclesias su-
 perius memoratas perscripsit. Postea
 verò à Smyrna ulterius progressus, cum
 Troadem venisset, inde ad Philadel-
 phenses literas dedit, & ad Smyrναο-
 rum Ecclesiam, privatimque ad Poly-
 carpum eorum Episcopum. Quem
 cum Apostolicum virum esse planè co-
 gnosceret, ipsi tanquam bonus ac fidelis
 pastor, gregem Antiochenæ Ecclesiæ
 commendavit: rogans ut omni cura ac
 diligentia illum fovere vellet. Idem in
 epistola ad Smyrnæos de Servatore no-

stro loquens, quædam ejus verba recitat, quæ unde acceperit ignoro. Ego verò, inquit, post resurrectionem Domini ipsum in carne apparuisse scio & credo. Qui cum ad Petrum & ceteros ejus comites accessisset, dixit illis: Apprehendite, contrectate me, & videte, quòd non sum incorporeus Spiritus. Statimque eum contrectantes, crediderunt. Hujus porro Ignatii & martyrium & epistolas commemorat Irenæus his verbis: Quemadmodum dixisse fertur quidam e nostris ob Christi fidem damnatus ad bestias: frumentum ego sum Dei, & ferarum dentibus molor atque comminuo, ut panis mundus efficiar. Sed & polycarpus in sua ad philippenfes epistola earumdem meminit epistolarum. Obsecro, inquit, vos omnes, ut pareatis præpositis vestris, omnemque patientiam exerceatis, quam spectastis non solum in Ignatio, Rufo ac Zosimo viris beatissimis, sed etiam in aliis civibus atque inquilinis vestris; & in ipso præcipue paulo, ceterisque apostolis: pro certo habentes, quòd hi omnes non frustra cucurrerunt, sed in fide ac justitia ingressi, ad locum sibi à Deo debitum pervenerunt, quandoquidem & passionum ejus participes extiterant. Neque enim præsens sæculum, sed eum qui pro nobis passus & à Deo suscitatus est adamarunt. Et paulò post addit: Scripsistis ad me & vos & Ignatius, ut si quis fortè in Syriam proficeretur, vestras literas eò deferret. Quod quidem perficiam si tempus opportunum nactus fuero: vel ego ipse, vel per alium quempiam, cui id munus vestræ causæ delegabo. epistolas omnes Ignatii quas ad me scripsit, & quascunque demùm apud nos reperire potuimus, quemadmodum nobis mandastis, ad vos misimus. Quas quidem huic epistolæ subjecimus. Ex iis magnam utilitatem percipere vobis licebit. Continent enim fidem, patientiam, & cetera quæ ad augendum Domini nostri cultum pertinent. Atque hæc quidem de Ignatio. Quo defuncto, episcopatum antiochenæ ecclesiæ suscepit Heros.

A συλκέρηται, τοιαύτα ἴνα πρὶ τῶ χειρὶ δειξιῶν ἐγὼ ἤκ μὲ τὴν ἀνάστασιν ἐν Καρπὶ αὐτὸν οἶδα, καὶ πιστεύω ὄντα. καὶ ὅτε πρὸς τὸς πρὶ Πέτρον ἐλήλυθεν, ἔφη αὐτοῖς λάβετε, καὶ λαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι οὐκ εἰμι δαιμόνιον ἀσώματον καὶ ἐνθὺς αὐτῶ ἤψαντο, καὶ ἐπίσταν. οἶδε ἡ αὐτῶ τὸ μαρτύριον καὶ ὁ Εἰρηναῖος, καὶ τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶ μνημονεύει λέγων ἔτι ὡς εἶπε ἰς τῶν ἡμετέρων διὰ τὴν πρὸς Θεὸν μαρτυρίαν καὶ ἀκριβεῖς πρὸς θηρία, ὅτι σὶτθ εἰμι Θεῶ, καὶ δι ὀδόντων θηρίων ἀλήθομαι.

B ἴνα καθαρὸς ἀρτθ ἐνεσθῶ. καὶ ὁ Πολύκαρπος ἡ τῶν αὐτῶν μέμνηται ἐν τῇ φερυμένῃ αὐτῶ πρὸς Φιλιππησίους Ἐπιστολῇ, φασκων αὐτοῖς ῥήμασι. ὡς ἀκαλῶ ὄν πάντας ὑμᾶς πειθαρχεῖν καὶ ἀσκεῖν πᾶσαν ἰσομονην ἢν εἶδετε καὶ ὀφθαλμῶς ἐμόνον ἐν τοῖς μακαρίοις Ἰγνατίῳ καὶ Ρύφῳ καὶ Ζωσίμῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις τοῖς ἔξ ὑμῶν. καὶ ἐν αὐτῶ Παύλῳ καὶ τοῖς λοιποῖς Ἀποστόλοις: πεπεισμένοι ὅτι ἔτοι πάντες οὐκ εἰς κενὸν ἐδραμον, ἀλλὰ ἰπίσει καὶ δικαιοσύνη. καὶ ὅτι εἰς τὸν ὀφθαλμῶν αὐτοῖς τόπον εἰσι ὡς ἀ Κυρίῳ, ὃ καὶ σωπάθον. ἐ γὰ τὸν νῦν ἠγάπησαν αὐτῶ. ἀλλὰ τὸν ὡς ἐρήμῳ δόξαν ὄντα, καὶ δι ἡμῶν ἰσὸ τῶ Θεῶ ἀναστάσι. καὶ ἐξῆς ἐπιφέρει ἐγράψατέ μοι καὶ ὑμεῖς καὶ Ἰγνατίῳ, ἵνα εἴαν τις ἀπέρχηται εἰς Συρίαν, καὶ τὰ παρ ὑμῶν δόξα καὶ ἰσομονη γράμματα. ὅπε ποισῶ, εἴαν λάβω καιρὸν εὐθέτον, εἴτε ἐγὼ, εἴτε ἐπέμπω πρὸς εὐσουλὰ καὶ ἀεὶ ὑμῶν. τὰς ἐπιστολάς Ἰγνατίου τὰς πεμφθείσας ἡμῶν ὡς αὐτῶ, καὶ ἄλλας ὅσας εἶχον ἡμῶν παρ ἡμῶν, ἐπέμψαμεν ὑμῶν καθὼς ἐνετείλαθε. αἱ ἰνες ὡς τεταλμῆναι εἰσι τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἔξ ὑμῶν.

D μεγάλα ὀφελήθηται διωήσεθε. ἀεὶ ἔχον γὰ πῖση καὶ ἰσομονη, καὶ πᾶσαν οἰκοδομητὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν ἀνήκεσαν. καὶ τὰ μετὰ ἀεὶ τὸν Ἰγνατίον τοιαύτα. διαδέχεται ἡ μετὰ αὐτὸν τὴν Ἀντιοχείας Ἐπισκοπήν Ἡρῶς.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΖ΄.

Περί τῶν εἰσῆλθόντων διακονούντων τῶν Ἐυαγγελιστῶν.

Τῶν ἱερέων τετρακισχίλιον, καὶ Κο-
 δρατῶν ἑνὸν ἄμα ταῖς Φιλίππε θυ-
 γατράσι παρθενικῶ χαρίσματι λόγῳ ἔχει
 διαπερῆσαι, καὶ ἄλλοι δὲ Ἰππὶ τῶν πλείους
 ἐγνωρίζοντο, καὶ τὴν πρῶτην τάξιν τῆς
 τῶν Ἀποστόλων ἐπέχοντες διαδοχῆς· οἱ καὶ ἄτε-
 τηλικῶν δὲ ὄντες θεοπροφῆται μαθηταί, τὴν καὶ
 πάντα τόπον τῶν ἐκκλησιῶν παρὰ τὰ ἑλ-
 θέντας ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων θεμελίους ἐπιχο-
 δοῦσαν. ἀνεξοφίλους εἰς πλεον τὸ κήρυγμα, καὶ τὰ
 σωτήρια ἀπέμαθα τῆς τῶν βασι-
 λείας ἀναπάσαν εἰς πλάτῃ Ἰππασίοντες
 τὴν οἰκονομίαν, καὶ γὰρ δὴ πλείους τῶν τότε μαθη-
 τῶν, σφοδρῶτερον φιλοσοφίας ἐρωτοῦντες τῶν
 θεῶν λόγον τὴν ψυχὴν πληθύνοντες, τὴν σωτή-
 ριον πρότερον ἀπεπλήρουν παρὰ τὰ ἑλθόντων, ἐν-
 δέσει νέμοντες τὰς νόμους· ἔπειτα ἰδομένη
 μίας σελήνης ἔβρον ἐπέβλεψεν Ἐυαγγελι-
 στῶν, τοῖς ἐπιπάμπαν ἀνηκούσις ἔτι πίστεως λό-
 γον κηρύττειν τὸν Χριστὸν φιλομυθῶντες, καὶ
 τὴν τῶν θεῶν Ἐυαγγελίων παρὰ τὰ ἑλθόντων γρα-
 φῶν. ἔτοιχον θεμελίους τῆς πίστεως Ἰππασίοντες
 ποιήσαντες αὐτὸ μόνον κατὰ βασιλῆας ποι-
 μῆρας τε καθιστάντες ἑτέρας, τῶν τε αὐτοῖς
 ἐπιχειροῦντες τὴν τῶν ἀσθενῶν εἰσαχθέντων
 γεωργίαν, ἑτέρας αὐτοῖς παλιν χώρας τε καὶ
 ἔθνη μέψασαν, σὺν τῇ ἐκ θεοῦ χάριτι καὶ συ-
 νεργίᾳ· ἐπεὶ καὶ ἔθεις πνεύματος εἰσῆλθόντες δι-
 ατῶν πλείους παρὰ τὰ ἑλθόντων διδάμεις ἐνήρ-
 γουσι ὡς τὸ πρῶτον ἀκράσεως, ἀδρόως
 ἀνδρα πληθύνοντες παρὰ τὴν εἰς τὸν τῶν
 ὄλων δημηργόν ἐυσέβειαν αὐταῖς ψυχαῖς
 κατὰ ἑλθόντων ἀδύνατον δὲ ὄντες ἡμῖν ἀπάντας
 ἔξ ὀνόματος ἀπαριθμῶντες, ὅσοι ποτε καὶ τὴν
 πρῶτην τῶν Ἀποστόλων διαδοχὴν ἐν ταῖς καὶ
 τὴν οἰκονομίαν ἐκκλησιῶν γεγονῶσι ποιμένες
 ἢ καὶ Ἐυαγγελισταί, τῶν εἰκότως ἔξ ὀνόματος
 γραφῆ μόνων τὴν μνήμην καταθεῖμεθα, ὧν
 ἐπιχρῶντες εἰς ἡμᾶς διὰ τὸ μνημάτων τῆς ἀπο-
 στολικῆς διδασκαλίας ἢ παραδόσεως φέ-
 ρεταί.

CAPIT XXXVII.

De Evangelii Prædicatoribus qui adhuc ea
 ante florebant.

Adem tempestate floruit etiam ^{Huc refert}
 Quadratus, qui cum Philippi ^{Niceph.}
 liabus prophetica gratia illustris fuisse ^{cap. 13.}
 memoratur. præter hos alii quoque
 complures eodem tempore viguerunt,
 inter Apostolorum successores princi-
 pem obtinentes locum. Qui utpotè di-
 scipuli tantorum virorum admirabiles
 planè ac divini, ecclesiarum fundamen-
 ta quæ variis in locis Apostoli prius jec-
 cerant, additis ædificiis exstruxerunt:
 prædicationem evangelii magis ac ma-
 gis promoventes, & salutaria regni cæ-
 lestis semina per universum terrarum
 orbem late spargentes. Siquidem ple-
 rique ex illius temporis discipulis, quo-
 rum animos ardentioris philosophiæ
 desiderio verbum divinum incenderat,
 Servatoris nostri præceptum jam antea
 expleverant, divisim inter egentes facul-
 tatibus suis. Deinde relicta patria per-
 egrè proficiscentes, munus obibant Ev-
 angelistarum, iis qui fidei sermonem
 nondum audivissent, Christum prædi-
 care, & sacrorum Evangeliorum libros
 tradere ambitiosè satagentes. Hi post-
 quam in remotis quibusdam ac Barba-
 ris regionibus fundamenta fidei jec-
 erant, aliosque pastores constituerant, &
 novellæ plantationis curam iisdem
 commiserant, eo contenti ad alias gen-
 tes ac regiones, comitante Dei gratia
 ac virtute properabant. Quippè divini
 spiritus vis ac potentia, multa per eos-
 dem miracula etiam tum operabatur.
 Adeo ut primâ statim audita prædica-
 tione, universi simul populi veri Numi-
 nis cultum promptissimo animo susci-
 perent. Ceterum cum fieri nullo mo-
 do possit ut singulos nominatim recen-
 seamus, quotquot primis illis Apосто-
 licæ successione temporibus per om-
 nes orbis terrarum ecclesias Antisti-
 tes aut evangelistæ fuerunt: eorum
 duntaxat nomina hic commemorare
 statuimus, quorum monumenta Apo-
 stolicam illorum doctrinam continen-
 tia adhuc supersunt.

CAPUT XXXVIII.

De Clementis Epistola, aliisque qua falsis et tribuuntur.

Huc refer
Niceph.
c. 18. l. 3.

Verbi gratia Ignatii, quas recensimus epistolae, & Clementis illa ab omnibus recepta, quam Ecclesiae Romanae nomine ad Corinthiorum ecclesiam scripsit. In qua cum multas sententias desumptas ex epistola ad Hebraeos, iisdemque interdum verbis utatur, satis indicat opus illud nequaquam recens esse. Quamobrem cum reliquis Apostoli Scriptis non sine causa hoc etiam recensitum videtur. Cum enim ad Hebraeos patrio sermone scripsisset Paulus, alii Lucam Evangelistam, alii hunc de quo loquimur Clementem, epistolam illam esse interpretatum ferunt. Quod quidem verius videtur, cum praesertim & Clementis, & illa ad Hebraeos epistola eundem habeat stilum, nec utriusque scripti sententiae valde inter se discrepent. Sciendum tamen est alteram quoque Clementis epistolam circumferri. Verum hanc non perinde receptam atque approbatam fuisse, pro certo habemus: quandoquidem vetustiores ejus testimonio nequaquam usos esse comperimus. Quidam porro alia etiam opera prolixa & copiosa sub ejus nomine heri ac nudius tertius in lucem protulerunt: Puta Petri & Apionis disputationes, quarum apud Antiquos nulla omnino extat mentio. Neque enim sincera rectae fidei ab Apostolis tradita nota in illis expressa reperitur. Et Clementis quidem quae genuina & omnium consensu recepta sint scripta, jam satis liquet. De Ignatii quoque & Polycarpi Scriptis abunde diximus.

CAPUT XXXIX.

De libris Papias.

Huc refer
Niceph.
c. 20. l. 3.

Papiae vero quinque omnino feruntur libri, quorum titulus est: De interpretatione oraculorum Dominicorum. Horum quinque duntaxat Papias librorum meminit Irenaeus his verbis: Testatur, inquit, haec Papias Joannis auditor, & sodalis Polycarpi Scriptor antiquus in quarto operis sui libro. Sunt enim ab eo quinque libri compositi. Et haec quidem Irenaeus. At vero Papias ipse in proemio librorum suorum, se quidem

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΗ΄.

Περὶ τῆς κλήμεντος ἐπιστολῆς καὶ τῆς ψευδοῦς εἰς αὐτὴν ἀναφορῆς.

Ὡς δὲ οὐκ ἀμέλει τὸ Ἰγνατίου ἐν αἰσ. κα. κλημάμεν ἐπιστολαῖς, καὶ τῆς κλήμεντος ἐν τῇ ἀνωμολογημένῃ πρὸς πάντων, ἢ πρὸς ὅσων τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας τῆ Κορινθίων διετυπώσατο. ἐν ἧ τῆς πρὸς Ἑβραίων πολλὰ νοήματα ψευδοῦς, ἢ δὴ ἡ καὶ αὐτῆς ξειρητοῖς ἴσιν ἐξ αὐτῆς χερσάμενοι, σαφῶς αἰα παρῆσιν ὅτι μὴ νενὸν ὑπάρχει τὸ συγγραμμα. ὅθεν εἰκότως ἐδοξεν, αὐτὸ τοῖς λαοῖς ἐκκαλεῖσθαι γράμμασι τῆς Ἀποστολῆς. Ἑβραίοις γὰρ διὰ τὸ πατερεῖς γλώττης ἐργράφως ὠμιληκότος ἔστι Πάυλος. οἱ μὲν τὸ Ἐναγγελιστὴν Λευκῶν οἱ δὲ τὸν κλήμεντα τῆς αὐτῆς, ἐμνηνεύσαι λέγουσιν τὴν γραφὴν ὅτι μαλλον εἴη ἀν' ἀληθείας, τὰ τὸν ὅμοιον τῆς φερεως χαρακτῆρα τῶν τε τῆς κλήμεντος ἐπιστολῆς καὶ τῆς πρὸς Ἑβραίους ἀποσώζειν καὶ τὰ μὴ πόρρω τὰ ἐν ἐκείνοις τοῖς συγγραμμάσι νοήματα καθῆσθαι. ἴσθ' ὅτι ὡς καὶ ὁ διττῆς πρὸς εἰναί λέγει ἔστι κλήμεντος ἐπιστολῆς καὶ μὴ ἐστὶ ὅμοιος τῇ πρὸς Ἑβραίους καὶ ταύτην γνώσει μὴ ἐσάμεθα, ὅτι μὴ ἡ καὶ τὰς δεχάεις αὐτῆς χερσάμενοι ἴσθ' ὅτι ἡ καὶ ἔτερα πολυεπὴ καὶ μακρὰ συγγραμμάτια ὡς ἔστι; χθες καὶ πρὸς πνεις πρὸς ἁγίων, Πέτρος δὴ καὶ Ἀπίωνος διαλογος φερεσὶ ὡν ἐστὶ ὅλως μνήμη τις παρὰ τοῖς παλαιοῖς φερεσὶ. ἐστὶ γὰρ καθαρὸν τὸ ἀποστολικῆς ὀρθοδόξιας ἀποσώζει τὸν χαρακτῆρα. ἡ μὲν οὖν ἔστι κλήμεντος ὁμολογημένη γραφὴ, πρὸς ἁγίων. εἰρηλατῆ καὶ τὰ Ἰγνατίου καὶ Πολυκαρπῆ.

D

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ΄.

Περὶ τῆς Παπίας συγγραμμάτων.

Τὸ δὲ Παπίας συγγραμμάτια πέντε τῶν ἀειθμῶν φερεσὶ. ἃ καὶ ἐπιγράφεται λογίων κυριακῶν ἐξηγήσεως. τέτων καὶ εἰρηναίου ὡς μόνων ἀπὸ γραφῶν μνημονεύει ὡς ἐπὶ λέγων ταῦτα ἡ καὶ Παπίας Ἰωάννης μὲν ἀκρῆς, Πολυκαρπῆς ἡ ἑταῖρος γελῶν δὲ καὶ ἀνὴρ, ἐργράφως ἐπιμαρτυρεῖ ἐν τῇ τέλει τῶν αὐτῶν βιβλίων. ἐστὶ γὰρ αὐτῶν πέντε βιβλία σωτηραμένα. καὶ ὁ μὲν εἰρηναίου

TRAIANUS.

ταῦτα αὐτὸς γε μὴν ὁ Παπίας κ' τὸ προ-
 μιον τῶν αὐτῶν λόγων, ἀκριβῆν μὲν καὶ ἀ-
 τόπισιν ἐδάμωσεν ἐαυτὸν γράσει τῶν ἱερῶν Ἀπο-
 σόλων ἐμφαίνει παρεληφέναι ὅτι τῆς πί-
 στως πρὸς τῶν ἐκείνοις γνωρίμων διδάσκει, δι-
 ὧν Φησι λέξεων ἐσκόνησω δέ σοι καὶ ὅσα
 ποτὲ πρὸς τῶν πρεσβυτέρων καλῶς ἔμαθον καὶ
 καλῶς ἐμνημόνευσα, συγκατατάξαι ταῖς ἐρ-
 μηνείαις, διαβεβαίμην. ὡς ἐπὶ αὐτῶν ἀλή-
 θειαν. ἔγδ τοῖς ταῖς πολλὰ λέγουσιν ἔχαιρον
 ὡς ἐπὶ οἱ πολλοὶ, ἀλλὰ τοῖς ταλὴνθῆ διδάσκου-
 σιν ἔστι τοῖς τὰς ἀλλοτριῶν ἐπιτολὰς μνημο-
 νεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς τὰς πρὸς τῆς πίστεως
 δεδουμένους, καὶ ἐπ' αὐτῆς πρὸς ἀγωνίαν τῆς
 ἀληθείας, εἰ δὲ τις καὶ παρηκολοθητικῶς πρὸς τοῖς
 πρεσβυτέροις ἔλθοι, τὰς τῶν πρεσβυτέρων, ἀ-
 νέκενον λόγους ἢ Ἀνδρέας, ἢ Πέτρος, ἢ εἶπεν.
 ἢ ἢ Φίλιππος, ἢ ἢ Θωμᾶς, ἢ ἢ Γακώβος, ἢ ἢ
 Γεωργίου, ἢ Ματθαίου, ἢ τῆς ἑτέρας τῶν ἑκ-
 εἰς μαθητῶν. ἄτε Ἀριστῶν καὶ πρεσβυτέρων
 Γεωργίου, οἱ ἑκείνους μαθητὰς λέγουσιν. ἔγδ ταῖς
 ἐκ τῶν βιβλίων τοσούτον με ὠφέλειον ὡς
 λαμβανον, ὅσον ταῖς πρὸς ζωῆς Φωνῆς καὶ
 μυστηρίων. ἐνθα καὶ ἐπισήσασαι ἀξιον δις καὶ ἀεθ-
 μένῃ αὐτῶν τὸ Γεωργίου ὄνομα ὧν τὸν μὲν πρῶ-
 τερον Πέτρον καὶ Γακώβον καὶ Ματθαίον καὶ τοῖς
 λοιποῖς Ἀποστόλοις συγκαταλέγει, σαφῶς δη-
 λῶν τὸν Ἐυαγγελιστὴν τὸν δὲ ἕτερον Γεωργίου
 διασέλλας τὸν λόγον, ἕτερον πρὸς τὸν τῶν Ἀ-
 ποσόλων δριμύτον καὶ ἀσάσει, προσηλάσας ἀπὸ
 τὸν Ἀριστῶνα. ὡς φῶς τε αὐτὸν πρεσβυτέρων
 ὄνομα ζε. ὡς καὶ διὰ τέτων ἀποδείκνυται τῶν
 ἱσορίων ἀληθῆ, τῶν δύο καὶ τῶν Ἀσίαν ὁμο-
 νυμία κερχεῖται εἰρηκότων, δύο τε ἐν Ἐφέσῳ
 γράσει μνημάτα, καὶ ἑκάτερον Γεωργίου ἐπινοῦ
 λέγουσιν οἱς καὶ ἀνακτικῶν πρὸς ἐξέχειν τὸν νοῦν.
 εἰκὸς γδ τὸν δεύτερον, εἰ μὴ πρὸς ἐβέλοι τὸν πρῶ-
 τον ἢ ἐπ' ὀνόματος φερμύτων Γεωργίου ἀπο-
 κάλυψιν ἐρωρακέναι, καὶ ὄνομα ὅτι μὴν δηλῶμε-
 νον Παπίας, τὰς μὲν τῶν Ἀποσόλων λόγους
 παρὰ τῶν αὐτοῖς παρηκολοθητικῶν ὁμολο-
 γεῖ παρεληφέναι Ἀριστῶν ὅτι καὶ τὰ πρεσ-
 βυτέρων Γεωργίου, αὐτῶν ἐαυτὸν Φησι γράσει.
 ὄνομασι γοῦν πολλὰς αὐτῶν μνημονεύ-
 σαι, ἐν τοῖς ἀπὸ συγγραμμάσι πῆσιν αὐ-
 τῶν παραδόσεις καὶ ταῦτα ὅτι ἡμῖν ἐσκέεις τὸ
 ἀχρηστον εἰρηδῶ. ἀξιον ὅτι ταῖς ἀποδοθεῖ-

A sanctorum Apostolorum spectatorem
 atque auditorem fuisse non dicit : sed
 ab eorum familiaribus normam fidei se
 accepisse testatur his verbis : Nec pi-
 gebit, inquit, ea quæ quondam à Se-
 nioribus didici ac memoria mandavi,
 cum interpretationibus nostris adscri-
 bere, ut veritas eorum nostra quoque
 assertione firmetur. Non enim, ut ple-
 rique solent, eos unquam sectatus sum
 qui verbis affluerent, sed eos potius
 qui verum docerent : Nec eos qui nova
 quædam & inusitata præcepta, sed illos
 qui Domini mandata in figuris tradita,
 & ab ipsa veritate profecta memora-
 bant. Quod si quis interdum mihi oc-
 currebat qui cum Senioribus versatus
 fuisset, ex eo curiosè sciscitabar qua-
 nam essent Seniorum dicta : Quid An-
 dreas, quid Petrus, quid Philippus,
 quid Thomas, quid Jacobus, quid Joanes,
 quid Mattheus, quid ceteri Do-
 mini Discipuli dicere soliti essent :
 quidnam Aristion, & Joannes Presby-
 ter, Discipuli Domini prædicarent.
 Neque enim ex librorum lectione tan-
 tam me utilitatem capere posse existi-
 mabam, quantam ex hominum adhuc
 superstitum viva voce. Quibus in ver-
 bis illud etiam observandum est, bis ab
 eo positum esse nomen Joannis. Et
 priorem quidem unà cum Petro, Jaco-
 bo, Mattheo & reliquis Apostolis re-
 censet, satis indicans se de evangelista
 Joanne verba facere. Postea verò ad-
 hibita sermonis distinctione, alterum
 Joannem cum iis collocat qui extra
 numerum sunt Apostolorum, præpo-
 nens illi Aristionem quemdam : eun-
 demque Presbyterum disertè nominat.
 Quò fit ut vera videatur esse narratio
 illorum, qui duos eodem nomine ap-
 pellatos in Asia vixisse dixerunt : &
 apud ephesum duo esse sepulchra, &
 utrumque Joannis hæcenus nominari.
 Atque hoc animadvertere in primis
 necessarium puto. Verisimile est enim
 Revelationem illam Joannis nomine
 inscriptam, si non à priore illo,
 certè ab hoc posteriore visam fuisse.
 et Papias quidem de quo nunc sermo-
 nem habemus, Apostolorum dicta, ab
 iis qui cum Apostolis versati fuerant,
 se accepisse profiteretur : Aristionis au-
 tem & Joannis Presbyteri auditorem
 se dicit fuisse. Multa certè quæ ab iis
 tradita acceperat, ipsorum nomina-
 tim mentione facta, in Commentariis
 suis retulit. Atque hæc quidem non fu-

perfluè, ut arbitror, à nobis dicta sint. A Porro operapretium fuerit, suprâ citatis Papiæ verbis, alia etiam ejusdem testimonia adjungere, in quibus miracula quædam ex aliorum fide ac traditione commemorat. Philippum quidem Apostolum unâ cum filiabus Hierapoli degere solitum superius docuimus. Nunc verò quemadmodum Papias, qui iisdem temporibus vixit, mirabilem quandam narrationem à Philippi filiabus accepisse se refert, exponamus. Scribit enim mortuum sua ætate ad vitam esse revocatum. Alterum quoque ingens miraculum refert de Justo qui Barfabas cognominatus est; qui cum lethale poculum ebibisset, tamen Dei adjutus gratia, nullum inde accepit incommodum. Hunc autem Justum post Domini adscensum à sanctis Apostolis productum esse in medium cum Matthia, factamque ad Deum precessionem, ut alter eorum forte duceretur, qui in locum proditoris Judæ substitutus numerum ipsorum expleret, Actuum liber commemorat his verbis: Et statuerunt duos, Joseph qui vocabatur Barfabas, qui cognominatus est Justus, & Matthiam. Et orantes dixerunt. Idem præterea Scriptor alia nonnulla nudæ vocis traditione ad se pervenisse testatur, novas quasdam scilicet Servatoris parabolas ac prædicationes, aliaque fabulis propiora. Inter quæ & mille annorum spatium post corporum resurrectionem fore dicit, quo Regnum Christi corporaliter steterit in orbe terrarum. Quæ quidem ita opinatus esse videtur Papias ex malè intellectis Apostolorum narrationibus, cum ea quæ arcano quodam sensu & exempli causâ ab illis dicebantur, non satis pervidisset. Fuit enim mediocri admodum ingenio præditus, ut ex Scriptis illius conjicerelicet: Plerisque tamen post ipsum Ecclesiasticis Scriptoribus ejusdem erroris occasionem præbuit, hominis vetustate sententiam suam tuentibus: putà Irenæo, & si quis alius ejusdem opinionis fautor extitit. Alias quoque suprâdicti Aristionis enarrationes sermonum Domini, & Joannis Presbyteri traditiones refert in suis libris. Quas discendi studiosis indicasse contenti, rem illam, quam de Marco Evangelista idem Scriptor commemoravit, superioribus ejus verbis subnectemus. Ajebat etiam, inquit, presbyter ille Marcum Petri inter-

σαι τὴ Παπία Φωναίς, προσάψαι λέγει
 ἑτέρας αὐτῶ, δι' ὧν ᾠδαδοξά πα ἰσορεῖ καὶ
 ἄλλα, ὡς ἀν ἐκ ᾠδαδοξείας εἰς αὐτὸν ἐλθούσα
 τὸ μὲν ὄν κ' ἢ τὴν Γεραπολιν Φίλιππον τὴν
 Ἀπόστολον ἀματαῖς θυγατέρασι διατρέψαι
 δια τῶν προδεν δεδήλωται. ὡς ἢ κατὰ τὴν
 αὐτῶν ὁ Παπίας γρόμεν, δὴ γησιν παρε-
 ληφέναι θαυμασίαν ὑπὸ τῶν τῶ Φιλίππου
 θυγατέρων μνημονίαι, τὰ κ' ὡς σημειώται
 νεκερῶ ἀνάσσειν καὶ αὐτὸν γεγονίαν ἰσο-
 ρεῖ. καὶ αὐ πάλιν ἑτέρον ᾠδαδοξόν περὶ Γῆσον
 τὸν Ἀπκκληθῆνα Βαρσαβῆαν γεγονός. ὡς δὴ δι-
 τήριον Φάρμακον ἐμπιόν, κ' μηδὲν ἀνδρῶν
 δια τῶν τῶ Κυρίαι χάριν ὑπομείναντ'. τὴν
 τὸν ἢ τὸν Γῆσον κ' τῶν τῶ ᾠδαδοξῶ ἀνάσσειν
 ἦν, τῶν ἰερέων Ἀποστόλων κ' Μαθθίαι ἑστῶ-
 τε καὶ ἐπεύξατο ἀντὶ τῶ προδότη Γῆδα ὅτι
 τὸν κληρὸν τῆς ἀναπληρώσεως τῶ αὐτῶν ἀνδρῶν
 μῆ, ἢ τὸν πρῶτον ὡς πρὸς ἰσορεῖ γραφῆ. καὶ
 ἔσησαν δύο. Γωσήφ τὸν καλεῖσθον Βαρσα-
 βῆαν ὅς ἐπεκληθῆ Γῆσον, κ' Μαθθίαν κ' ᾠδα-
 δοξῆ ἀνδρῶν εἶπον. καὶ ἄλλα ἢ ὁ αὐτὸς συγ-
 γραφεὺς ὡς ἐκ ᾠδαδοξείας ἀγράφει εἰς αὐ-
 τὸν ἢ τὸν ᾠδαδοξῆ, ξένας τῶ πινας ᾠδα-
 δοξῆ τῶ ᾠδαδοξῆ κ' διδασκαλίας αὐτῶ, καὶ
 πᾶ ἄλλα μυθικώτερον. ἐν οἷς κ' χιλιάδα τι-
 νὰ φησὶν ἐτῶν ἑσῶς μῆ, τὴν ἐκ νεκερῶν ἀνάσσειν,
 ᾠδαδοξῆ τῶ τῶ Χειρῶ βασιλείαι
 Ἀπκκληθῆσι τῶ γῆς ὑποσησομῆς. ἀ κ' ἢ γῆ-
 μα τὰς ᾠδαδοξῆς παρεκεῖσθον ἀνδρῶν
 γῆσεις, ᾠδαδοξῆ, τὰ ἐκ ᾠδαδοξῆσι περὶ
 αὐτῶν μυθικῶς εἰρημῆρα μὴ συνωρακῆτα
 σφόδρα γὰρ ἰσομικρῶν ὡν τὸν νοῦν, ὡς αὐ-
 ἐκ τῶ αὐτῶ λόγων τεκμηρεῖσθον εἰπεῖν
 φαίνεσθαι πᾶν καὶ τοῖς μὲν αὐτὸν πει-
 σοῖς ὅσοις τῶν ἐκκλησιαστικῶν, τῶ ὁμοίως
 αὐτῶ δόξης ᾠδαδοξῆ γεγονε, τῶ δὲ χαρι-
 τῆς τάνδρος προβεβλημῆροι. ὡσπερ αὐ-
 Εἰρηναίω, καὶ εἰπεσθῶ τὰ ὁμοία φησὶν
 ἀναπέφθωεν. καὶ ἄλλας ἢ τῆ ἰδία γραφῆ
 ᾠδαδοξῆσι δὲ τῶν τῶ προδότην δεδή-
 λωμῆς τῶν τῶ Κυρίαι λόγων διηγήσεις. κ' ἢ
 πρῶτον Γωσήφ ᾠδαδοξῆσι ἐκ ἄς τῶ
 φιλομαθῆς ἀναπέμψαντες, ἀναπῆλαις κ' ὡς
 προδότησθον τῶν προκεκλειθῆσαι αὐτῶ Φο-
 ναίς ᾠδαδοξῆ, ὡς περὶ Μάρκου τῶ τῶ
 ἀγγέλιον γεγραφότ' ἐκτέθειται δια τῶ
 τῶν

των. και ταυτο ο πρεσβυτερος ελεγε Μαρκο. Α μη εμνησθησεν, ακελευσεν εγραψεν. ε μεν τοι ταυτα τα υπο τω Χειρι η λεχθηναι η παρλεθηναι. ετε γδ ηκουσε τω Κυριω, ετε παρηκολεθησεν αυτω. υστερον ο υς εφην Πετρω, ος προς τας χριστιανικας εποιετο τας διδασκαλιας. αλλι εχωσπερ σωταξιν των κυριακων ποιε μνησθησεν λογων υς τε εδεν ημαρτε Μαρκο, ετως ενα γραφας υς απεμνησθησεν. ενος γδ εποιησατο προνοιαν, τω μηδεν ων ηκουσε παρλεθηναι, η ψευσαδωται π εν αυτοις. ταυτα μνησθησεν η ισορησθησεν Παπια πει τω Μαρκω. πει ο τω Μαρθαιω ταυτ εισησθησεν. Μαρθαιω μιν εν Εβραϊδι διαλεκτω τα λογια συνεγραψατο. ημνησθησεν ο αυτα υς ηδωατο εκαστω. κεινησθησεν ο αυτος μαρτυριασεν απο τω Ιωαννησεν πειστωσεν επιστολης, και τωσεν Πετρωσεν ομοιωσεν. εκτεθεισεν ο και αλλησεν ισορησθησεν πει γυναικωσεν, επι πολλαισεν αμαρτιασεν διαβληθησενσεν επι τω Κυριωσεν. ην το και Εβραϊωσεν Ευαγγελιον πεισθησεν. και ταυτα ο ημιν αναγκαιωσεν προς τοις εκτεθεισεν επιτετηρησενσεν.

A pretem, quæcunque memoria mandaverat, diligenter perscripsisse: non tamen ordine pertexuisse quæ à Domino aut dicta aut gesta fuerant. Neque enim ipse Dominum audiverat aut sectatus fuerat unquam. Sed cum Petro, ut dixi, postea versatus est, qui pro audientium utilitate, non verò ut sermonum Domini historiam contexeret, evangelium prædicabat. Quocirca nihil peccavit Marcus, qui nonnulla ita scripsit, prout ipse memoria repetebat. Id quippe unum studebat, ut ne quid eorum quæ audierat, prætermitteret, aut ne quid falsi eis affingeret. Hæc de Marco Papias narrat. De Matthæo verò sic habet: Matthæus quidem, inquit, Hebræico sermone divina scripsit oracula: interpretatus est autem unusquisque illa prout potuit. Porro idem Papias testimonium ex priore Joannis epistola, & ex priore itidem Petri desumptis utitur. Aliam quoque exponit historiam de muliere, quæ multorum criminum coram Domino accusata est. Quæ quidem historia in Evangelio secundum Hebræos scripta habetur. Atque hæc cum aliis quæ supra posuimus, non sine causa à nobis observata sint.

Τέλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἰστορίας
λόγος τρίτος.

Explicit Liber tertius Historie
Ecclesiasticae.

Τὰ δευτέρα τετάρτη περιέχει βιβλίον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἰστορίας.

- α' Τίνες ἐπὶ τῆς Τραιανῆ βασιλείας, Ῥωμαίων καὶ Ἀλεξανδρέων γεγόνασιν Ἐπίσκοποι.
- β' Ὅποια Ἰουδαῖοι καὶ αὐτὸν πεπόνθασιν. (σκοποι.)
- γ' Οἱ καὶ Ἀθριανὸν ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀπολοθῆσάνθρωποι τίνες.
- δ' Οἱ καὶ αὐτὸν Ῥωμαίων καὶ Ἀλεξανδρέων χρηματίσαντες Ἐπίσκοποι.
- ε' Οἱ ἀνέκαθεν ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπὶ τῶν δηλωμένων Ἰερουζολύμων Ἐπίσκοποι.
- ς' Ἡ καὶ Ἀθριανὸν ὑσάτη Ἰουδαίων πολιτοεξία.
- ζ' Τίνες καὶ ἐκείνω καιρῷ γεγόνασιν Ἰουδαίων γνώσεως δεχηγῶν.
- η' Τίνες ἐκκλησιαστικοὶ συζηταφῶντες.
- θ' Ἐπιστολὴ Ἀθριανῶ ὑπὲρ τῶν μὴ δεῖν ἀκρίτως ἡμᾶς εἰλαίνειν.
- ι' Τίνες ἐπὶ τῆς Ἀθριανῆ βασιλείας Ἐπίσκοποι Ῥωμαίων καὶ Ἀλεξανδρέων γεγόνασιν. (ισκων.)
- ια' Περὶ τῶν καὶ αὐτῶν γενομένων αἰρεσιαρχῶν.
- ιβ' Περὶ τῆς Ἰουδαίας πρὸς Ἀθριανὸν ἀπολογίας.
- ιγ' Ἀθριανῶ πρὸς τὸ κοινὸν τῆς Ἀσίας ἐπιστολὴ πρὸς καὶ ἡμᾶς λόγος.
- ιδ' Τὰ πρὸς Πολυκαρπῶ τῶν Ἀποστόλων γνωρίματα μνημονοδομήματα.
- ιε' Ὅπως καὶ εἴησεν ὁ Πολυκαρπῶ ἅμα ἐτέροις ἐμαρτύρησεν ἐπὶ τῶν Σμυρναίων πόλεως.